

Entomologisk Forenings Historie 1868—1968.

Af

S. L. Tuxen.

(With an English Summary).

INDHOLD

Forord	5
I. Forudsætningerne	7
II. Foreningen træder sine børnesko. R. W. Schlick. 1868—83	14
III. »Entomologiske Meddelelser«. Fr. Meinert. 1884—97	37
IV. Foreningen søger sine egne ben. 1897—1908	54
V. Amatør contra fagentomolog. 1908—30	65
Engelhart's formandskab	66
West's og Krygers formandskab	85
VI. Amatør og fagentomolog	97
Krigen og 75-års-jubilæet	101
De senere år	104
Entomologisk Forenings Thy-undersøgelse	111
VII. Slutning. Fremtiden	114
VIII. Entomologisk Forenings bestyrelse 1868—1968	117
IX. The Danish Entomological Society 1868—1968	119
X. Index	122

Forord.

Ved 25-års jubilæet og ved 50-års jubilæet blev der i »Entomologiske Meddelelser« givet et par korte og ret skematiske oversigter over Entomologisk Forenings historie. I et forsøg på at fortsætte disse for de sidste 50 år opdagede jeg, at der i Foreningens arkiv lå gemt så meget stof til belysning ikke blot af de mennesker, der skabte Foreningen og bragte den til videre udvikling, men også af selve den danske entomologis udvikling i almindelighed, at det kunde synes rimeligt at give en bredere fremstilling af Foreningens historie gennem alle de hundrede år. I Henriksens »Dansk Entomologis Historie« finder vi mange af

de mennesker nævnt, der har spillet en rolle også i Foreningens historie; men om Foreningen selv finder vi kun lidet og intet om det samspil mellem amatører og fagentomologer, der netop i disse 100 år kom til at betyde så meget for den danske entomologi.

Uden amatørernes brændende kærlighed til deres ofte specielle emne vilde kendskabet ikke blot til de danske insekters systematik og faunistik, men også til deres biologi kun være en lille del af, hvad det er i dag; og som forum for disse amatørers arbejde er det just, at Foreningen er skabt og har virket, et virke i hvilket også fagentomologerne i skiftende grad har taget del. Entomologisk Forenings historie er derfor historien om uselvsk virke og brændende begejstring, og alene som sådan fortjener den at blive fortalt. Men den er også et udtryk for de skiftende interesser, der har optaget dansk entomologi gennem de 100 år, for de skiftende »moder«, og den er derfor også et lille stykke »idehistorie« indenfor emnets begrænsning og kan som alle idehistorier inspirere til nye ideer. Det har derfor været mit ønske gennem breve og arkivstudier at søge at belyse grundlaget, også det menneskelige, for disse ideer og deres udvikling.

Foruden breve og protokoller har jeg benyttet mig af adskillige ældre medlemmers såvelsom min egen hukommelse og ikke mindst af en række erindringsblade, som kommunelærer J. P. Kryger i årene 1948—50 sendte mig, efterhånden som erindringerne faldt ham ind. Hans menneskelige forståelse og levende skildring er udnyttet adskillige steder i det følgende.

Billedmaterialet er for en stor del hentet fra en portrætsamling, som Zoologisk Museums 3. afdeling gennem årene har skaffet tilveje, samt fra Schlicks portræt-album og et album, danske entomologer sendte Kryger på hans 70-års dag 1944. Museumsinspektør Steffen Linvald har hjulpet mig med fotografier fra Københavns Bymuseum.

Carlsbergfondet takker jeg for støtte til udgivelsen.

Fig. 1. Efterslægtsselskabets gård på Østergade, hvor Naturhistorie-Selskabet havde til huse 1789—1804. Fotografi fra 1911 i Bymuseet.

I. Forudsætningerne.

Hver ting har sin tid og hver gerning sin tid under himmelen, siger prædikeren, og Entomologisk Forening er et udpræget barn af sin tid. Det er jo således, at også de åndelige foreteelser er ofre for modens luner, eller børn af det, der er bestemmende i tiden, i lige så høj grad som de verdslige; og de åndelige centrer skifter, eller udvikler sig, da også i høj grad med tiden.

Fra at have tilhørt kirken og klostrene, gik det åndelige førerskab i middelalderens sidste del over til universiteterne, og det 14.—16. århundrede må i udpræget grad siges at være universiteternes fødselstid. Vort eget opstod jo i det 15. århundrede. I

det 17. og især det 18. århundrede opstår nye åndelige centre, nemlig de nationale videnskabelige akademier, der mere eller mindre uafhængigt af staten og universiteterne søger at fremme videnskaben efter deres ønsker. Men allerede i slutningen af det 18. århundrede og i udpræget grad i det 19. århundrede dannes der nationale videnskabelige selskaber og foreninger til varetagelse af videre eller snævrere emner inden for videnskaben; og også disse centre er ofte dannet i et modsætningsforhold til den autoriserede videnskab. I det 20. århundrede opstår der så endnu en række åndelige centre, men denne gang med unationalt tilsnit, nemlig kongresserne, de internationale i videste forstand såvelsom kongresser for snævrere områder.

Entomologien danner i denne henseende ingen undtagelse. De internationale entomologkongresser påbegyndtes i 1910, de nordiske i 1923. Og de entomologiske foreninger begyndte deres existens i det 19. århundrede, i Paris 1832, London 1833, Amsterdam 1845, Bruxelles 1855, Berlin 1856, Bern 1858, St. Petersborg og Philadelphia 1859, Ottawa 1863 — og derefter København 1868 som den tiende i rækken af de endnu eksisterende. Men det var næppe disse andre foreninger, der inspirerede til dannelsen af Entomologisk Forening.

Entomologien havde ikke gode kår i det 18. århundredes Danmark. To af århundredets mest fremragende entomologer var danske, men de mødte ikke medvind fra statens side. O. Fr. Müller var hovmester, en kort tid »Archivarius«, men giftede sig derefter klogeligen penge til; J. C. Fabricius, insekternes Linné, som han er kaldt, var nogle år »andenrangs-professor« ved Universitetet, men søgte så til Kiel, hvor forholdene hans liv igennem ikke var meget bedre. Og den samtidige »førsterangs-professor« ved Universitetet, den danske entomologis fader, M. Th. Brønning, blev efter Struensees fald 1772 sendt som mineralog til Norge og fik aldrig mere kontakt med entomologien. Den store entomologiske interesse, der vitterligt var i dette århundrede hos de store samlere, i første linie Tønder Lund, søgte da i uvilje mod Universitetets passivitet sammen med misfornøjede inden for de andre grene af naturhistorien i Naturhistorie-Selskabet, der blev stiftet i 1789. Både Tønder Lund og O. R. Sehested sad i dets bestyrelse; og i dets skrifter publicerede lejlighedsvis også Fabricius og andre entomologer. Men efter 15 år ebbede interessen for selskabet ud; det Kongelige Na-

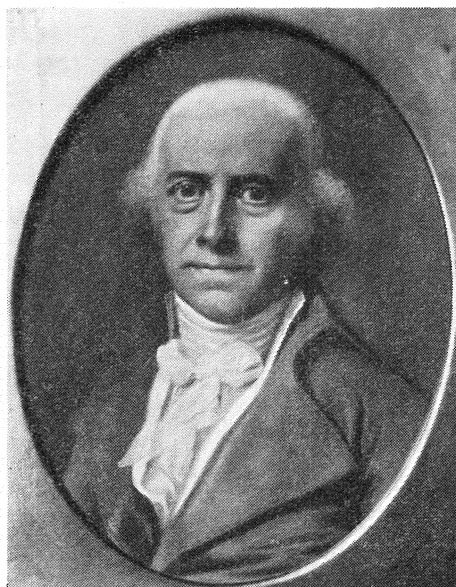

Fig. 2. Niels Tønder Lund (1749—1809), etatsråd, sjælen blandt Naturhistorie-Selskabets entomologer. Efter maleri af Jens Juel.

turhistoriske Museum overtog nogle af dets funktioner, og der kom mere liv i Universitetet.

Naturhistorie-Selskabet er forløberen for alle vore naturhistoriske foreninger; entomologerne deri dannede, som Henriksen skriver, »en lille fast Klike, en entomologisk Forening om man vil«.

I 1833 dannede botanikeren J. Fr. Schouw og fysiologen og anatomen Eschricht igen en naturhistorisk forening, dennegang med navnet Naturhistorisk Forening. Og ligesom forrige gang var det misfornøjelse med Universitetets og statens holdning til naturvidenskaberne, der var baggrunden. To fremragende amatør-entomologer sad i mange år i denne forenings ledelse, grosserer B. W. Westermann som kasserer i to år fra dens start og derefter som vicedirektør og direktør indtil 1841, og den senere finanshovedkasserer R. C. Stæger som vicedirektør fra 1841—1849. Også Chr. Drewsen og den unge Schiødte kom i foreningen, hvor grunden vistnok lagdes til den sidstes venskab med Henrik Krøyer, der også sad som direktør i perioder helt til 1849; men nogen rolle kom Schiødte aldrig til at spille i Natur-

Forhandlinger i det skandinaviske entomologiske Selskab.

Mødebet af
J. C. Schiodte,
Selskabets Secretair.

Mødet den 11te April.

Institsraad Stæger foretog nogle kritiske Bemærkninger til Antliatlagten *Ocydromia Meig.*, nærmest med Hensyn til nogle Paasande af Prof. Low i en i Jhs for 1840 indtrykt Afhandling: „Ueber die im Großherzogthum Posen aufgefundenen Zweiflügler.“

I denne Afhandling har Prof. Low, ved under Familien *Hybotinae* at angive de ham bekjendte *Ocydromia*-Arter, fremsat adskillige kritiske Bemærkninger saavel med Hensyn til Bestemmelsen af Arterne som disses Synonymie, hvilke Bemærkninger alle meer eller mindre lide af væsentlige Mangler.

Hvad Hr. L. foreløbigen ytrer, at alle hidtil opskillede Arter af denne Slægt behøve den noieste Revision, tiltræder Forsk. ubetinget hvad de Meigen'ske Arter angaaer, da der neppe i Meigen's hele Værk forekommer nogen Slægt med saa lidet tilfredsstillende Artsbestemmelse. Men naar Hr. L. dernæst begrunder denne Ytring paa den Paasand, at alle *Ocydromier* oprindeligt ere gule og at denne Farve først senere gaaer over i Rødt og endeligt i Sort: da maa Forsk. paa det Bestemteste modsig ham, eftersom han af Erfaring kan paastaa, at de endog allerede i det første Stadium af deres fuldkomne Udvikling have den sorte eller rød-gule Grundfarve reen. — Ligeledes vil det neppe være af væsentlig Nytte at iagttage Aarelobet i Vingerne, som Hr. L. dernæst i Særdeleshed anbefaler, da dette ifkun viser to forskjellige Former, af hvilke den ene, som nedenfor skal vises, udgjør en Deel af Charactererne for en særskilt Slægts Adskillelse fra den omhandlede. Dog selv denne Forskel i Aarelobet har Hr. L. ikke opfattet, hvorimod han ugleber et, som han troer,

Fig. 3. Første side af Det skandinaviske entomologiske Selskabs forhandlinger. Nat. Tidsskr. Bd. 4, 1842. Lidt formindsket.

historisk Forening hverken ved de videnskabelige eller de populære foredrag. Også de to »gamle« entomologer fra Naturhistorie-Selskabets dage, geheimekonferensråd O. R. Sehested og konferensråd Peter Thorning var medlemmer af Naturhistorisk Forening fra begyndelsen. Men disse entomologer var så forskellige i alder og interesser, at det aldrig kom til nogen entomologisk

klikedannelse inden for denne forening, endskønt den i sit program også lagde vægt på insektsamlinger og således bl. a. besad den Colsman'ske insektsamling.

En af årsagerne til dannelsen af Naturhistorisk Forening var som sagt det manglende offentlige initiativ fra Det kongelige Naturhistoriske Museums side, hvor den ældre Reinhardt havde nok at gøre med, ved siden af sit universitetsprofessorat, alene at passe museets samlinger og derfor ikke i tilstrækkelig grad kunde hellige sig den »opdragende« virksomhed. Kort sagt, Museet var blevet dødt og støvet. Helt alene var han nu ikke, for Westermann gjorde indtil 1839 et meget stort og frivilligt arbejde ved ordningen af den for Fabricius' værker så vigtige Sehested-Tønder Lund'ske insektsamling.

I 1840 blev Schiødte imidlertid ansat som »Underinspektør« ved Museets insektafdeling, og dermed ophørte hans svage interesse for Naturhistorisk Forening. Til gengæld blev han nu de danske entomologers førstemand i kraft af sin uhyre begavelse og store dygtighed og flid. Fra hans tid daterer Museets entomologiske afdelings høje stadi. Han var også en meget initiativrig mand, og han havde ikke været to år på Museet før han fik grundlagt et Skandinavisk Entomologisk Selskab. Det er første gang, der er tale om et egentligt entomologisk selskab i Danmark. *)

Det begynder sin literære existens i Naturhistorisk Tidsskrifts 4. bind (1842) med overskriften »Forhandlinger i det skandinaviske entomologiske Selskab. Meddeelte af I. C. Schiødte, Selskabets Sekretair« og indleder ganske abrupt med »Mødet den 11te April« [1842]; men fra Gosch ved vi, at der foreligger en trykt indbydelse fra marts 1842 til dannelsen af et sådant selskab med det formål at meddele og bevare mindre bidrag til entomologiens kundskab. Hovedsædet var København og økonomien bestredes af de danske medlemmer, men der var også en del svenske og et enkelt norsk medlem (Esmarch). Westermann var formand og Schiødte som sagt sekretær, desuden fra dansk side Drewsen, Stæger, Frants Jacobsen, Kiellerup, Øgmundsen, V.

*) I Naturhistorisk Tidsskrifts 3. bind (1841) findes der p. 395 nogle »Naturhistoriske Meddelelser af et Selskab« ved V. Strøm og Joh. Lange. Der fortælles, at »i Begyndelsen af forrige aar have nogle unge Naturhistoriens Venner og Dyrkere forenet sig til et Selskab«; det er vist den senere Botanisk Forenings grundlæggelse, men de indeholder som Part »B« en liste over »endeel mindre almindelige Lepidopterer, som et Medlem af Selskabet har samlet«.

Fig. 4. B. W. Westermann (1781—1868), grosserer, formand for Det skandinaviske entomologiske Selskab. Efter fotografi.

Strøm og F. Boie, alle på nær Øgmundsen (en læge) fremtrædende og publicerende amatør-entomologer. Fra svensk side synes navnlig Westring at have været aktiv, men de fleste aktive svenske entomologer var forøvrigt medlemmer. Selskabets møder blev regelmæssigt refereret, undertiden i lange afhandlinger med nybeskrivelser af insekter, i *Naturhistorisk Tidsskrift*. Westermann var ganske vist formand, som alderspræsident, men Schiødte var den aktive; og da han forberedte og drog ud på sin store rejse, døde selskabet lige så stille hen. Dets sidste møde i dets 2-årige levetid blev holdt 10. december 1843.

Så kort var blomstringen i denne første skandinaviske entomologforening. Den var et resultat af Schiødtes initiativ, af hans arbejdskraft og af hans lederevne. Men med denne sidste hang det også sammen, at han var en meget myndig herre og en dominerende personlighed, og der er al grund til at tro, at netop i disse hans egenskaber ligger forklaringen på dannelsen af Entomologisk Forening og den måde, den kom til verden på. Der er vist ingen tvivl om, at Entomologisk Forening er dannet

i en slags tilstræbt uafhængighed af Schiødte og Zoologisk Museum (som det var blevet til efter sammenslutningen i 1862 af Universitetets Museum og Det kongelige Museum), ganske på samme måde som Naturhistorie-Selskabet og Naturhistorisk Forening blev det, men af ganske andre mennesker. De mennesker, der skabte Entomologisk Forening, var ikke højtstående, indflydelsesrige personer, der med deres navn kunde borge for kvaliteten og nødvendigheden af deres forehavende i et opråb til borgerne; det var unge entusiastiske mænd, der endnu intet havde udrettet, og som ganske stille mødtes en aften og blev enige. Der er noget charmerende ved, at vores forening således er skabt ved ihærdighed og begejstring ud af intet.

Fig. 5. Schlicks dagligstue i Blågårdsgade 14, Foreningens modelokale.

II. Foreningen træder sine børnesko. R. W. Schlick. 1868—83.

»Fredagen den 21de Februar 1868 grundlagde Undertegnede en Forening, hvis Formaal skulde være at virke for Entomologiens Fremme i Almindelighed og den danske Faunas i Særdeleshed.

Foreningen benævntes Entomologisk Forening«.

Således åbner Foreningens protokol med sirlig skønskrift; og underskriverne er: G. Budde-Lund, stud. mag.; R. W. T. Schlick, exam. polyt.; C. A. Møller, stud. med. & chir.; Andreas Haas, handelscontorist; og I. Ammitzbøll, stud. med. & chir. Skriften er Haas'; men senere er der med Budde-Lunds skrift tilføjet »Kundskaben om« [den danske Fauna] for at markere, at det ikke var faunaens fremme, man tilsigtede.

Hvem var da disse 5 herrer, og hvad var det, der bandt dem sammen?

Den ældste og sjælen i foretagendet var den da 29-årige Rasmus William Traugott Schlick, der var født d. 3. februar 1839. Hans far var materialist i København, og han var selv bestemt til ingeniør-studiet, blev det der dengang hed exam. polyt. fra Polyteknisk Lærestalt i 1861. Da faderen kort efter

Fredagen den 21de Februar
 1868. grundlagde Undertegnede
 en Forening, hvis Formaal skulde
 være at virke for Entomologiens
 fremme i Almindelighed og ^{Hovedsagen om} ~~især~~
 danske Faunas i særdeleshed.
 Foreningen benævntes Entomologisk
 Forening.

G. Bødde, Land.
 Sted. medg.

Schüller,
 Sted. medg.

J. W. Schüller, var. p. g.

Andreas Haas
 Handelsconsist.

J. Hummelbøll
 Sted. medg. & ch.

Fig. 6. Første side af den ældste mødeprotokol. Lidt formindsket.

døde, blev han økonomisk uafhængig, som man dengang kunde
 være det med en mindre formue, og kunde derfor opgive sit
 brødstudium og udelukkende hellige sig sine entomologiske in-
 teresser. Hvornår disse er kommet til udbrud ved vi ikke; der er
 en historie om, at synet af en af de skinnende grønne snudebiller

skal have betaget ham aldeles og derved vakt den slumrende interesse. Men vi ved, at hans første indsamlinger gjaldt billerne og at hans excursioner daterer tilbage til 1858. Fra billerne bredte hans interesse sig til sommerfuglene og derefter til de andre insekter og edderkopperne, og hans alsidige viden om arterne og deres levevis blev efterhånden legendarisk.

Hans interesse gjaldt både indsamlingen og dyrenes levevis, og han var følgelig ideligen på excursioner, mest i Københavns omegn, men som kommunikationsmidlerne tillod det, også i fjernere dele af landet. Hans excursioner, om man vilde nummere dem, slutter i sept. 1913 med nr. 2055.

Da Schlick begyndte sin entomologiske samlervirksomhed, var de store museums-storme ved at lægge sig. Schiødte havde bevaret sin og sin afdelings selvstændighed, men foreningen af Det kgl. Museum og Universitetsmuseet var blevet vedtaget i loven af 29. dec. 1862. Det vides ikke, om Schlick har haft sin gang hos Schiødte i Det kgl. Museum i Stormgade, men det siges, at han som andre entomologer hjalp med ved overflytningen af insektsamlingerne fra Stormgaden og opstillingen af dem i det nye museum i Krystalgade — honoris causa; den moderne hårde timebetalingsindstilling var ikke indført endnu. Han fik senere regelmæssigere konservator-arbejde på museet og blev endelig i 1906 ansat som konservator.

Skønt han således må have arbejdet mange år under Schiødte — han er også med i et album, som Schiødte i spidsen for danske entomologer gav Drewsen og hans frue ved deres diamantbryllup — var han ikke nogen ven af Schiødte. Kryger siger ligefrem, at han ikke »yndede« ham, og at han derimod altid omtalte Steenstrup med »Forstaaelse og Velvilje«. Måske har han, som Henriksen udtrykker det, følt at han selv havde en marchalstav i tornystret, måske har han blot følt trang til at dyrke sin interesse med ligesindede uafhængigt af Schiødte. I hvert fald holdt han Foreningen fri af museet i de første mange år, så længe Schiødte levede, og vi finder i protokollen kun een gang Schiødtes navn nævnt, nemlig ved generalforsamlingen d. 24. januar 1873, da man skulde vælge bedømmelsesudvalg til prisopgaverne. Det hedder her:

»Til Bedømmelsen af Priisopgaver valgtes en Comité paa 3 Personer. Schlick valgtes med 5 st., ved omvalg Løvendal med 5 st. og Budde-Lund med 3 st. (Prof. Schiødte 2 st.)«.

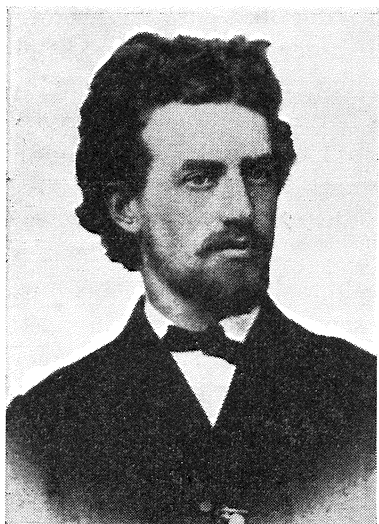
Valgt blev han altså ikke; og han vilde nok også være blevet forbauset. Der var kun mødt 5 medlemmer kl. 9¹/₂, men »Løvendal kom seent«, så det ses ikke, om han var med ved afstemningen, sålidt som hvem de to var, der gav Schiødte deres stemme.

To af de andre stiftere var imidlertid nært knyttede til Schiødte og som Schlick med i album'et til Drewsen, nemlig Budde-Lund og Bang-Haas, begge født i 1846 og hhv. 21 og 22 år gamle ved Foreningens stiftelse.

A n d r e a s B a n g H a a s, der kalder sig Andreas Haas i underskriften i protokollen, men som senere forbandt de to sidste navne med en bindestreg, var håndværkersøn fra Horsens, men kom efter konfirmationen til København som lærling i Hagemanns træexportforretning og begyndte her at samle sommerfugle. Ikke blot ved indsamling, men ikke mindst ved klækning. Han synes at have specialiseret sig i natteindsamling, formodentlig som følge af den lange arbejdsdag, en lærling dengang havde. Både sukkerlokning og larveindsamling om natten benyttede han og fik derved talrige ikke tidligere erkendte arter i sin samling. Han kom ind både i kredsen omkring Schiødte og i Schlick's kredse; i sidstnævnte egenskab blev han foreningens første sekretær.

Schiødte, der selv aldrig havde beskæftiget sig med sommerfugle, så i ham manden, der kunde skabe en dansk sommerfuglefortegnelse i lighed med Schiødtes egne faunistiske fortegnelser, og en sådan så da også lyset i 1874—75 med tillæg i 1881 (under navnet Bang Haas; bindestregen må være kommet til i Tyskland). I mellemtiden var han kommet i forbindelse med lepidopterologen og insekthandleren O. Staudinger i Dresden; og da den Hagemannske forretning ophævedes i 1879 tog han mod et tilbud fra Staudinger, blev hans medhjælper og senere medindehaver af firmaet »Dr. Staudinger und Bang-Haas«, der har skaffet værdifuldt materiale til talrige samlere og museer. Også enkelte publikationer så dagens lys efter den tid, deriblandt bearbejdelsen af Lundbecks Grønlands-sommerfugle. — I protokollen har Schlick, tydeligvis med sorg, i randen af den ellers af F. V. Christensen førte mødefortegnelse noteret: »d. 26de October 1875 meldte Haas sig ud af Foreningen«, og Haas ses ikke senere at have haft forbindelse med den.

G u s t a v B u d d e - L u n d blev den eneste videnskabsmand i verdensformat af de 5 stiftere. Han var Københavner, tog stu-

*Fig. 7. Andreas Bang-Haas (1846—1915), insekthandler og For-
eningens første sekretær. Efter
Schlicks album.*

*Fig. 8. Gustav Budde-Lund (1846—
1911), fabrikant. Efter Schlicks
album.*

*Fig. 9. C. A. Møller (1845—1912).
Efter Ent. Medd. bd. 12.*

*Fig. 10. Ivar Ammitzbøll (1847—
1934), læge. Efter Ent. Medd. bd. 12.*

Fig. 11. R. W. T. Schlick (1839—1916), konservator, Foreningens formand i 40 år. Efter Drewsen-albumet på Zool. Mus.

denterexamen 1865 og begyndte et naturhistorisk studium med landisopoder (bænkebidere) som speciale, dvs. på Schiødtes afdeling. Allerede som student publicerede han et faunistisk arbejde over Danmarks Bænkebidere (1870) og indstillede sig til magisterkonferens i 1872, men rejiceredes af examenskomitéen, som var Steenstrup, Ørsted og Johnstrup. Der synes ingen tvivl at være om, at han var et offer for Schiødte-Steenstrup modsætningen ved examensbordet, som Bergsøe har skildret så levende i sine erindringer — han var selv offer. Men den redelige Schiødte noterer også, at »de Herrer have den formale Ret paa deres Side, thi Budde-Lund var svag i flere Henseender i Huskekunsten«.

Budde-Lund så ikke nogen fremtid i at indstille sig påny, men gik over i praktisk virksomhed, overtog en børstefabrik (»Kjøbenhavns Pensel-, Børste- og Gadekostefabrik«), som han arbejdede op til hvad Gosch kalder »noget meget Betydeligt i sin Art«.

Han fik således en økonomisk uafhængig stilling, blev borgerrepræsentant og fik mange sociale tillidshverv. Sit arbejde med bænkebidere fortsatte han sideløbende med det praktiske arbejde, og en lang række afhandlinger om alverdens bænkebidere udkom fra hans hånd, en monografi udgivet som egen bog i 1885 og talrige bearbejdelser af expeditionsmaterialer. Han betragtes almindeligvis som grundlæggeren af det systematiske studium af bænkebidere.

Han var den eneste af Foreningens stiftere og første medlemmer, der ikke meldte sig ud, når noget gik dem imod. I 25-året skrev han et kort stykke om dens historie og forblev aktivt medlem til sin død 1911. Dens sekretær var han 1869—71.

De to sidste stiftere var begge lægestuderende.

Den ældste, *Carl August Møller*, var født i Tranquebar 1845 og medicinsk studerende ved Foreningens stiftelse. Formentlig var han sommerfugle-interesseret som sine yngre brødre *Otto Møller* og *Frederik August Møller*, hvis *Darjeeling* indsamlinger er en vigtig del af *Zoologisk Museums* generalsamling af sommerfugle; men om han skulde have haft en samling, vides ikke. Han opgav lægestudiet og gik i *Store Nordiske Telegraf*selskabs tjeneste (ved sin anden optagelse i Foreningen 25. april 1873 forekommer han som »Telegraphist, (Korsør) Finland«), kom omkring 1890 tilbage til Danmark, havde forskellige småjobs, tilsidst som lærer i Jylland, og døde i Horsens 1912. Hvornår han er udtrådt af Foreningen vides ikke, men han var ikke medlem i 1893.

Den yngste, stifternes *Benjamin*, var *Ivar Frederik Christian Ammitzboell*, født 1847 og altså kun lige fyldt 20 år ved Foreningens stiftelse. Han opnåede det sjældne at være delagtig i to entomologiske foreningers stiftelse, idet han var medindbyder til stiftelsen af *Entomologiska Sällskapet* i Lund i 1903. Efter dansk lægeexamen 1871 rejste han 1874 til Sverige, tog svensk lægeexamen og licentiatgrad, var derefter læge bl. a. i *Christianstad* i *Skåne* (som sådan figurerer han i medlemslisten for 1879 til i hvert fald 1893) og var derefter militærlæge, tilsidst regimentslæge i *Ystad*. Han døde 1934 efter med nogle års afbrydelse af have været medlem i 66 år, de sidste to år som æresmedlem. Hans samlerinteresse gjaldt først sommerfugle, siden biller, hvepse og tæger og tilsidst med stor iver diptererne; da hans samlinger kun omfattede svensk materiale, forærede han

dem efterhånden til museerne i Lund og Stockholm. Nogle faunistiske meddelelser udkom nu og da i det svenske »Entomologisk Tidsskrift«.

Han var sekretær i Entomologisk Forening i et halvt år, 1871—72.

Hvordan fandt disse fem herrer nu sammen til at danne Entomologisk Forening, og hvad bandt dem sammen? Ja, derom ved vi faktisk intet; men sandsynligheden taler for, at det var ren og skær interesse for entomologien, der bandt dem sammen, og så Schlicks personlighed. Det er sandsynligt, at Schlick ønskede at danne et modstykke til museums-entomologerne, men det er ikke troligt, at dette har været et fællesmotiv for dem; så havde Bang-Haas og navnlig Budde-Lund, der følte sig som en direkte elev af Schiødte og i hvem Schiødte så en god ven, næppe været med. Næ, det har sikkert blot været ønsket om at komme sammen og »tale entomologi« og at lære af den ældre og erfarnere Schlick, og så den ungdommelige trang til at få det til at »se ud af noget«, der har bragt dem sammen om skabelsen af en forening. Ungdommen elsker jo klubber og foreninger, hvor man kan »være noget«; de fleste af disse dør med dem, der skaber dem, og det er først og sidst Schlicks fortjeneste, at det ikke gik Entomologisk Forening ligedan.

De første love er skrevet i protokollen endnu før referatet af det første møde og er således vedtaget på dette, som der også står. De lyder i al deres klarhed i ti paragraffer således, atter med Bang-Haas' sirlige kontorskrift:

VEDTÆGTER

§ 1. Møder afholdes 1ste og 3die Fredag i Maaneden kl. 8½ Aften.

§ 2. Nye Medlemmer optages efter Forslag af et Medlem, med simpel Majoritet.

§ 3. I Spidsen for Foreningen staaer en Formand som leder Forhandlingerne og en Secretair der fører Foreningens Bøger. Begge vælges med simpel Majoritet. Formanden er tillige Casserer.

§ 4. Da Foreningens Fremme gavnes ved Foredrag bestemmes saadanne afholdt saa ofte som muligt. Foredragene skulle helst anmeldes paa det foregaaende Møde.

§ 5. Hvert ¼ Aar afholdes en Generalforsamling hvor Formanden fremlægger Regnskabet og Secretairen Foreningens Forhandlinger til Gjennemsyn.

§ 6. Valget for Formandens Vedkommende er bindende for ¼ Aar og for Secretairens for ½ Aar.

§ 7. Forandringer i Vedtægterne kunne kun skee paa en Generalforsamling med $\frac{2}{3}$ af Stemmernes Billigelse.

§ 8. Paa Mødet før Generalforsamlingen vælges 2 Revisorer, der afgive deres Betænkninger saavel over Regnskabet som over Forhandlingerne.

§ 9. Extraordinair Generalforsamling kan afholdes naar 4 Medlemmer fordre det.

§ 10. Contingentet bestemmes foreløbig til Een Mark om Maaneden.

I princippet er det de samme love, vi stadig lever under, men klarheden skulde snart gaa af dem.

Paa det første møde d. 21. februar 1868 blev disse vedtægter fastsatte og

»Til Formand valgtes Hr. Schlick med 4 Stemmer

» Secretair » Hr. Haas med 4 do.

5 Stemmer afgaves«.

Allerede dengang undgik man at stemme paa sig selv.

På det andet møde, 6. marts 1868, blev allerede to nye medlemmer optaget »eenstemmigt«, nemlig »Emil Hansen, Skolelærer, og O. G. Petersen, Stud. mag.«

Den første er den senere verdensberømte gæringsfysiolog Emil Chr. Hansen, der i sin ungdom også interesserede sig for insekter.*) Han holdt allerede på det tredje møde foredrag om »Scarabæernes Naturhistorie«, men meldte sig ud allerede 4. sept. 1868 »paa Grund af Travlhed til forestaaende Examen«. Han ses ikke senere at have meldt sig ind.

Den anden er den kendte botaniker; han kom vist et par gange til møderne, men meldte sig ud allerede 4. dec. 1868.

Andre medlemmer kom ikke til i de første halvandet år. Til gengæld diskuterede de forhåndenværende livligt organisatoriske spørgsmål, men opfyldte også lovenes § 4 ved at holde foredrag. Emil Hansens er allerede nævnt, Schlick talte om Lampyrider, Haas om Psycherne; d. 2. oktober var der »Livlig Discussion om forskj. Ting af almindelig Interesse. Mikroskopiske Undersøgelse af Fuglelus«, og d. 18. september »blev Mødet hurtigt hævet, da Medlemmerne besluttede at foretage en Lygte-Exkursion til Leersøen efter Lepidoptera«. Men ellers står der »Intet af særlig Interesse foretoges«, »Intet foretoges«, »Intet foretoges« under møderne det første år. D. 4. december gav Budde-Lund en nekrolog over den svenske entomolog Boheman.

*) Budde-Lund siger, at han kun ved en tilfældighed ikke blev medstifter af Foreningen, men desværre ikke, hvad det var for en tilfældighed.

Fig. 12. Blågårdsgade 14, Schlicks bopæl, hvor møderne holdtes fra 1888—1903 med enkelte afbrydelser. H. V. Christensen fot. 1967. Navnet Jomsborg blev sat på huset i begyndelsen af 30'rne efter Studenterkollegiet Jomsborg på 4. sal.

Protokollen fortæller ikke, hvor møderne fandt sted, men vi ved fra Budde-Lund, at »man samledes hos Formanden«. Schlick boede dengang på »Parcelvei 13²«, og fra 1876 på Parcelvej 25², den nuværende Griffenfeldsgade. Senere (1889) flyttede han til Blågårdsgade 14, til et endnu eksisterende hus (bygget 1858), der naturligvis dengang var med primitive bekvemmeligheder, et grønmalet das over en meget mudret gård, hvorfor Schlick altid

iførte sig sine langskaftede excursionsstøvler, når han skulde derned. Kryger anfører som udtryk for hans umådelige konservatisme, at han fortsatte dermed selv efter, at der var blevet indrettet et moderne træk-og-slip få døre nede ad lejlighedens korridor.

Vi har ingen øjenvidneberetninger af, hvordan de første møder fandt sted, men Kryger har skildret os det, som han oplevede det i 1901, da de stadig afholdtes hos formanden, som stadig var Schlick.

»Paa Mødeaftenen travede man til Blaagaardsgade, gik op ad Trappen til Schlicks Lejlighed, hængte sit Overtøj i Entreen og traadte ind i hans Stue*). Der trykkede man de allerede ankomne i Haanden og satte sig saa ved Siden af dem, man følte sig nærmest knyttet til. Derefter snakkede man hyggeligt sammen om, hvad man havde oplevet siden sidst, drøftede Ekskursionerne i det kommende Aar o. s. v. Selvfølgelig blev det ikke til Snak alt, der blev ogsaa givet Meddelelser, nye eller sjældne Arter blev forevist, man drøftede biologiske Forhold, Samlemetoder, Redskaber og meget mere. Men det var og blev smaa Familiesammenkomster, hvor Schlick var Midtpunktet. - - -

Nu maa man imidlertid ikke tro, at der ikke var noget at lære for en ung Mand, som jeg var. Entomologisk Forenings Møder var dengang det bedste Lærested, som nogen studerende kunde ønske sig. Dels var Schlicks Viden i høj Grad omfattende, og dels gav den hyggelige Maade, hvorpaa man i Smaapartier drøftede Sagerne, Anledning til, at den enkeltes smaa Erfaringer trængte ud til Interesserede, saa den, der forstod at være om sig og øse af Kilderne, hurtigt erhvervede sig et mangesidet Kendskab til dansk Entomologi«.

Selvom denne skildring er fra en tid, der lå fjernet over 30 år fra Foreningens stiftelse, så har de første møder højst sandsynligt fundet sted på samme måde og haft samme hyggelige karakter, omend med langt færre deltagere. Det var unge og glade mennesker, der kom til disse første års møder; lejlighedsvis slår det igennem i protokollen. Efter at have læst indtil trivialitet om, at den og den blev valgt »eenstemmigt« (eller »eenstemmigen«), ser vi pludselig 14. jan. 1876: »Til Sekretær valgtes Schlick tostemmigt« (til Dirigent, Formand og Kasserer valgtes han eenstemmigt! 5 Medlemmer var mødt). Helt vildt bliver det på generalforsamlingen d. 23. februar 1872, hvor lærer Mejborg foreslog: »Det paalægges Medlemmerne at holde Foredrag efter Tour efter Navnenes Bogstavorden«. Der fortsættes så: »Ammitzbøll og Budde-Lund foreslog efter Højden og Løvendal efter Vægten«.

*) hvor luften var tyk af pibe- og petroleumslamperøg, tilføjer A. Norgaard.

Fig. 13. P. A. Klein (1853—1889), læge, sekretær 1872—75. Forærende Foreningen en stor samling ostindiske insekter. Efter Schlicks album.

Men om de sidste tilføjer referenten (Klein): »kom ikke under Afstemning«. Mejborgs forslag vedtoges med 6 stemmer mod 2, endda det pålagde en mulkt af 1 mark, om et medlem nægter at holde foredrag, når det er hans tur. At »Generalforsamlingen hævedes med 7 Stemmer mod 1« må vist også anses for en vits; og heller ikke Budde-Lund var i det alvorlige hjørne, da han foreslog, at »Æresmedlemmer kunne optages, dog i et begrænset Antal, ikke mere end dobbelt saa stort Antal som de ordinære Medlemmer«. Schlick tog det alvorligt og stillede det ændringsforslag, at »kun 1 Par Æresmedlemmer skal kunne optages«. Ændringsforslaget vedtoges med 7 stemmer mod 2. Forslaget med ændringsforslag forkastedes med 7 stemmer mod 2!

Hvor meget der har været alvor og hvor meget ungdommelig spøg af de større eller mindre sammenstød på generalforsamlingerne med påfølgende udmeldelser, kan vi ikke nu bedømme; men der har åbenbart hos alle stadig været en trang til at stabilisere Foreningen og dens handlinger. Allerede ved det 5. og 6. møde udebliver så mange medlemmer, at mødet hæves (1. Mai 1868: 5 Medlemmers Udeblivelse, 3 uden Anmeldelse). Der har altså været mødepligt i begyndelsen, og på det 7. møde, 6. mai 1868, vedtages det at fastsætte en mulkt på 8 skilling for at udeblive uden anmeldelse. »Skulde det udeblivende Medlem tillige holde Foredrag fastsættes Mulkten til 1 Mark, Kommer et Medlem en Time eller mere forsilde bøder han 4 Skilling«.

D. 4. september 1868 er den første generalforsamling, hvor »tvende Revisorer« valgte til at gennemgå regnskabet, »ved hvilket der fandtes at bemærke, at Cassen udviste et Overskud af 4 Skilling, der tilfaldt Foreningens Capital, der derefter udgjorde 1 Rd., 5 Mk. og 14 Sk.«. Der rejstes forslag om at anvende denne kassebeholdning til en fælles excursion, men det vedtoges ikke at røre den. Man kunne komme langt dengang for et par rigsdaler; i 1875 vedtoges det »at anvende indtil 10 Rd. i 2 portioner til at støtte excursioner til forskellige egne af landet mod at modtagerne forpligte sig til at afgive en vis del af udbyttet til foreningens samling«.^{*)} På C. A. Møllers forslag vedtoges det på denne første generalforsamling også at medlemmerne skulde meddele deres iagttagelser på det første møde efter ferien; en bestemmelse som mange andre foreninger har, men som aldrig er slået igennem i vores.

D. 29. januar 1869 er den næste halvårslige generalforsamling, hvor kassebeholdningen er blevet til 7 Rd. 14 Sk. Det vedtoges at »tiltrædende Medlemmer skulle erlægge et Adgangsbidrag i nogenlunde Forhold efter Kassens Størrelse«, hvad det så vilde sige, samt at formanden skal vælges for $1\frac{1}{2}$ år og møderne afholdes hver fredag. Generalforsamlingen hævedes kl. 11 $\frac{1}{2}$, så den har været livlig.

De hyppige møder har nok været lidt af en belastning, for de refereres sidenhen ganske kort med, hvem der udeblev. Derimod noteres nu her den første foreningsexcursion: »I Dagene fra d. 16—18de Mai foretog Medlemmerne Schlick, C. Møller og Budde-Lund en entomologisk Excursion til Høie-Møen«. I Schlicks excursionsbog kan vi læse om dens resultat, hvilke arter der er fundet, men desværre intet om vejr og rejseforhold, som ellers ofte noteres hos Schlick.

Foreningens to væsentligste funktioner er nu fastlagt, foredragene og excursionerne, men stadig er det de samme 5 stiftende medlemmer, og året 1869 bragte kun eet nyt medlem, nemlig E. A. Løvendal, der var konservator ved Westermanns samling på Zoologisk Museum, og som senere skulde gøre sig bemærket ved sine fremragende barkbillestudier. Med foredragene var det imidlertid så som så, på de fleste møder er kun de udeblevne medlemmer noteret.

^{*)} Klein, der var sekretær, skrev allerede da med små bogstaver og å.

Der ønskes en Samling af de danske Guldsmædde, Odonata og disses Larver. Dyrene maa være velbevarede, bestemte samt forsynede med Lokalitetsangivelse og Datum. Der vil blive lagt særlig Vægt paa Bidrag til Udviklingshistorien efter egne Jagttagelser. Terminen er 31. Decb. 1889.

Bidrag til Silphernes Udviklingshistorie.

Sammen med imago maa den afkastede Larvehud følge. Larver og Pupper maa være opbevarede i Spiritus. Terminen er 31. Decb. 1888.

Pramiens Størrelse er 10 Kr. for hver. Leetavlerne indsendes til under tegnede Formænd.

Fig. 14. En af Foreningens første prisopgaver.

Den 19. november 1869 er den gal igen med det organisatoriske: Budde-Lund stiller forslag »angaaende Pengevæsenets Afskaffelse«, nemlig at det månedlige kontingent afskaffes. Det vedtages med 2 mod 1 (Schlick). Et secundært forslag, nemlig at kassen stadig skal opretholdes, men bidragene være »aldeles frivillige« vedtages også med 2 mod 1 (Budde-Lund). Der har således været 3 medlemmer tilstede.

Ved de følgende møder var der foredrag af C. A. Møller og Budde-Lund, og de var bemærkelsesværdige ved at blive overværet af »Hr. Lærer Dahl fra Sct. Croix«. Hvem den lærer Dahl er, ved jeg ikke; han synes ikke ellers at have spillet nogen rolle i entomologien.

På næste generalforsamling, 13. jan. 1870, vedtoges det at afholde en auktion over en del gaver skjænkede til Foreningen. Den afholdtes i februar og indbragte ca. 7 Rdlr. — Også denne side af sin virksomhed har Foreningen bibeholdt indtil denne dag, dog i den senere tid mest til fordel for afdøde medlemmers efterladte, ikke for Foreningens kasse.

I marts optages »Student O. Møller«, i medlemsfortegnelsen kaldet Mekanikus; det er C. A. Møllers yngre broder, der senere kom til Sikkim og hvis indsamlinger derovrefra blev sendt både til Zoologisk Museum og til Foreningen. Han døde allerede 1889. — Ved samme møde var der livlig diskussion om afskaffelse af udeblivelses-mulkter og indførelse af uordensmulkt, om foredragspligt (dog kun gældende dem, der stemte for forslaget) og om anskaffelsen af ordensbånd til medlemmerne. Dem har man

dog aldrig senere hørt om. Endelig vedtoges det tilsidst at revidere alle lovene; det var efterhånden blevet for broget.

Der kom nu også gang i foredragene, Schlick talte om myrerne, C. Møller om sommerfuglenes og deres yngels liv og leve-måde (omend han kom forsent kl. 9¹/₂) og Budde-Lund om de danske landkrebssdyr. Og ikke mindre end 6 nye medlemmer optoges i 1870, hvoriblandt gartner L. H a u s c h i l d, der skabte en af landets største samlinger af insekter af alle grupper fra hele verden, ja vel den største privatsamling næst Westermanns, og stud. phil. P. A. K l e i n, der senere blev militærlæge i Hol-landsk Indien og derfra hjemsendte og forærede Foreningen en stor samling insekter fra Sumatra. 4 medlemmer foretog en excursion »igjennem Partier af Bornholm«.

På en extraordinær generalforsamling d. 11. november 1870 fremkom der et forslag fra Bang-Haas, der uagtet det ikke blev vedtaget dog fortjener at citeres i sin helhed.

»6) Haas indleverede skriftligt en Række af Forslag angaaende almindelige Forhold saavel paa Foreningsmøderne, som overhovedet med Hensyn til Foreningens Formaal. Blandt andet fremhævedes det som ønskeligt at Foreningens Medlemmer arbejdede hen til idetmindste at forsøge paa at catalogisere de danske Arthropodformer, idet det almindelig anerkjendtes at Kundskab til Landets Fauna, Arternes Antal og Forekomst, var Begyndelsen til en videnskabelig Stræben, hvoraf Foreningen hidtil kun havde seet faa Spor. Haas ønskede saadanne Cataloger skriftligt indleveret til Foreningens Archiv. Et Forslag fra Samme om Anskaffelsen af et Entomologisk Tidsskrift fandt ikke tilstrækkelig Tilslutning og kom ikke under Afstemning«.

Man genfinder jo heri ikke blot Schiødtes ånd, men næsten hans ordvalg (»videnskabelig Stræben«). Om Bang-Haas har tænkt på udgivelsen af disse cataloger (el. lign.) i et tidsskrift eller blot på købet af et sådant til hjælperedskab, som det blev foreslået af Koch d. 9. jan. 1874 (Stettiner ent. Zeitung, Ger-stäcker's Berichte, »forkastet, skønt kraftig understøttet af Haas«), er ikke ganske klart; men tiden var i hvert fald ikke moden. — Ugen efter er vi igen inde i gymnasieforeningsånden: Haas, Løvendal og Møller foreslår at flytte mødeaftenen fra fredag til torsdag og melder sig ud, da det ikke vedtages.

I de følgende møder gennemgår Schlick en række danske bille-familier, og 20. jan. 1871 vedtages det at indbyde de udtrådte medlemmer til et møde »for at udjævne den Strid, som fandt Sted og hvorved bemeldte Medlemmer udmeldte sig af Forenin-

gen«. Der var mange af den slags storme i et glas vand, men altid god vilje til at genoprette freden. Endog Schlick meldte sig ud (20. sept. 1872), fordi han ikke blev valgt til formand, men allerede 27. september vedtages det at sende ham en indbydelse »for at gjøre Foreningen bekendt med det Udbytte han havde af Excursionen til Tidsvilde«, og 31. jan. 1873 er han tilbage i folden igen.

I 1871 synes møderne kun at have været diskussionsaftener og ikke særlig strålende besøgt, til gengæld kan der d. 15. sept. meldes, at

»Med Understøttelse fra Foreningen ere i Sommeren 1871 følgende Excursioner gjorte: 1) Budde-Lund i Juni til Vordingborg og Laaland. 2) Løvendal i Juni til det Nordlige Jylland. 3) Klein i Juli til Himmelbjerget. 4) Christensen*) i August til Jægerspris.«

Desværre har vi ingen kassebog fra den tid, så vi kan ikke se tilskuddets størrelse, men små penge må det have kostet at excurrere i de dage.

Et andet problem var optagelsen af udenbys medlemmer; cand. Daniels på Holtegaard ved Maribo havde ønsket at sætte sig i forbindelse med Foreningen. Der måtte et 3-mands udvalg til at drøfte spørgsmålet, og resultatet blev,

»at Foreningen vel kunde optage saadanne, men at den ikke kunde tilbyde dem Andet end Adgang til Foreningens Møder, naar de opholde sig heri Byen, og iøvrigt henvise til de enkelte Medlemmer m.H. til Correspondance og Bytteforbindelser. Foreningens Medlemmer betale intet Contingent«.

Et tredje problem fra 1871 (3. nov.) er

»at Foreningen skulde stille Opgaver i entomologisk Retning til Besvarelse. Den bedste Besvarelse .. kunde belønnes med en Erindringsgave efter frit Valg til en Værdi af indtil 5 Rdl, og to Besvarelser kunde priisbelønnes. Udgifterne til Erindringsgaven vedtoges det at tage først af Mulkterne og Resten af Auctionskassen. .. En Comite af tre Medlemmer valgtes til at foreslaae Priisopgaven«.

Det blev Schlick, Budde-Lund og Levinsen; sidstnævnte »stud. zool.« var lige blevet optaget og er den senere verdenskendte ormespecialist. — Dermed indførtes en institution, som med veksle held har været fortsat til den allernyeste tid; i de sidste 30 år er opgaverne dog forblevet ubesvaret, men i Forenin-

*) må være stud. phil. Hans Arendt Christensen, om hvem ellers intet vides; var kun medlem et år.

Indtægt.		Medlemsliste.		Udtægt.	
D.	$\frac{21}{2}$ 1868	N ^o 1	(J. Amment-bøll, Stud. med. & chir.	$\frac{2}{10}$	1868
		N ^o 2	J. Berdt-Lund, Stud. mag.		
		N ^o 3	(Andreas Haas, Handelsconsulent	$\frac{4}{2}$	1869
		N ^o 4	(V. Möller, Stud. med. & chir.	$\frac{2}{2}$	1870
		N ^o 5	(W. Schlick, Læge polyt.	$\frac{2}{2}$	1872
D.	$\frac{6}{3}$ 1868	N ^o 6	(Emil Hansen, Skolelærer	$\frac{2}{2}$	1869
		N ^o 7	(O. J. Petersen, Stud. mag.	$\frac{2}{2}$	1869
D.	$\frac{10}{2}$ 1869	N ^o 8	(Lorentzen, Conservator	$\frac{2}{2}$	1870
D.	$\frac{4}{2}$ 1870	N ^o 9	(O. Möller, Student, Medicin,	$\frac{2}{2}$	1870
D.	$\frac{2}{2}$ 1870	N ^o 10	(Smith, Strelainsmaler	$\frac{1}{2}$	1876 + / 1882
D.	$\frac{22}{2}$ 1870	N ^o 11	(Haas, (see N ^o 3),	$\frac{2}{2}$	1870
		N ^o 12	(H. Jensen, Stud. phil.	$\frac{2}{2}$	1870
D.	$\frac{7}{10}$ 1870	N ^o 13	(Hanschild, Jærker	$\frac{1}{10}$	75
D.	$\frac{22}{10}$ 1870	N ^o 14	(Hammuloff, Assistent	$\frac{2}{10}$	16. + / 1881
D.	$\frac{2}{2}$ 1870	N ^o 15	(Klein, O. A. Stud. phil.		
		N ^o 16	(Christensen, ^{Kunst. tegner} Stud. phil.	$\frac{22}{2}$	1872
D.	$\frac{27}{2}$ 1871	N ^o 17	(Lorentzen, (see N ^o 8)	$\frac{2}{2}$	1871
		N ^o 18	(Haas, (see N ^o 10 & 3)	$\frac{22}{10}$	75
D.	$\frac{10}{2}$ 1871	N ^o 19	(Amment-bøll, Band med. & chir. (see N ^o 1)	$\frac{2}{2}$	1872
		N ^o 20	(Larsen, H. Band med. & chir.	$\frac{2}{2}$	1872
		N ^o 21	(Jensen, H. (see N ^o 11)	$\frac{2}{2}$	1872
D.	$\frac{12}{2}$ 1871	N ^o 22	Hoch, Architect.		
G.	$\frac{12}{2}$ 1871	N ^o 23	(Haas, cand. theol., Skolelærer		
D.	$\frac{6}{2}$ 1871	N ^o 24	(Bauer, Band		
D.	$\frac{27}{10}$ 1871	N ^o 25	(Marsborg, Lærer	2.	
"	"	N ^o 26	(Fabriceus de Lignagel, Band, lærer	$\frac{12}{2}$	1872
"	"	N ^o 27	(Larsen, Stud. zool.	$\frac{22}{2}$	1873
"	"	N ^o 28	(Fayde, Stud. zool.	$\frac{1}{2}$	1878
D.	$\frac{7}{2}$ 1871	N ^o 29	(O. Möller, Student (see N ^o 9)	$\frac{24}{2}$	1872
D.	$\frac{10}{10}$ 1871	N ^o 30	(Lorentzen, Conservator (see N ^o 8 & 13)	$\frac{2}{2}$	1875
D.	$\frac{22}{2}$ 1872	N ^o 31	(Thomsen, S., cand. med. & chir.	$\frac{1}{2}$	1873
D.	$\frac{31}{2}$ 1873	N ^o 32	(Schlick, W., Læge polyt. (see N ^o 5)		
D.	$\frac{7}{2}$ 1873	N ^o 33	(Larsen, Stud. zool. (see N ^o 22)	$\frac{2}{2}$	76

Fig. 15. Medlemsliste for de første år. Lidt formindsket.

gens tidligere historie har de spillet en ikke ubetydelig rolle og flere fine arbejder skylder dette initiativ deres tilblivelse.¹⁾

1871 så iøvrigt 8 nye medlemmer, deriblandt arkitekt V.

¹⁾ En fuldstændig liste over prisopgaverne kan desværre ikke gives, da ordlyden kun sjældent blev protokolleret; de blev sendt ud til medlemmerne på løse ark, der ikke altid er bevarede. På Kgl. Bibl's småtryksafdeling findes de ikke.

[illegible]

Fig. 16. Adressefortegnelse for de første år. Lidt formindsket.

K o c h, hvis samling af danske og italienske biller senere kom til museerne i København og Aarhus, og cand. jur. F a b r i t i u s d e T e n g n a g e l, senere amtmænd og betydelig billesamlere; hans medlemskab varede dog kun et halvt år.

I 1872 begynder de organisatoriske julelege igen, idet der ud-nævnes en viceformand og en vicesekretær; viceformand blev

assistent H a m m e l e f f, der var et trofast medlem indtil han »på grund af alder ikke mere kunde deltage i foreningens aften-møder« (3. sept. 1875), vicesekretær blev læge H. L a r s e n, der dog 3 måneder senere rejste til Christiansø og blev »corresponderende Medlem«. Der blev holdt forskellige foredrag, dog holdt Løvendal d. 10. maj »ingen Foredrag da Formanden som sædvanlig havde forsømt at gjøre Meddelelse derom«. D. 15. marts holdt Hammeleff »et interessant Foredrag [om] De Caraber Foredragsholderen i Løbet af 40 Aar havde fundet paa Amager«. Desværre er det det eneste, vi ved om Hammeleff, som døde 1881.

D. 13. september 1872 valgtes Budde-Lund til formand og Schlick til kasserer, idet disse to poster adskiltes. Dette medførte som sagt Schlicks udmeldelse, men desværre står der ikke, hvor møderne blev holdt i det halve år, han ikke var medlem. D. 24. jan. 1873 valgtes Løvendal til formand og viceformands- og vicesekretær-posten afskaffedes, men allerede 31. januar »saa Løvendal sig ikke istand til at modtage det paa ham faldne Valg« og Schlick blev formand igen.

En vigtigere ting end disse spilfægterier var det, at der blev oprettet en »Bytteforening af Leddedyr«.

»Enhver kan indsende Leddedyr til Foreningen, der anskaffer nogle Kasser til at opbevare dem i. Indsenderen sætter Prisen paa dem, og paa en Conto i en Kassebog opføres han for sit Tilgodehavende, hvoraf han ved Salget faar en vis Deel contant udbetalt, Resten tilfalder Foreningens Kasse«.

Kassens andel blev sat til $\frac{1}{4}$ (en uge efter synes det at være sat til $\frac{1}{3}$), Budde-Lund valgtes til bestyrer.

Der blev også indført kontingent igen, et for den tid antageligt beløb, nemlig 1 Mark månedlig (2 Rdl. årligt) for indenbys og 1 Rdl. årligt for udenbys medlemmer. Samtidig valgtes Budde-Lund og Klein »til at gennemgaa Lovene«, åbenbart blot for at få hold på alle de hidtidige ændringer; og bagest i protokollen har Klein afskrevet lovene, som de da så ud, nemlig således:

L O V E.

§ I. Foreningens Formaal er at virke for Entomologiens Fremme i Almindelighed og for Kundskaben om den danske Fauna i Særdeleshed. For at fremme dette Formaal afholder Foreningen Sammenkomster om Fredagen Kl. 8 $\frac{1}{2}$ Aften, hvor entomologiske og undtagelsesvis andre zoologiske Emner behandles. Foreningen søger dernæst at anskaffe en Typesamling af Leddedyr, og for at befordre Udvexlingen af

Insekter opretholder den en Bytteforening, til hvilken enhver kan indsende Dyr, for hvis Conservation Foreningen da sørger saa vidt muligt. Indsenderen sætter Pris paa dem i dansk Mønt og har en Konto i en Kassebog, hvori han opføres for sit Tilgodehavende, hvorefter han ved Salget af sine Dyr faar $\frac{2}{3}$ udbetalt, medens $\frac{1}{3}$ tilfalder Foreningen. Et Medlem vælges til Bestyrer af Bytteforeningen. Foreningen udsætter aarligt Opgaver i entomologisk Retning til Besvarelse i Løbet af eet Aar; to Besvarelser kunne belønnes med en Erindringsgave efter frit Valg indtil Værdi af 5 Rdl. Efter Indleveringen af Besvarelserne vælges en Bedømmelseskomite paa tre Personer; hertil kunne ogsaa andre end Foreningens Medlemmer vælges. Endelig søger Foreningen at virke for Udgivelsen af et Blad, der gratis vil blive uddelt til Medlemmerne.

§ II. Kontingentet er for indenbys Medlemmer 1 Mark maanedlig (2 Rdl. aarlig), for udenbys 1 Rdl. aarlig. Naar Medlemmer udeblive uden Anmeldelse, bøde de 8 Skilling; komme de 1 Time eller paa en Generalforsamling 1 Kvarter for sent, bøde de 4 Skilling. Exclusion kan finde Sted, naar Kontingentet ikke er erlagt af indenbys Medlemmer i Løbet af 4 Maaneder, af udenbys i Løbet af 1 Aar.

§ III. Nye Medlemmer optages efter Forslag af et Medlem med simpel Majoritet. Tilrejsende kunne indføres i Foreningen.

§ IV. Til at varetage Foreningens almindelige Anliggender vælges en Bestyrelse bestaaende af en Formand, en Sekretær og en Kasserer. Alle vælges med simpel Majoritet for $\frac{1}{2}$ Aar. Formanden leder Forhandlingerne og sørger for Samvirkning mellem Medlemmerne, Sekretæren fører Protokollen. Kassereren bestyrer Foreningens fælles Pengekasse. Sekretæren fører Kladder over Forhandlingerne under Møderne og denne revideres under det følgende møde, førend den føres til Protokols.

§ V. Hvert Halvaar afholdes en Generalforsamling, hvorpaa Foreningens Protokol fremlægges til Gjennemsyn og Valg af Foreningens Bestyrelse foretages. Regnskabet gennemgaaes af to da valgte Revisorer.

Extraordinære Generalforsamlinger kunne afholdes, naar det forlanges af $\frac{1}{3}$ (denne mindst 3) af Medlemmernes Antal.

§ VI. Forandringer i Vedtægterne kunne kun ske paa en Generalforsamling med $\frac{2}{3}$ af Stemmernes Billigelse.

§ VII. Ethvert Medlem kan faa et Exemplar af Lovene samt Opgivelse af Medlemmernes Navne og Bopæle.

Men endnu en vigtig ting fra generalforsamlingen 31. jan. 1873 må nævnes:

»endvidere skulde man stræbe hen til at kunne udgive et Blad, hvortil Fabrikant Drewsen paa Strandmøllen havde tilsagt værdifuld Bistand. Til at arrangere det Foreløbige i den Retning samt indsamle Bidrag til Bladet valgtes Budde-Lund.«

Desværre kom dette gode forslag, der vilde have gjort Entom-

mologiske Meddelelser til Nordens ældste entomologiske tidskrift (nu blev det det svenske, der kom først), på et meget uheldigt tidspunkt. B u d d e - L u n d var, som alt fortalt, zoologisk student hos Schiødte og havde allerede udgivet sin første publikation; men sin examen fik han ikke, og det var just i 1872 han rejiceredes. Som sagt forlod han derefter ganske studiet og gik over i praktisk erhverv; hvornår han opgav studiet ved vi ikke; han rejiceredes allerede 4. april (iflg. Univ. Aarsber.), men har vel skullet have nogen tid til at bestemme sig. Efter den omtalte generalforsamling finder vi imidlertid på de fleste af møderne: »Budde-Lund udeblev«, »Budde-Lund meldte Udeblivelse for Resten af Saisonen« osv., kort sagt hans tid tillod ham ikke mere at tage del i Foreningens liv. Og dermed strandede den gode plan, som vi heller ikke læser mere om i protokollen i de næste 13 år.

I 1873 kommer to nye medlemmer til, exam. polyt. F. V. C h r i s t e n s e n, som i 1875 vælges til sekretær, men som der ellers ikke vides noget om, og købmand O t t o G. J e n s e n i H o r s e n s, der var sommerfuglesamler og en fremragende hymenopter-systematiker og lejlighedsvis bivånede møderne, når han var i hovedstaden. I 1874 kommer eet nyt medlem til, stud. med. J. C. Svendsen, og derpå sker der ingen tilgang før jan. 1879. Hvordan kan det nu være? Ja, vi ved det ikke, men vi kan måske regne det ud.

Den 1. jan. 1875 havde Foreningen 17 medlemmer, hvoraf 6 var udenbys. Budde-Lund var sat ud af spillet, Bang-Haas forberedte sig vist på at emigrere og meldte sig ud 26/10 1875, Løvendal meldte sig ud 12/2 75 (»udmeldte sig for 3die gang af foreningen« skriver Klein og understreger det). Hammeleff var blevet for gammel. Tilbage var foruden Schlick kun Klein, Koch og F. V. Christensen som aktive, samt måske Eggert Tryde som den eneste fagzoolog. Kredsen var splittet op, de unge fløjet af reden, og ingen nye havde indtaget deres pladser. Heller ikke fra Museets side synes der at have været interesse for Foreningens mere, Løvendal og Levinsen var meldt ud og de andre museums-entomologer, H. J. Hansen, Meinert, havde åbenbart ingen interesse for den.

14. jan. 1876 blev Schlick valgt til både formand, sekretær og kasserer, og i den følgende tid er for hvert møde kun de udeblevne og fremmødte nævnt, intet om særlige emner. Ved næste

generalforsamling (22/9 76) »gjenvalgtes samtlige Functionærer«, men der var vist kun Schlick og Klein til at vælge ham! Antallet af mødedeltagere bliver mindre og mindre, og fra 10/11 1876 til ind i 1878 hedder det under de fleste møder: »Ingen uden Formanden mødte«. Men generalforsamlingerne blev troligt holdt, formalia var i orden, protokollen ført — og det er denne næsten til det komiske grænsende pertentlighed, der er skyld i, at Entomologisk Forening stadig eksisterer. Et lettere gemyt end Schlicks havde givet den op.

1. januar 1878 blev endog to af de resterende medlemmer ekskluderet på grund af gæld; og Foreningens 10-års fødselsdag højtideligholdtes ved et festmåltid d. 26. februar 1878 af kun 4 medlemmer, Budde-Lund, Christensen, Klein og Schlick. I det hele taget er Budde-Lund nu med igen, mange møder afholdtes endog hos ham, og det triste: »Ingen uden Formanden mødte«, bliver sjældnere. Der kommer liv over generalforsamlingerne igen, og i 1879 melder ikke mindre end 6 medlemmer sig ind, alle dog udenbys, deriblandt to tidligere medlemmer samt en mand, der skulde komme til at spille en stor rolle i entomologien og Foreningen, købmand (senere Sparekassedirektør) O l u f J a c o b s e n fra Randers, den kendte tæge- og cikadeforsker. Men Budde-Lund falder fra igen, og atter læser vi det triste. Tilsidst holder møderne helt op, det 339. afholdtes 30. april 1880 og det 341. d. 3. november 1882. Imellem ligger et møde i december 1880, indført med Budde-Lunds skrift, hvor »Dr. Reuter fra Helsingfors som Gjest« var tilstede, iøvrigt Koch, Schlick og Budde-Lund. Det er Dr. O. M. R e u t e r, tægeforskeren, det drejer sig om; han opholdt sig den vinter i København og studerede de danske tæger i Museets og i Schlicks samlinger.

Endnu en ting må nævnes fra disse lidt døde år: Foreningen udgiver i 1878 en »Vejledning ved Indsamling, Præparation og Konservering af Insekter«. Det er Foreningens første trykte Publikation, den er på nøjagtig et ark, og den er uden forfatter. På titelbladets bagside er nævnt, at Entomologisk Forening i Kjøbenhavn f. T. har sit lokale hos formanden, Parcelvej 25, 2. sal. Men end ikke formandens navn er nævnt. Protokollen melder intet om planer til en sådan udgivelse eller om, hvem der har betalt den, men næsten alle møderne i 1878 holdes hos Budde-Lund, og d. 1. februar fremlægger F. V. Christensen »Udkast til en Entomologisk Haandbog, foreløbig over Billerne«.

og d. 8. februar »fortsættes Discussionen fra foregaaende Møde«. Det er sandsynligt, at disse tre herrer således er hæftets forfattere — og Budde-Lund måske dets økonomiske garant.

I 1880 optages endnu et betydningsfuldt medlem, J o h. P. J o h a n s e n, brygger, Aalborg. Det er ham, hvis bog om de danske rovbiller i mange år var en bibel, til Victor Hansens bøger kom i »Danmarks Fauna«.

På generalforsamlingen 3. nov. 1882 vedtages det at vælge »Embedsmænd« for 1 år ad gangen samt at holde møderne på ubestemte tider »samt naar Formanden eller 3 Medl. ønske det«. Alle medlemmer skal fremtidig erlægge et kontingent af 2 kr. årligt. »Secretairen fik en Paamindelse om fremtidig livligere at besvare de udenbys Medlemmers Korrespondance«.

Kun eet møde blev holdt inden næste generalforsamling, 5. okt. 1883, men da var bl. a. samleren og insekthandleren H. P. D u u r l o o, samt Meinert blevet optaget som medlemmer, og Meinert synes straks at have taget aktiv del i Foreningens liv, han var jo så meget ældre end de andre, 50 år ved den tid, og dr. phil. Nogle af de følgende møder blev også afholdt hos ham.

Igen spørger man: hvad er det nu, der sker? Men her er vi nok på ganske sikker grund med forklaringen.

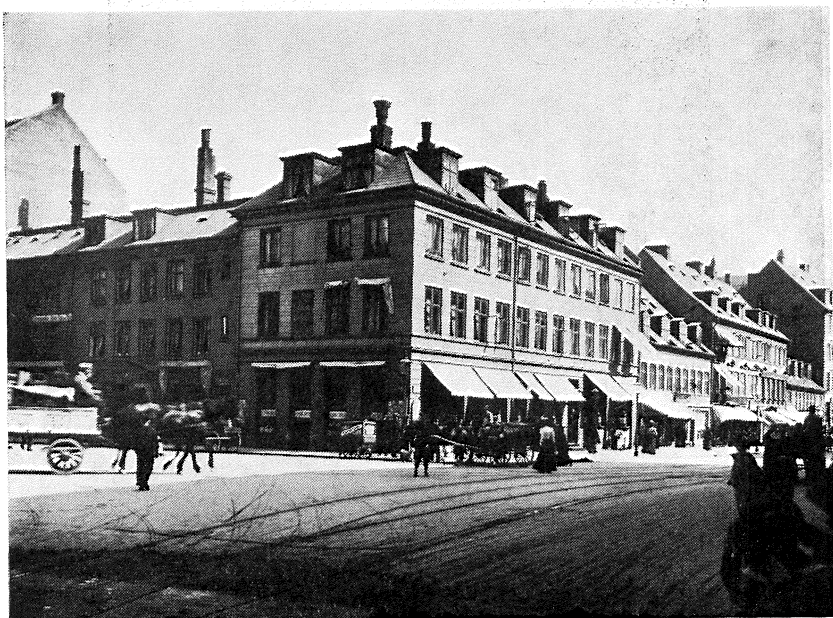

Fig. 17. Café Osborne på Vesterbro, hvor Foreningens møder holdtes 1886—88.
 Fotografi fra 1899 i Bymuseet.

III. »Entomologiske Meddelelser«. Fr. Meinert. 1884—97.

Frederik Meinert, der skulle komme til at indvarsle en ny æra i Foreningens historie, var født 1833. Han blev cand. theol. 1857, men havde allerede forinden samlet insekter og arbejdet hos Schiødte på Det kgl. Museum, og han slog endelig hånden af teologien og disputerede 1863 for den naturhistoriske doktorgrad med et anatomisk arbejde over ørentvisten. Under Schiødtes lederskab kom han efterhånden ind på talrige entomologiske, eller rettere arthropodologiske områder; han må have været en meget alsidig mand, thi få entomologer har arbejdet med så forskellige emner som han. Både faunistiske (om myrerne især) og »anatomiske« (det vil mest sige morfologiske) arbejder skrev han, og han citeres endnu overalt for sine studier over de pædogenetiske myggelarver, thysanurerne og især tusindben, for blot at nævne nogle få af hans emner, som også omfattede marine krebsdyr. De systematiske arbejder bedømmes stadig højt, derimod var hans morfologiske studier ikke

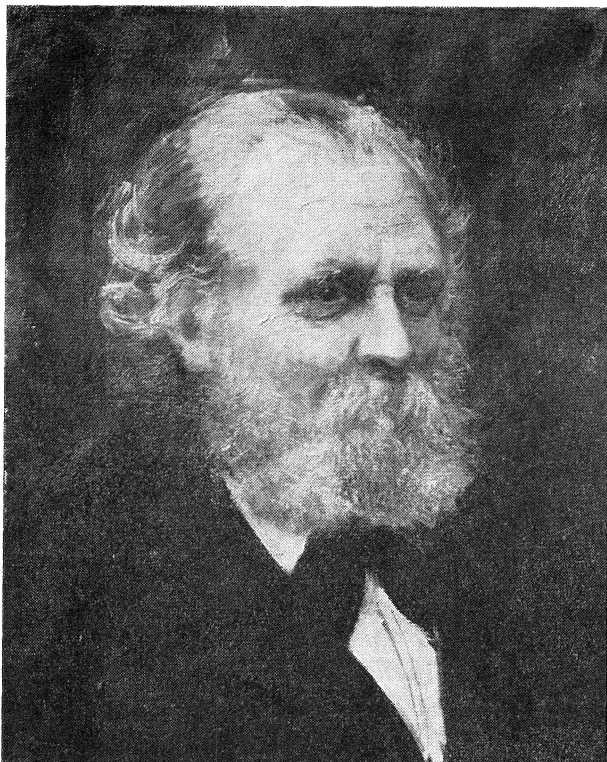

Fig. 18. Fr. Meinert (1833—1912), inspektor ved Zoologisk Museum. Redaktør af »Entomologiske Meddelelser« 1887—1897. Efter maleri 1888 af Nicoline Tuxen på Zool. Mus.

altid tilbundsgående nok, og derved kom han i modsætningsforhold til en anden af Schiødtes elever, H. J. Hansen, hvis morfologiske blik var langt skarpere.

Det gode forhold til Schiødte varede imidlertid ikke ved, i løbet af 70'erne blev det stadigt værre og omkring 1880—81 kom det til et endeligt brud, over videnskabelige emner, men åbenbart også over måden at drive videnskab på — det stadige strids-emne mellem Schiødte og Steenstrup. Schiødte så i H. J. Hansen en værdigere arvtager, og Meinert frygtede, at det kunde koste ham den stilling ved Museet, han stiledede imod. I 1882—83 tegnede denne situation til at kunne blive aktuel når som helst; og det er nærliggende at tænke sig, at Meinert ved at alliere sig med den lidt sygnende Forening mente at kunne optræde som

Primus Entomologicus. I hvert fald er det på en næsten explosiv måde, han indtræder i den. Skønt hans indmeldelse daterer fra 1. oktober 1883, bliver han allerede 5. oktober valgt til revisor (sammen med Budde-Lund), de to næste møder deltager han i og får den tre gange udtrådte Løvendal (også museumsmand) til at overvære dem (uden at denne dog atter meldte sig ind), og det følgende bliver endog afholdt hos ham. 16. jan. 1885 holdt han »et interessant Foredrag over nogle Myggelarver og deres Respirationsforhold«, 31. jan. genvælges han til revisor, og 14. februar afholdes mødet igen hos ham, overværet af »de Hr. candd. L. Lund og Levinsen« (der indmeldte sig igen); det er tydeligt nok, at Meinert, der nu er blevet Schiødttes efterfølger på Museet, vil søge at bringe Museet og Foreningen sammen. Et prisværdigt mål: i Meinerts tid var Foreningen faktisk samlingssted for både amatører og fagentomologer.

Det giver sig udslag i medlemsfortegnelsen. Dog ikke de første år. 1884 ser kun to nye medlemmer, 1885 seks; bortset fra Levinsen alle amatører, hvoriblandt cand. polyt. C h r. E n g e l h a r t, sommerfugle- og billesamler og senere formand for Foreningen, stud. jur. V. P l e n g e, der var sekretær en årrække, og lægen og billesamlere Prof. G æ d e k e n. I 1886 bliver »stud. med. V. Lundbeck« medlem; han skulde dog snart opgive det medicinske studium til fordel for det zoologiske, der først gjorde ham til en fremragende specialist i havsvampe og senere til den verdenskendte fluespecialist. Endvidere stud. med. O. H ø r r i n g, bi- og hvepsesamleren, og proprietær N. J. T o r p og cand. pharm. H o l s t e b r o e, begge billesamlere. I 1887 skolebestyrer N. P. J ø r g e n s e n i Odense og lærer L. A n d e r s e n, Haderslev, begge billesamlere, lærer J e n s e n - H a a r u p, »Gaabense Færgetro«, der blev verdensspecialist i tæger og cikader, numismatikeren cand. philol. senere dr. phil. C h r. J ø r g e n s e n, stud. jur. F. G u d m a n n, stud. art. A. B ø v i n g, docent E. R o s t r u p og flere andre. I de følgende år kommer der stadigt flere nye medlemmer til, stud. med. H. D e i c h m a n n, cand. pharm. C. l e D o u s, cand. pharm. A l b. K l ø c k e r, cand. theol. T h. M o r t e n s e n (den senere berømte Echinoderm-specialist), stud. mag. C. W e s e n b e r g - L u n d, stud. art. S ø r e n J e n s e n (den altfor tidligt afdøde entomotrak-specialist), kammerjunker H e d e m a n n, fabrikant D r e w s e n (som æresmedlem), forststuderende C. S. L a r s e n, der skabte Micros-forteg-

nelsen, stud. art. J o h s. S c h m i d t (opdageren af ålens vandringer), sløjdlærer C a r l C. R. L a r s e n og typograf E. R o s e n b e r g for blot at nævne nogle få inden 25-års jubilæet. Kort sagt, der er fuld og alsidig gang i medlemstilgangen i disse år, og ved sit 25-års jubilæum i 1893 kunde Foreningen mønstre 84 medlemmer mod 15 i 1875 og 24 i 1883.

Generalforsamlingen d. 22. oktober 1886 bragte to forslag, hvoraf det ene blev skelsættende. Engelhart foreslog »Anskaffelsen af et større Lokale på Grund af Forøgelsen af Medlemmernes Antal.« Et udvalg blev nedsat »bestaaende af Engelhart, Duurloo og Schlick med Ret til at forøge Udvalgets Antal indtil 5 Medlemmer. Som saadan blev senere Oberst Rosencrantz optagen.«

Og »Duurloo foreslaar Udgivelsen af en Aarsberetning indeholdende Meddelelser om nye Fund, etc. Forslaget blev vedtaget. Et Udvalg blev nedsat bestaaende af Meinert, Duurloo og Schlick (med Ret til at supplere sig med 2) for nærmere at overveje Spørgsmaalet og fremlægge Betænkning paa den følgende extraord. Generalforsamling.« 9 Medlemmer var tilstede.

Den ekstraordinære generalforsamling fandt sted d. 20. december 1886 og da var 16 medlemmer mødt. Begge udvalg afgav beretning. Lokaleudvalget ved Engelhart

»foreslaar at Entomologisk Forening forsøgsvis holder en Række Møder i indeværende Sæson i Caféen »Osborne«, Hjørnet af Vesterbrogade og Værnedamsvejen. Ordføreren (Engelhart) havde først henvendt sig skriftlig til Proff. Warming om at kunne benytte det Lokale som botanisk Forening benyttede til sine Sammenkomster, nemlig Botanisk Museum. Modtaget velvilligt Svar, men Tiden, Lokalet kunde faaes, var ubelejlig, hvorfor det besluttedes med Tak at afslaa Tilbudet. Efter at han havde henvendt sig forskellige andre Steder men alle paa Grund af forskellige Omstændigheder ikke kunde bruges besluttedes at forsøge ovennævnte Café Osborne, hvor Lokalet kunde faas gratis.«

Udvalgsbetænkningen angående årsberetningen lyder:

»§ 1. Der udgives aarlig eet Ark Meddelelser, Notitser, Oplysninger. Forespørgsler, som omdeles til Foreningens Medlemmer ved Opkrævningen af Kontingentet.

§ 2. Disse Meddelelser trykkes som Manuskript.

§ 3. Der vælges aarlig en Redaktør.

§ 4. Redaktøren paaser at de forskellige Meddelere komme til deres Ret.

§ 5. Hvis Meddeleren ønsker samtidigt at bekendtgjøre sin Artikel i et Tidsskrift bør Redaktøren underrettes derom men iøvrigt bør han

Fig. 19. H. P. Duurloo (1860—1941), insekthandler, foreslog oprettelsen af et tidsskrift. Efter Schlicks album.

sørge om mulig for at anbringe de ikke ephemere Meddelelser i et offentlig Tidsskrift hvis Forfatteren ønsker det.

§ 6. Hver Meddeler faar et ringe Antal Friexemplarer af de aarlige Meddelelser efter sine Bidrags Betydning.

Til redaktør valgtes Meinert; og Engelhart foreslaar, »at 1. No. af Aarsmeddelelserne udkommer i April 1887 og at samme Redaktør besørger Udgivelsen af No. for Januar 1888«.

D. 2. februar 1887 afholdes en ny ekstraordinær generalforsamling, til hvilken 11 medlemmer mødte, for da havde Meinert arbejdet tanken om tidsskriftet op til noget meget større. Emnet var »Discussion om »De aarlige entomologiske Meddelelser«.« (Navnet begynder at titte frem). Også denne forhandling må aftrykkes i sin Helhed (efter en indledning):

»Dr. Meinert oplyste at han havde henvendt sig til Kultusministeriet om at faa et offentlig Tilskud af 200 Kr. og havde Haab om at faa det. I modsat Fald haabede han at skaffe de fornødne Penge tilveje til Udgivelse af tvangfri Hefter paa c. 3 Ark en eller to Gange om Aaret. Disse skulde da ikke »trykkes som Manuskript«, men derimod kunne udbydes offentlig til Salg. Medlemmerne faa disse Hefter gratis tilsendt mod at Foreningen yder et aarligt Tilskud [paa] 30—35 Kr. Efter en længere Diskussion blev følgende Resolution enstemmig vedtagen:

Saafremt der opnaas et Tilskud ad offentlig eller privat Vej udkommer »De entom. Meddelelser« i tvangfri Hefter paa et Par Ark og Foreningen forpligter sig da til at yde et Tilskud paa indtil 35 Kr. aarlig mod at den gratis erholder det fornødne Antal Exemplarer til Omde-

ling blandt Medlemmerne. De paa sidste extraord. Generalforsamling vedtagne Bestemmelser blive i Kraft forsaavidt de ikke stride mod denne Resolution.«

Det var ikke så lidt af en bedrift, Meinert her havde udført ved i løbet af et par måneder at hæve Duurloos forslag om et ark meddelelser til medlemmerne op til et videnskabeligt tidsskrift af format. Man må næsten tænke sig, at han har omgædes med sådanne planer også inden Duurloo's forslag, så meget mere som det af Schiødte udgivne »Naturhistorisk Tidsskrift« var ophørt med dennes død i 1884; det sidste hæfte kom sidst i 1884.

I løbet af disse forårsmåneder i 1887 fik Meinert åbenbart skaffet tilskuddet fra Kultusministeriet, fik en forlægger til tidsskriftet (Hagerups Boghandel, hos hvem det forblev i 50 år, til 1937), fik gratis papir fra Drewsen på Strandmøllen, og fik samlet artikler sammen. Desværre kan det ikke ses, hvad dato det første hæfte er udkommet, men ret sent på året kan det ikke have været, da 1887 så endnu et hæfte udkomme, tilsammen på 100 sider.

I det første hæfte er der faunistiske artikler af »Udgiveren«, en uheldig betegnelse, som han har taget fra Schiødte i »Naturhistorisk Tidsskrift«, og andet hæfte har Udgiveren helt ansvaret for; Meinert har åbenbart altid haft stof parat, når det kneb at skaffe medarbejdere. Men i det første hæfte er der tillige en lille artikel af arkitekt Koch, om *Attelabus curculionoides*; en meddelelse han havde givet allerede på mødet d. 7. dec. 1877. To artikler af Schlick, den ene om *Spercheus*-larven, den anden om et sigteapparat, som han allerede havde forevist i Foreningen d. 22. marts 1872, hvor den daværende vicesekretær læge H. Larsen har indført: »Schlick foreviste et nyt af ham opfundet combineret sigteapparat à la madspand i flere etager«. Og endelig har Duurloo en artikel deri om et ophold på Asserbo Overdrev med overnatning på Sandkroen, hvor han, der ellers forsømte andre ordner end sommerfugle, i søvnløse nætter fik rig lejlighed til at konstatere forekomsten af *Pulex irritans*. Asserbo var jo dengang et fjerntliggende og vanskeligt tilgængeligt sted med et »ufrugtbart og tildels uopdyrket Sandterræn«.

Med disse første hæfter var linien stukket for tidsskriftet, og de første 5 bind, indtil 1896, er så helt og fuldt Meinerts værk, at der kan være grund til at omtale dem samlet her. Meinert omfattede dem med en sådan kærlighed, at han ikke skyede at

spæde til af sin egen lomme, hvis det kneb med økonomien. Hvor vi ved det fra, ved jeg ganske vist ikke, og i den strid, der senere opstod omkring hans redaktørvirksomhed, blev der rejst tvivl om rigtigheden deraf, men Meinert var ikke uformuende*), og han drømte om at skabe et tidsskrift af format som det Schiødte'ske. Dette fremgår også af et udateret udkast (fra begyndelsen af 1888) til en skrivelse til Kultusministeriet, som lyder således:

»Undertegnede tillader sig herved allerærbødigst at søge om en Understøttelse til det af ham udgivne Tidsskrift Entomologiske Meddelelser og skal i den Anledning anføre Følgende:

Af Tidsskriftet er hidtil udkommet de 3 Hefter, som jeg herved har den Ære at fremsende, og det fjerde er under Forberedelse og skal udkomme i Mai Maaned. Betydningen af Tidsskriftet skulde dels være den at være et Organ for Entomologisk Forening i Kjøbenhavn dels at danne en Slags Fortsættelse af Schiødtes Naturh. Tidsskr. navnlig ved Fuldendelsen af de i dette Tidsskrift begyndte Fortegnelser over danske Insekters Forekomst. Med Hensyn til Foreningen har det viist sig at denne efter Tidsskriftets Fremkomst er voxet stærkt, saa at Antallet af Medlemmerne nu er netop 50, et efter vore Forhold ikke ringe Antal. Den entomologiske Forening bidrager da ogsaa til Omkostningerne ved Udgivelsen men dette Bidrag er saa ringe, at Udgiveren snarere maatte ønske at være fritaget for det med den dertil knyttede Betingelse at levere et Exemplar til hvert Medlem. Den aarlige Udgift til Texten alene kan sættes til over 450 Kr., hvortil haves til Dækning hvad der indkommer fra Foreningen, c. 50 Kr., og for de solgte c. 20 Exemplarer, men hertil kommer, at billedlige Fremstillinger ikke vel kunne undværes, og Udgiveren har da ogsaa ladet saadanne følge det sidste Hefte og maa kun beklage at disse langtfra kunne blive saa mange og saa gode, som det var ønskeligt.

Ved at henvende mig til forskellige Instituter har jeg været saa heldig hos det Classenske Fideikommis at opnaae 300 [Kr.] aarlig i 3 Aar, men selv hermed ere Udgifterne langtfra dækkede, selv om man vilde eller kunde give Afkald paa billedlig Fremstilling, og desuden er jeg herved bundet til Udgivelsen af et bestemt Antal Ark om Aaret.

I Henhold til ovenfor Anførte tillader jeg mig at ansøge om en Understøttelse af 3—400 Kroner til nævnte Tidsskr.«

Denne skrivelse er interessant på flere måder. For det første ved sit ordvalg; det er omtrent de samme argumenter, ja næsten ord, der er anvendt helt til denne dag i ansøgningerne om stats-

*) Pudsigt nok fremgår dette af udkastet til den i det flg. omtalte skrivelse, idet dette udkast er skrevet på bagsiden af et andet udkast vedrørende arveafgift efter hans moder og meddeler, at der yderligere er fundet en obligation på 1000 kr. Det er troligt at Meinert har følt en glæde ved således at føle sig fri i sine dispositioner. Han efterlod sig forøvrigt et legat til støtte for arbejde på Zoologisk Museums 3. afdeling.

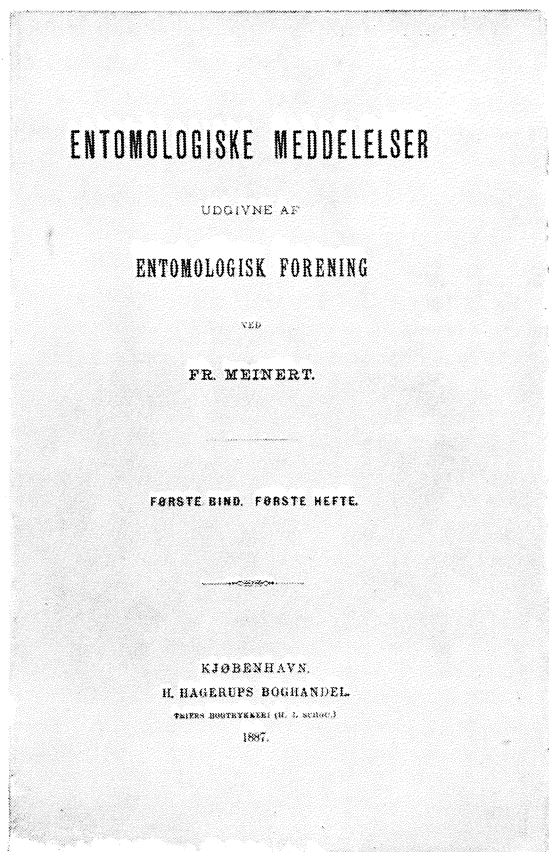

Fig. 20. Forsiden af »Meddelelsernes« første hæfte. Lidt formindsket.

støtte. Men dernæst ved Meinerts fremhæven af, at han egentlig helst ville være Foreningens støtte foruden, når han derved forpligter sig til at levere medlemmerne et exemplar gratis. Det er altså ikke mere — allerede efter de første 3 hæfter — Foreningens blad, han er valgt til redaktør af, men det er hans tidsskrift, som han for ussel støtte må give til medlemmerne. Og endelig ved hans fremhæven af, at det skulde fortsætte Schiødtes tidsskrift og fuldende de af ham og andre påbegyndte faunistiske fortegnelser. Vi ser også, at han allerede i det første år har fået tilsagn om støtte fra det Classenske Fideikommis. Denne støtte blev fornyet gennem mange år indtil 1909. Senere skaffede han også tilskud fra Den Raben-Levetzau'ske Fond.

Faunistiske fortegnelser blev da også hovedemnet, ikke blot

i de første hæfter, men alle 5 bind igennem. De var hovedsageligt skrevet af »Udgiveren«, men der er også vigtige bidrag af Joh. P. Johansen om rovbillerne, Løvendal om barkbillerne og Hedemann om småsommerfuglene. Allerede i et af de første hæfter kan han trykke O. M. Reuters tillæg til Schiødtes tægefotegnelse, som var indsendt allerede 1880 til Schiødtes tidsskrift. Der er en karakteristisk rettelse i Meinerts ovenfor gengivne udkast; der har oprindeligt stået, at Entomologiske Meddelelser skulde danne fortsættelsen af Schiødtes tidsskrift ved fortsættelsen af de i dette tidsskrift begyndte fortegnelser, men det sidste »fortsættelsen« er rettet til »fuldendelsen«. Det kan være af stilistiske grunde, men det blev mere end han kunde stå ved.

Løvrigt indeholder disse første 5 bind meget vigtige biologiske bidrag til vort lands entomologi, først og fremmest Borries' afhandlinger om bladhpvepe og Schlicks biologiske bidrag om biller. Schlick var ikke meget skrivende, og det var en stor fortjeneste af Meinert, at han fik ham til at skrive nogle af sine erfaringer ned. Kryger tog omkring 1940 tråden op igen i sine 3 afhandlinger: 200 danske billelarver. Også Wesenberg-Lunds første bidrag fandt optagelse i Meddelelserne, ligeledes et crustacé-arbejde af H. J. Hansen. Så emnevalget blev ret alsidigt.

Også polemik var der plads til, mellem Løvendal og skovrider Prytz angående Løvendals barkbilleartikel; og et sidste indlæg fra Meinerts hånd om *Spiracula cribaria* i den berømte »Spektakelplade«-strid blev trykt heri, men da var gassen gået af striden og spørgsmålet løst (af Will. Sørensen).

Som indledning til fortegnelserne aftrykker Meinert et langt og vel formet brev fra professor Gædeken angående hvilke arter man med rette kan henregne til den danske fauna; Gædeken har fundet en træbuk, der som larve må have levet i 10 år i en fra Frankrig tilsendt trækasse. Han mener, at denne såvelsom andre lignende forekomster ikke bør regnes for danske; det er jo dog urimeligt, at «en Insektart, som ikke er funden nogetsteds her i Landet, ikke maa tages af en dansk Samler, naar han i Skaane træffer Dyret siddende paa et Træstykke, men lader han Træet transportere over til en københavnsk Tømmerplads, saa maa han gjerne tage det; thi saa er det et dansk Insekt». Han spørger, om »Fagmændenes bedre Indsigt kan belære ham om, at han har Uret«. Faktisk er det jo stadig ikke muligt at give de retningslinier, han eftersøger.

Fig. 21. Chr. Drewsen (1799—1896) og hustru. Fabrikant, skænkede papiret til tidsskriftet. Efter Illustreret Tidende 1892.

I 1891—92 er Meinert, næsten 60-årig, på en lang indsamlingsrejse i Venezuela, og ved hjemkomsten skriver han en artikel om den som et modstykke til Lundbecks lige i forvejen trykte artikel om insektlivet i Grønland. Under hans fravær varetog Schlick, der var Foreningens formand og kasserer, også redaktionen.

Allerede på omslaget af 2. binds 2. hæfte finder vi en opfordring fra Meinert til medlemmerne om »at indsende, helst ved Slutningen af hvert Aar, enten til Foreningens Formand, Hr. Cand. Schlick, eller til Tidsskriftets Redacteur, Meddelelse om de af dem i Aarets Løb tagne, for den danske Fauna nye Insekter«. Hvert andet år skulde der da gives en sådan liste over nye arter. Det ses nu aldrig at være blevet til mere end to artikler af Schlick om Nye danske Biller og Nye danske Tæger og en af Duurloo om Nye danske Sommerfugle, alle i slutningen af bd. 2. Derefter blev den gode ide forladt og først taget op igen i 1947 på forslag af disp. A n d r. S ø r e n s e n.

Meinert skriver i sin skrivelse til Kultusministeriet om de nødvendige »billedlige Fremstillinger«. De var jo dengang be-

tydeligt vanskeligere og dyrere end nu, til gengæld havde Museet i E. A. L ø v e n d a l en af de fineste kobberstikkere, vi har haft (han siges at have kunnet stikke direkte fra iagttagelsen, uden mellemtegning), og de første 5 bind indeholder da også en del særdeles fine kobbertavler, en enkelt endog illumineret.

Desværre endte Meinerts redaktionsvirksomhed ikke gnidningsløst; men inden jeg går over til det, må jeg omtale en vedtagelse fra generalforsamlingen d. 19. okt. 1887, nemlig nedsættelsen af et udvalg (Lundbeck, Schlick og Duurloo) til at udarbejde nye love »og fremlægge dem i færdig Stand inden 1ste Marts 1888«. De blev faktisk forelagt i færdig stand ved en generalforsamling d. 7. marts 1888 og »efter en længere Discussion« vedtaget som følger:

L O V E

for Entomologisk Forening i København.

§ 1. Foreningens Formaal er at virke for Entomologiens Fremme i Almindelighed og Kjendskab til den danske Fauna i Særdeleshed.

§ 2. Møder afholdes i Vintermaanederne; i Almindelighed med fjorten Dages Mellemrum.

§ 3. Nye Medlemmer optages efter Forslag af et Medlem ved Henvendelse til Formanden.

§ 4. Foreningens Embedsmænd bestaa af en Formand, der leder Forhandlingerne, en Kasserer og en Secretair. Regnskabet gennemses af to Revisorer.

§ 5. Hvert Aar afholdes en Generalforsamling, der i Almindelighed henlægges til en af de første Mødeaftener i Saisonen. Kassereren fremlægger det reviderede Regnskab og Secretairen Foreningens Forhandlinger. Paa denne o r d i n æ r e Generalforsamling vælges Foreningens Embedsmænd for ét Aar med simpel Majoritet.

§ 6. Extraordinær Generalforsamling kan sammenkaldes af Formanden, eller naar mindst seks Medlemmer fordre det. Skriftlige Vota er tilladt.

§ 7. Foreningen foranstalter udgivet et Tidsskrift, der gratis tilstilles Medlemmerne. En Redaktør vælges paa to Aar.

§ 8. Kontingentet er to Kroner aarligt. Regnskabsaaret gaar fra 1ste Jan.—31te Dec. Kontingentet forfalder til Betaling ved Aarets Begyndelse. Nye Medlemmer betale én Krone i Indmeldelsespenge.

§ 9. Naar et Medlem ved Aarets Slutning endnu ikke har erlagt sit Aars-Kontingent, kan han udslettes af Medlemslisten og først atter optages, naar han har betalt sin Gjæld til Foreningen. Exclusion af et Medlem kan iøvrigt kun finde Sted paa en Generalforsamling med trefjerdedele af de tilstedeværende Stemmer.

§ 10. Foreningen udsætter aarligt en eller flere Prisopgaver. Til

Bedømmelse af disse nedsættes en Comité paa tre Medlemmer; ogsaa andre end Foreningens Medlemmer kunne vælges ind i Bedømmelsescomitéen.

§ 11. Ethvert Medlem kan faa udleveret et Exemplar af Lovene samt Liste over Medlemmerne.

§ 12. Formanden kan bevillige indtil tyve Kroner (i to Portioner) til Hjælp ved Excursioner for ubemidlede Entomologer.

§ 13. Æresmedlemmer kunne optages efter Forslag af Formanden paa en Generalforsamling med fem sjettedele af de tilstedeværende Stemmers Majoritet. Saadanne Medlemmer ere kontingentfri.

§ 14. Forandringer i Lovene kunne kun ske paa en Generalforsamling med to trediedele af de tilstedeværende Stemmers Billigelse.

Disse love er jo betydeligt klarere end de i 1873 sammenstillede og mere moderne i deres ånd. Mulkter og lignende er forsvundet, »Typesamlingen af Leddedyr« omtales ikke (skønt den stadig existerede), bytteforeningen er forsvundet, til gengæld er tidsskriftet kommet med som en realitet, kontingentspørgsmålet er ganske klart, spørgsmålet om optagelse af medlemmer og æresmedlemmer ligeledes.

Men selvfølgelig måtte der også ændres i dem.

Allerede 24. okt. 1888 blev det vedtaget, at Foreningen skulde svare redaktøren af »Entomologiske Meddelelser« 1 krone om året for hvert medlem (det er de »c. 50 Kr.« Meinert taler om i sin skrivelse).

24. sept. 1890 er der åbenbart blevet tvivl om optagelsen af medlemmer. Det vedtages: »Ingen kan blive Medlem uden at hans Navn har været opslaaet paa 2 Mødeaftener; Ballotation finder kun Sted, naar det udtrykkelig fordres af 1 Medlem«.

4. november 1891 er den gal med kontingentet. Der vedtages: »Stemmeretten paa Generalforsamlingen suspenderes, naar Kontingentet ikke er betalt 14 Dage inden denne, og Restanceliste opslaaes i Lokalet«.

12. okt. 1892 vedtages: »Alle Tidsskrifter, som tilbyttes af Foreningen skal overlades til Redaktøren«. Det er første gang, vi hører om bytteforbindelser som resultat af udgivelsen af Foreningens eget tidsskrift; vi ved ikke hvilke forbindelser, det dengang drejede sig om, men disse forbindelser er jo nu for Entomologisk Forening som for de fleste foreninger verden over en væsentlig del af deres virke og samtidig et punkt, hvor deres virke kommer ikke blot videnskaben, men direkte samfundet til gavn.

Fig. 22. Will. Lundbeck (1863—1941), inspektør ved Zoologisk Museum, lovgiver og senere næstformand. Efter Schlicks album.

24. okt. 1894 vedtages det, at »Foreningen bevilliger indtil 50 Kr. til Indkøb af Bøger«. Dermed blev grunden lagt til det, der kom til at hedde »Entomologisk Forenings Bibliotek«. Både samlinger og biblioteket blev først til gavn, senere en stor belastning for Foreningen; endeligt opgivne blev de først i 1930erne.

23. jan. 1895 er der tale om kontingentforhøjelse. Schlick havde jo levet et uafhængigt, omend beskedent liv på sin formue, men den var nu ved at være spist op og han synes derfor ikke mere, han kan yde Foreningen gratis lokale; enten måtte man leje et lokale eller yde ham et tilskud for benyttelsen. Desuden mente han, at »Dr. Meinert passende kunde faa et større Tilskud til Tidsskriftet«. Ganske vist vilde Meinert renoncere på et større tilskud, »det vilde dog ikke kunne forringe hans Udgifter syndelig«, men en forhøjelse til 4 kr. årligt blev dog vedtaget samt at yde 100 kr. til husleje for år 1895.

På generalforsamlingen 2. febr. 1887 blev også prisopgaveudvalget genoplivet, idet man enedes om følgende:

»Foreningen udsætter en Præmie for den af Foreningens Medlemmer, der i det kommende Aar samler det største og bedste Materiale af Staphyliner forsynet [med] Lokalitetsangivelser og Datum. En Samling under 200 Arter tages ikke i Betragtning. Præmien sættes til 10 Kr. Bedømmelsen foretages af en Kommission paa 3 Medlemmer, som vælges af Generalforsamlingen blandt Foreningens Medlemmer«.

Valgt blev Meinert og formanden samt baron F. Rosenkrantz,

der i det hele taget spillede en stor rolle i Foreningens liv fra han blev medlem 1882. Han var en kyndig billesamler.

I 1888 kommer prisopgaverne jo ligefrem i lovene og derefter udsættes de regelmæssigt år for år.

Det må også nævnes, at man atter gik bort fra at holde møderne i café »Osborne«; fra 25. april 1888 holdtes møderne igen hos formanden og d. 24. okt. 1888 vedtages dette som en fast regel. Møderne blev efterhånden meget velbesøgt, og der var meget hyppigt foredrag nu. Navnlig diverterede Meinert med sine forskellige opdagelser; en enkelt situation kunde tyde på, at det undertiden blev lidt vel meget og lidt vel lærd. D. 3. dec. 1890 hedder det: Foredrag af Dr. Meinert: »de pediculis«, og d. 17. dec. Foredrag af Hr. Madsen: »De Japonibus«. Hr. Madsen var havebrugskandidat A. Madsen i Lyngby, men hvad han talte om, vides ikke nøjere. En enkelt gang fandt man på noget, som vist ikke senere er gentaget: d. 16. april 1890 3 foredrag efter lodtrækning mellem de 16 fremmødte. Det blev Duurloo om kroer i Sverige og Danmark, Børgesen om 8-timers normalarbejdsdag (Oscar Børgesen samlede sommerfugle og var isenkræmmer; i slægt med den isenkræmmer Harald Børgesen, der solgte entomologiske redskaber fra sin forretning på Strøget?) og Johnsson, et rejseminde fra Schweiz. Læge Johnsson var den senere medicinalhistoriker John Johnsson (1868—1929). Lundbeck talte d. 23. dec. 1889 om den grønlandske expedition og får, hvad der er sjældent, en bedømmelse med i protokollen: »Foredraget var meget interessant og fulgtes med stor Opmærksomhed.« D. 22. okt. 1890 talte han om sin nye Grønlandsfærd og fortsatte d. 5. nov. »sit interessante Foredrag«, men da han også fortsatte d. 19. nov. har referenten sat interessante i gåseøjne. Også om Østgrønland blev der talt, af lægen H. Deichmann, og Duurloo talte om en Laplandsrejse. Men iøvrigt var det åbenbart stadig den personlige kontakt ved møderne, der var det væsentlige.

Endelig må det nævnes, at Ch r. D r e w s e n blev udnævnt til æresmedlem d. 23. november 1892 »i Anledning af Foreningens 25 Aars Jubilæum«, og arkitekt V. K o c h til livsvarigt medlem »til Vederlag for Udarbejdelsen af et Æresdiplom til Fabrikejer Drewsen«. Klein var tidligere blevet valgt til Æresmedlem 27. nov. 1885, men døde allerede 1889.

Et særligt kapitel i Foreningens liv helt op til 50-års jubilæet

og også i ny og næ mindet i protokollen, var sangene. Ældre medlemmer kunde blive helt varme i øjnene, når de mindedes dem. De foreligger i arkivet helt tilbage til 21-års fødselsdagen i 1889 — det var mest ved fødselsdagene man samledes til fest, men undertiden også før jul og f. ex. ved det 500. møde — men de bærer alle døgnet præg og egner sig ikke til gengivelse her.

— Det var jo en kolossal udvikling. Foreningen havde gennemgået i den Meinertske tid; så meget mere må det undre, at det endte med et brud.

På den ordinære generalforsamling d. 14. okt. 1896 står der kort og godt: »Dr. Meinert afsagde Redaktørvirksomheden med 5te Binds Slutning«. Og så tilføjes der »Lang Diskussion«. Vi ved ikke, hvad det var, der fik Meinert til at melde fra; Engelhart skriver, at han officielt var blevet træt, Henriksen mener, at han indså, at »Entomologiske Meddelelser« alligevel ikke kom til at fordunkle »Naturhistorisk Tidsskrift«, og opgav spillet som tabt. Begge dele kan vel være rigtige; men hvis man gennemlæser beretningerne om de 4 ekstraordinære generalforsamlinger, der blev holdt i den anledning i 1896—97, får man indtryk af endnu en årsag. Det er velkendt, at Meinert på sine ældre dage blev, hvad Kryger kalder »vrøvlet«, og meget kunde tyde på, at det er begyndt allerede ved denne tid. Det springende punkt blev faktisk det spørgsmål, som man allerede vilde have kunnet læse ud af det førnævnte udkast til skrivelsen til Kultusministeriet i 1888: var »Entomologiske Meddelelser« Foreningens eller var det Meinerts? I et af referaterne (31/3 97) siger han: »Min Opfattelse har været at Tidsskriftet ikke var Foreningens. Jeg har gebærdet mig, som om det var mit eget«. Denne selvfølgeligt urigtige idé har åbenbart sat sig fast i hovedet på ham, og et eller andet, som vi nu ikke kender, har tilsyneladende skabt uenighed mellem ham og Schlick i det spørgsmål, og Meinert har følt sig trådt for nær.

På den første generalforsamling, hvor Meinert ikke var tilstede, vedtoges det at sende en deputation til Meinert. På den næste (28/10 96) meddelte deputationen, at Meinert havde fastholdt sit afslag med den motivering, at han ikke mere fik tilskud til tidsskriftet. Man diskuterede da spørgsmålet om en ny redaktør, men først om retningslinierne for tidsskriftet. På den tredje generalforsamling (9/12 96) kunde formanden meddele, at det Classenske Fideikommis havde lovet et tilskud igen på 300 kr.

i 3 år (senere fortalte han, at Meinert selv havde henvist ham til at søge), og talte endvidere, iflg. referatet, om »Har Dr. Meinert sat Penge til paa Tidsskriftet?«. Samtidig blev Budde-Lund valgt til redaktør og Schlick og Engelhart til »Medhjælpere«.

Ved et møde d. 3. marts 1897 meddeles det, at Meinert i et brev til Budde-Lund havde nedlagt »Protest mod Benyttelsen af Navnet Ent. Tidsskrift, dels mod Benyttelsen af Navnet Ent. Meddelelser på Foreningens Tidsskrift. Red. oplyste at han ikke skulde redigere noget Blad med Titel Ent. Tidsskrift og at han refuserede Protesten mod det andet Navn. Resten af Skrivelserne var ham temmelig uforstaaelig«.

D. 31. marts 1897 havde Meinert selv indkaldt til en generalforsamling for at redegøre for sin Stilling. Generalforsamlingen er meget udførligt refereret og giver tydeligt udtryk for, at det er Meinerts fikse ide, at tidsskriftet er hans, han kan ikke være tjent med at det videreføres med samme titel og måske i en anden gænge. Budde-Lund er absolut den føjelige; og det ender, uformodet, med at Meinert går ind på at lade sig genvælge på 4 betingelser: tidsskriftet er Foreningens ejendom, redaktionsudvalget vedbliver at fungere, redaktøren får 5 expl. af tidsskriftet, og bytteforbindelserne tilfalder Foreningen. Alt er fryd og gammen, og Meinert »skjænker Restoplaget af Tidsskriftet til Foreningen«.

Men d. 14. april 1897 er der indkaldt til ny generalforsamling, Meinert og Schlick har haft en ubehagelig samtale på Museet om regningen for det sidste hæfte; og i en samtale med Engelhart går Meinert fra alle sine tilsagn. Budde-Lund vælges så atter til redaktør med Engelhart og dr. Chr. Jørgensen ved sin side; og på den ordinære generalforsamling 13. okt. 1897 søges forholdet til Meinert endeligt afviklet.

Således endte den Meinert'ske periode, der i mange henseender var en storhedsperiode i Foreningens historie. Det er for mig at se en syg mand, man tager afsked med, en mand der er ældet for tidligt og har sat sig fast på fikse ideer; men det kunde man jo dengang ikke vide. Hans navn er uløseligt knyttet til Foreningen og Tidsskriftet; og i 1911 anerkendte man det, lidt sent, ved at udnævne ham til æresmedlem.

Mærkværdigt nok blev »Forholdet til Meinert« først afviklet 23 år senere, således som det fremgår af et brev fra Kryger til West af 17. jan. 1920 som svar på et brev fra West af 15. s. m.:

»Angaaende 1 Række, der er solgt 14/3, dette: Det har jo siden Meinerts Tid været en højst tvivlsom Historie, hvem der ejede 1 Række — 1 til 5 Bind. Der er naturligvis i Aarenes Løb solgt en Del af denne Række og Afregningen har Fru Meinert naturligvis faaet. Jeg har aldrig villet røre ved dette Forhold for ikke at bringe os Fru Meinert til Uven, det vilde jo i høj Grad afhænge af hendes goodwill, om vi skulde ordne os i Rimelighed. Fru Meinert stillede sig yderst velvillig og overlod os uden Protest Oplaget af 1 Række. I disse Dage er jeg ved at bære hele Oplaget op paa Zool. Mus., i Fremtiden er det altsaa vort, der kan ikke sælges af det, uden vi udleverer det. — Oprigtig talt synes jeg, at vi i Betragtning af Fru Meinerts Liberalitet ikke skal røre ved de gamle Historier (hele Sagen drejer sig om 12 Kr. til Foreningens Kasse), men lade os nøje med Bevistheden om, at nu er Sagen i Orden fra 1/1 20.«

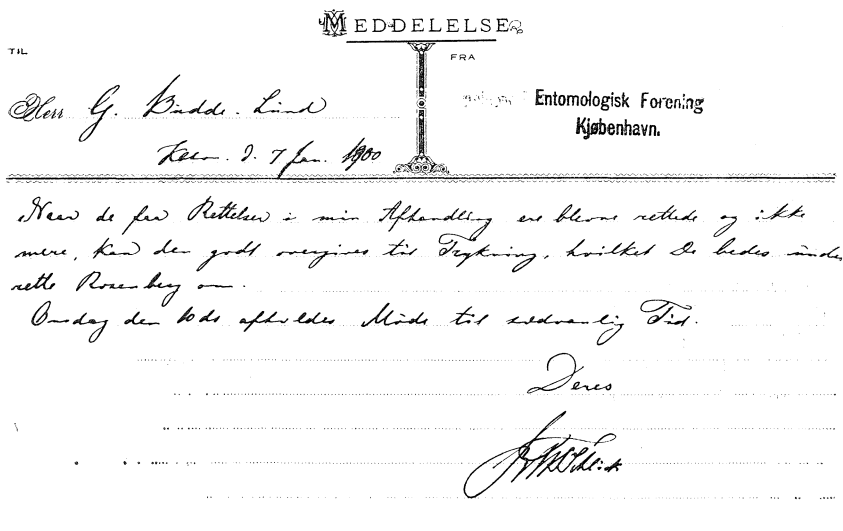

Fig. 23. Brev fra Schlick til Budde-Lund 1900.

IV. Foreningen søger sine egne ben. 1897—1908.

Budde-Lund var vel ikke den ideale redaktør, måske var hans forbindelse med de skrivende kredse, selv inden for Foreningen, for ringe, og han havde svært ved at skaffe stof. Han ønskede at holde tidsskriftets videnskabelige standard, som det havde den i Meinerts tid; men han irriterede medlemmerne — noget de skiftende redaktører ofte har gjort. Når man læser de generalforsamlings-referater, jeg lige strax skal omtale, så forbløffes man over hans altid værdige tone, hans føjelighed, hans klogskab til at finde den rigtige formulering, ofte med lune — noget der vist ikke prægede Schlick. Iblandt stifterne og de mere fremtrædende første medlemmer står han som en af de fineste og klogeste.

Der var kommet mange nye medlemmer til nu, Foreningen var blevet stor; ved Meinerts afgang var medlemstallet 80 og flere kom til i de følgende år, deriblandt adskillige, som kom til at betyde meget for Foreningens senere liv. Ass. A u g. W e s t var blevet medlem allerede 1894, senere kom den engelskfødte B e r t r a m G. R y e til, J. C. N i e l s e n, juristen, der blev dr. phil. på en afhandling om snyltefluer, kommunalrevisor E m i l O l s e n, 1901 lærer J. P. K r y g e r, 1902 proprietær H. W e i s, og

i 1903 det ældste nulevende medlem af Foreningen stud. med. & chir. A. N o r g a a r d, hvis udførligt skrevne protokollater vi skylder mange enkeltheder om denne periodes foreningsliv. I 1905 blev toldkontorist O l a f S c h a l t z og stud. jur. V i c t o r H a n s e n medlem, i 1906 stud. polyt. E i g i n S u e n s o n; men også enkelte fagentomologer meldte sig ind, mag. sc. R. H u t - z e n - P e d e r s e n (S t a m m), Ass. A u g. B u s c k, Washing- ton, mag. S o f i e R o s t r u p. Den første samlede trykte med- lemsliste, fra 1905, tæller dog kun 79 medlemmer, så afgangens har opvejet tilgangen.

Denne blanding af gammelt og nyt måtte uvægerligt præge foreningslivet i denne periode og skabe en uro, som Schlicks al- faderlighed ikke kunde dæmpe, men tværtimod var med til at bringe til den endelige klimax. Men inden da skete der forskel- ligt, og det første offer blev tragisk nok Budde-Lund.

Han havde som sagt svært nok ved at få stof (»B-L. kunde jo dog ikke gøre for, at Folk ikke skrev noget« undskylder Schlick ham i 1900) og vilde gerne holde linien fra Meinerts tid, men medlemmerne var misfornøjede og klagede, ikke til Budde-Lund, men til formanden. Bl. a. over Budde-Lunds egen artikel (kla- gerne gjaldt »Emnet og Sprog« siger protokollen); det var en af de betydeligste afhandlinger i dansk crustaceologisk literatur, det drejede sig om, hans tillæg til bænkebidder-monografien. Budde-Lund indrømmede berettigelsen af klagen, undskyldte sig med stofmangel og erklærede sig rede til at trække sig tilbage, men blev dog genvalgt med 8 stemmer mod 4.

To år efter (8. okt. 1902) er han atter på valg, men har glemt det og ingen har meddelt ham det. Der kommer utilfredsheden igen til orde, det er navnlig kapt. W i e l a n d t og cand. pharm. K l ø c k e r; de vil have tidsskriftet mere populært, »et Bindeled for Medlemmerne, ogsaa dem i Provinsen«, sproget skulde være dansk, med resumé på fremmede sprog, der skal komme et hæfte hveranden måned, være uddrag af artikler i udenlandske tids- skrifter, referat af interessante meddelelser ved Foreningens møder, oplysning om interessante fund. Illustrationerne skulde være billigere, »man kunde saaledes i Tyskland faa baade billige og gode Ting«. Også meddelelser af praktisk betydning (for at få en bevilling på finansloven!). Besindigere medlemmer ønskede at drøfte sagen med Budde-Lund først og udsætte valget, men Kløcker blev valgt med 14 stemmer mod 4.

Det gav anledning til en interessant generalforsamling 19. nov. 1902, hvor Budde-Lund undskylder den ulejlighed, han gør, men han syntes, han var blevet behandlet mindre hensynsfuldt. Han vidste ikke, at »Planen for Tidsskriftet skulde forandres. Han vilde ganske vist ikke være gaaet med til Forandringen og ønskede alt godt for Tidsskriftet og den nye Redaktør; men han ønskede blot Tilladelse til at afslutte dette Bind«. Trods Schlicks modstand sejrede her de besindige medlemmer og gav ham den ønskede tilladelse.

Det er den evigt standende strid, om tidsskriftet skal være et videnskabeligt tidsskrift med alment, udadrettet tilsnit, eller et meddelelsesblad medlemmerne imellem, der her for første gang bryder ud. I Meinerts tid var der ingen problemer, han gjorde jo, hvad han vilde. Men »Entomologiske Meddelelser« var jo nu klart Foreningens, og nægtes kan det ikke, at som det oprindeligt var foreslået, i 1886, var det tænkt som et meddelelsesblad, deraf jo også navnet. Da generalforsamlingen fandt sted var 4 hæfter af det nye bind (»2. Række Bd. 1« — en indrømmelse til Meinert fra generalforsamlingerne i 1896) udkommet; det 5. hæfte kom først to år efter og vakte da udelte forargelse. Det indeholdt nemlig Will. Sørensens nu klassiske afhandling om Danmarks, Færøernes og Islands edderkopper, hvor diagnoserne og bestemmelsestabellerne er på latin, resten på dansk. På den ordinære generalforsamling 6. april 1904 anker Kløcker over, at redaktionsudvalget ikke er blevet spurgt, foreslår, at Budde-Lund selv skal betale halvdelen af udgifterne »i det mindste«. Og Schlick »kunde ikke tænke sig, at ellers fornuftige Mennesker som Budde-Lund og Will. Sørensen vilde byde Foreningens Medlemmer der gennemgaaende ikke er Akademikere en Afhandling paa Latin; troede forøvrigt ikke at Arbejdet vilde have Værdi for Udlandet, da Theridierne . . . er udeladt«. Igen sejrede besindigheden; men det ser ikke ud til, at Budde-Lund, der heller ikke overværede denne generalforsamling, senere kom i Foreningen.

Det nye bind begyndte ganske efter Kløckers plan med resuméer på fremmede sprog, referat af fremmed literatur, og mødereferater, og mellem 1. og 2. hæfte var der kun tre måneder. Men så var der syv måneder til næste hæfte, seks til næste igen og ti til det sidste. Ak, de skønne forsætter! Indholdet er overvejende kortere meddelelser af faunistisk art, mest på nogle få sider, men

Fig. 24. Alb. Klöcker (1862—1923), gæringsfysiolog, redaktør 1902—13. Fotografi på Carlsberg-Laboratoriet.

også enkelte større artikler, Engelharts om Apion, Joh. P. Johanssens om myrmecophile biller og Fruhstorfer's om malayiske dagsommerfugle. Bortset fra Rosenbergs kobbertavle og et portræt af Meinert er det den eneste, der er illustreret; måske er det de gode og billige ting fra Tyskland!

Klöcker redigerede endnu to bind, af hvilke hæfterne efterhånden udkom med længere og længere mellemrum. De fremmedsprogede resuméer er forsvundet, der trykkes nu på alle sprog og gerne længere afhandlinger, hvoraf mange meget værdifulde, Esben-Petersens Neuroptera Danica og Trichoptera Danica, Krygers Snyltere i Edderkoppeæg, Bøvings og Rosenbergs Larvebeskrivelser, I. C. Nielsens disputats, Victor Hansens Scydmaenide-arbejde, Henriksens Elateride-larver, for blot at nævne nogle.

Dog, heller ikke Klöcker skulde gå af som redaktør uden skrammer. Men herom senere.

For øvrigt udgav foreningen endnu et arbejde i denne tid, nemlig Bertram G. Rye's Fortegnelse over Danmarks Biller, fra 1906. Det er den første samlede danske billefortegnelse og i sin knaphed og med de senere erkendte fejl dog et vigtigt skridt på vejen mod fortegnelser over danske insekter. Det var vist meningen, at den skulle være et økonomisk aktiv, den havde kostet 350 kr. (generalforsamlings-referat 1/4 1908) og skulle sælges, dels til medlemmerne, dels i boghandelen; men dette slog ikke til.

Men oppositionen havde andet at indvende end tidsskriftet vedrørende. På generalforsamlingen 9. oktober 1901 drøftes præmien for besvarelse af prisopgaverne. Schlick oplyste, at man holdt beløbet omkring 10 kr., »der gaves i Form af Bøger, Genstande etc.« Ammitzbøll, der var til stede som gæst, foreslog beløbet sat op til 100 kr., og mod Schlicks protest foreslog Budde-Lund »et endnu større Beløb, naar det blot kunde give Foreningen Relief; vi vilde saa altid sagtens kunne skaffe Penge«. Og dette vedtages.

Den 19. november 1902 er den gal igen med lovene. Der ned sættes et udvalg bestående af Schlick, gartner Hauschild og kapt. Wielandt. Den 4. marts fremkommer udvalget med et udkast, som væsentligt er småpillerier ved de gamle love, og cand. jur. V. Plenge forelæser et helt nyt lovkompleks. Der udspandt sig en ret heftig diskussion om, hvilket udkast der skulle behandles, og spørgsmålet blev udskudt til en ny ekstraordinær generalforsamling, hvor Plenges forslag blev lagt til grund for de nye love imod Schlicks ønske og til trods for, at han blev stærkt sekunderet af sekretæren, stud. med. og chir. A. C. V. R a s c h, der har refereret alle indlæg meget udførligt. Lovene blev da endeligt vedtagne den 15. april 1903 og har følgende form, som hidsættes her som det sidste lovkompleks; de forandringer, der siden er sket, holder sig inden for dets rammer.

Foreningens Formaal og Virkemaade.

§ 1. Foreningens Formaal er at virke for Entomologien i Almindelighed og for Kendskab til den danske Fauna i Særdeleshed.

§ 2. Møder afholdes i Vinterhalvaaret i Reglen med 14 Dages Mellemrum. Indkaldelse til Møderne tilstilles kun Medlemmerne i Kjøbenhavn og Omegn.

§ 3. Foreningen foranstalter udgivet et Tidsskrift, som Foreningens Medlemmer erholder gratis. — Paa Tidsskriftets Omslag have Medlemmerne Ret til at faa optaget Meddelelser angaaende Entomologi, mod Dækning af Trykningsomkostningerne.

Tidsskriftet ledes af en Redaktør, der skal være Medlem af Foreningen.

§ 4. Foreningen yder Medlemmerne Vejledning til Bestemmelse af Insekter.

§ 5. Foreningens Bibliothek staar til Medlemmernes Disposition og Udlaan sker paa de derom nærmere angivne Betingelser ved Henvendelse til Formanden.

§ 6. Foreningen kan aarlig udsætte for Foreningens Medlemmer en eller flere Prisopgaver, til hvis Bedømmelse et Udvalg paa 3 Medlem-

mer nedsættes paa den aarlige Generalforsamling; ogsaa andre end Foreningens Medlemmer kunne indtræde i dette Udvalg.

Foreningens Bestyrelse.

§ 7. Foreningens Anliggender ledes af en Formand med Bistand af en Sekretær samt for Regnskabsvæsenets Vedkommende af en Kasserer, hvilke — tilligemed 2 Revisorer — alle vælges paa den ordinære Generalforsamling blandt Foreningens Medlemmer for et Aar ad Gangen. Stillingerne som Formand og Kasserer kunne forenes i samme Person.

Tidsskriftets Redaktør vælges paa en ordinær Generalforsamling for 2 Aar ad Gangen.

§ 8. Kassereren modtager, eventuelt indkræver, Kontingentet, opbevarer Foreningens Regnskabsbøger, Penge og Værdipapirer samt aflægger Regnskabet.

§ 9. Regnskabsaaret er Kalenderaaret. — Inden d. 1. Marts tilstiller Kassereren Revisorerne Regnskabet for det forløbne Aar, ledsaget af alle nødvendige Bilag. Revisorerne skulle paase, at alle Udgifter saavidt mulig ere forsynede med Bilag, samt at den angivne Kassebeholdning er tilstede. Revisionen er saavel Talrevision som kritisk Revision. Det reviderede Regnskab fremlægges af Kassereren paa den ordinære Generalforsamling i April Maaned, hvor samtidig en kort Oversigt over Indtægter og Udgifter fremlægges til Eftersyn for Medlemmerne.

§ 10. Til Udgifters Afholdelse kræves baade Formandens og Kassererens Samtykke. I Tidsskriftets økonomiske Anliggender er Redaktørens Stemme ligeberettiget med Formandens og Kassererens Stemmer. Saafremt Formand og Kasserer ere forenede i én Person, har denne kun én Stemme.

Uoverensstemmelser mellem nogle af Parterne vedrørende Foreningens eller Tidsskriftets økonomiske Forhold afgøres paa den ordinære eller en ekstraordinær Generalforsamling.

§ 11. Redaktøren er ene bestemmende med Hensyn til Tidsskriftets Indhold og dets Form.

Redaktørens Hverv er ulønnet. Han har imidlertid Ret til at erholde 10 Frieksemplarer af Tidsskriftet samt yderligere indtil 10 Exemplarer uden Udgift for Foreningen. De Bøger, Tidsskrifter og lign., han herfor ved Bytte maatte erholde, ere Foreningen uvedkommende.

Redaktøren kan i sin Funktionstid kun afsættes paa en ordinær eller ekstraordinær Generalforsamling med $\frac{2}{3}$ af de tilstedeværende stemmeberettigede Medlemmers Billigelse. En ny Redaktør kan samtidig vælges for Resten af den afgaaedes Funktionstid.

Medlemmerne.

§ 12. Enhver der interesserer sig for Entomologi kan optages som Medlem. Efter Henvendelse til Formanden meddeler denne i det først paafølgende Møde den Paagældendes Navn, ligesom dette opslaaes i

Foreningens Lokale. Naar der ikke paa næste Møde eller inden dette er gjort Indsigelse mod Optagelsen, anses den Paagældende for optaget. Ballotation kan finde Sted, naar mindst 3 Medlemmer forlange det og skriftlig Meddelelse herom er tilstillet Medlemmerne. Ny tilkomne eller udtraadte Medlemmers Navne optages paa Omslaget af det først udkommende Hæfte af Tidsskriftet. Udmeldelse sker ved skriftlig Henvendelse til Formanden inden 1ste Januar.

I hvert Bind af Tidsskriftet optages en fuldstændig Fortegnelse over Medlemmerne med Angivelse af Adresse og Samlespeciale.

§ 13. Det aarlige Kontingent er 4 Kr. og skal erlægges inden 2 Maaneder efter Regnskabsaarets Begyndelse eller Optagelsen. Nye Medlemmer erlægge desuden 1 Kr. i Indskud. Kontingentet for udenbys Medlemmer opkræves ved Postopkrævning.

§ 14. Naar et Medlem trods Paakrav ikke har betalt sit Kontingent inden forangivne Frist kan han udelukkes fra Foreningens Møder, har ikke Stemmeret ved Generalforsamlingerne, ligesom han mister sine Rettigheder efter §§ 3 og 4. Er Kontingentet ikke betalt inden 1ste April eller for nye Medlemmers Vedkommende 4 Maaneder efter Optagelsen, udslettes han som Medlem. Han kan først optages paany, naar Gælden er betalt og imod Erlæggelse af nyt Indskud. En Liste over de til enhver Tid til Restance staaende Medlemmer skal findes opslaaet i Foreningens Lokale. Et Medlem kan iøvrigt kun excluderes paa en Generalforsamling med $\frac{3}{4}$ af de tilstedeværende stemmeberettigede Medlemmers Billigelse.

§ 15. Æresmedlemmer kunne optages efter Forslag af Formanden paa en Generalforsamling med $\frac{5}{6}$ af de tilstedeværende Stemmers Majoritet. Saadanne Medlemmer ere kontingentfrie.

G e n e r a l f o r s a m l i n g e r .

§ 16. Generalforsamlingerne ere Foreningens højeste Myndighed i alle Sager.

§ 17. Den ordinære Generalforsamling afholdes den første Mødeaften i April Maaned. Den indvarsles af Formanden mindst 8 Dage forinden ved skriftlig Meddelelse til alle indenlandske Medlemmer, i hvilken Meddelelse ogsaa Dagsordenen angives. Paa denne Generalforsamling fremlægger Kassereren det reviderede Regnskab for forrige Aar og Formanden giver en Oversigt over Foreningens Virksomhed i samme Tidsrum samt afholdes Valg af Embedsmænd. Kun de Forslag, der ere angivne i Dagsordenen samt Ændringsforslag hertil kunne komme under Afstemning. Forslag fra Medlemmer skulle med Navns Underskrift indsendes til Formanden inden 14 Dage før 1ste April. Afgørelser træffes ved simpel Majoritet af de tilstedeværende stemmeberettigede Medlemmer.

§ 18. Extraordinære Generalforsamlinger afholdes enten naar Formanden maatte finde Anledning dertil eller naar Bestemmelser i nærværende Lov kræver det eller naar mindst 10 Medlemmer i en med Navns Underskrift fremsendt Begæring forlange det. Indvarslingen

sker paa samme Maade som i § 17 angivet, og Afgørelser træffes, hvor intet andet maatte være bestemt, ved simpel Majoritet af de tilstedeværende stemmeberettigede Medlemmer.

§ 19. Til at lede Forhandlingerne paa Generalforsamlingerne vælges ved simpel Majoritet en Dirigent blandt de tilstedeværende stemmeberettigede Medlemmer. Dirigenten skal forvisse sig om, at Generalforsamlingen er lovlig indvarslet samt have Underretning fra Formanden om, hvem af de tilstedeværende Medlemmer, der ikke ere stemmeberettigede.

I Tilfælde af Stemmелighed ved Afstemningen er Dirigentens Stemme den afgørende.

§ 20. Adgangsberettiget til Generalforsamlingerne er ethvert Medlem, jfr. dog § 14; stemmeberettigede kun de, der ikke staa til Restance med Kontingent samt have været Medlem i 3 Maaneder. Stemmeafgivningen foregaar ved Haandsoprækning. Skriftlig Afstemning skal finde Sted, naar mindst 3 stemmeberettigede Medlemmer forlanger det. Et kort Referat af Forhandlingerne bliver ved Sekretærens Foranstaltning at optage saavidt mulig i det først udkommende Hefte af Tidsskriftet.

§ 21. Opløsning af Foreningen kan kun finde Sted, naar det paa 2 paa hinanden følgende ekstraordinære Generalforsamlinger begge Gange er besluttet med 9/10 af Foreningens samtlige stemmeberettigede Medlemmers Billigelse. I Tilfælde af Opløsning træffes der paa en der til sammenkaldt Generalforsamling, Bestemmelse om Foreningens Samlinger, Bibliotek, Formue og øvrige Ejendes Anvendelse i offentlig og naturhistorisk Øjemed.

§ 22. Forandringer i disse Love kunne kun foretages paa en ekstraordinær Generalforsamling med $\frac{3}{4}$ af de tilstedeværende stemmeberettigede Medlemmers Billigelse.

§ 23. Disse Love træder i Kraft 1ste Juli 1903.

Også på generalforsamlingen den 6. april 1904 er man ret kritisk over for Schlick, der til gengæld på forskellige forespørgsler svarer: det bestemmer jeg. Måske er det derfor, dirigenten den 4. april 1906 under valg af formand »meddeler, at han syntes det var mærkeligt dette Punkt stod paa Dagsordenen, da Entom. Foren. ikke godt kunde bestaa uden den udmærkede Formand Cand. Schlick. Dirigenten spurgte om nogen vovede at stemme for en anden Formand«. Dirigenten var Kløcker. Det blev den sidste blomstring; næste gang tog oppositionen tæten.

En enkelt ting må nævnes fra den 9. oktober 1901, nemlig et brev fra Meinert, hvori han spørger, om foreningen er interesseret i at forære Museet sine udenlandske insekter nu, hvor Museet er i gang med at stikke sin egen og Westermanns samling sammen.

Fig. 25. Schlick, Emil Olsen og Carl C. R. Larsen på excursion 1913.
Schaltz fot.

»Det er Kleins samling han er ude efter«, som Schlick udtrykker det, og det viste sig, at foreningen var ikke interesseret!

Allerede ved generalforsamlingen den 10. april 1907 er der forslag fremme, der mishager Schlick. De fremføres af West og Rye. Et mindre er, at skubbe mødetiden frem til kl. 8. Det vedtages, da, som Kløcker siger, »den eneste det gik ud over var Schlick, og han kunde jo eventuelt spise til aften, medens medlemmerne så på det.«^{*)}

Det andet var flg.: »Det foreslås, at entomologisk forening søger at udvirke, at der tilstås dens medlemmer adgang til zoologisk museums danske entomologiske samling på søn- og helligdage i den ordinære besøgstid sp. i vinterhalvåret«. Den af A. Tofte og senere af A. Norgaard udførligt refererede diskussion herom afslører på en uhyggelig måde Museet. Schlicks indvendinger er, at »Museet var slet ikke indrettet på dette, sp. var der ikke tilstrækkelig assistance«. »Meinert stillede sig afvisende«. »Museets samlinger var ikke indrettet på et sådant studium, da de var meget

^{*)} Sekretæren stud. med. & chir. Axel Tofte skrev med små bogstaver og å.

bredt anlagt. Caraberne alene fyldte ca. 50 kasser«. Et forslag om at gå til prof. Jungersen afvistes ganske. Schlick »skildrede de dårlige pladsforhold på museet.« »Der fandtes ikke kunstig belysning på museet«. »Man overvurderede samlingens betydning, navnlig med hensyn til biller og hvepse«. Et forslag om at henvende sig med en forespørgsel til Meinert mente Schlick »vilde berede ham vanskeligheder i samarbejdet med dr. Meinert«. Det vedtoges dog.

Kryger foreslog en klarere ordlyd af prisopgaverne samt hjælp til køb af de til besvarelsen fornødne glas. Schlick replicerede, at man »fulgte omtrent samme tekstaffattelse som universitetet«, og at Kryger »jo kunde lade være at løse opgaverne hvis glassene blev for dyre.«

Spørgsmålet om adgangen til Museet blev taget op igen af Victor Hansen 1. april 1908, men atter afvist af Schlick, der »kendte Meinert ud og ind og vidste, hvad han vilde svare«. »Vi irriterer blot Museumsbestyrelsen. Svaret bliver: non possumus«.

Det var vist desværre rigtigt alt, hvad Schlick indvendte. Der kunde, som forholdene lå, umuligt være kommet noget godt ud af forespørgslen, og sagen blev da heller ikke genoptaget, før der var kommet andre folk på Museet og en mindre »Museet-det-er-mig«-ånd.

Desværre opdagede Schlick ikke af disse nye toner, at hans tid i Foreningen var omme. Der måtte et brev til (fra Engelhart, Hauschild og Holstebro som repræsentanter for 16 medlemmer) med en opfordring til at søge bestyrelsen udvidet til 5 mand og en lovændring, hvorved det blev muligt at udnævne ham til æresformand.

»Med al Agtelse og Ærbødighed for Dem som Foreningens mangeaarige Formand er man dog enig om, at De naar Foreningen til næste Aar fejrer sit Jubilæum bør træde tilbage, dels fordi de forandrede Forhold i Bestyrelsen neppe vil tiltale Dem i Deres mere fremrykkede Alder, dels fordi en Forandring i nævnte Retning bør forsøges, endnu medens Foreningen har Dem i sin Midte«.

Det var jo en overordentlig veldrejet silkesnor, men der skulde gå endnu tre måneder, inden han tog imod den. På generalforsamlingen 1. april 1908 blev han da valgt til æresmedlem (ikke æresformand) og hovedbestyrelsen blev udvidet til 5 medlemmer, nemlig Engelhart til formand, Lundbeck til viceformand, Emil Olsen til kasserer, Klöcker til redaktør og Kryger til sekretær. Det var jo en fuldstændig omkalfatring, helt nye toner og delvis nye mænd.

og det var rigtigt som Kløcker sagde ved det pågældende møde, at »vi staar ved et Vendepunkt i Foreningens Liv«, hvorefter man takkede og hyldede Schlick.

Det var synd, at »Vendepunktet« således skulde få et lidt odiøst skær over for Schlick; en lidt smidigere mand havde måske tidligere set, hvad vej vinden blæste. For det er jo rigtigt, at Foreningen gennem 40 år »var« Schlick*); han var midtpunktet ikke blot i kraft af, at møderne holdtes hos ham, men fordi han var et naturligt samlingspunkt for de unge ved sin enorme viden og sin store hjælpsomhed. Kryger fortæller fra excursionserne:

»Fandt man saa noget, som man ikke kendte, løb man straks hen til ham og spurgte. Han stoppede øjeblikkeligt sit eget Arbejde, kiggede lidt paa det vi havde bragt og gav os Forklaringen. Kort sagt han var altid fuld af Hjælp mod os yngre«.

Det var Schlicks stædighed, der holdt sammen på Foreningen i 70'ernes slutning, han holdt så langt de fleste foredrag, når der overhovedet blev holdt foredrag, og indtil Foreningen fik sin egen samling var det hans samling, man støttede sig til.

Apropos excursionser, så er det mærkeligt, at der bortset fra de allerede nævnte i de allerførste år aldrig tales om excursionser i protokollen eller i lovene i denne periode. Schlick selv var som sagt idelig på excursionser, og Kryger og sløjdlærer Larsen ofte med ham, og også andre af Foreningens medlemmer. Men det synes ikke at være noget, Foreningen arrangerede. Som Kryger skriver: »I København opløstes Turen efter at vi havde aftalt hvor næste Søndags Tur skulde gaa hen«. Det var aftale fra tur til tur og ikke noget foreningsforetagende. Der skal derfor heller ikke gås nærmere ind på dem her; Kryger har skildret dem i Meddelelserne bd. XII (i anledning af 50-års jubilæet), og i en nekrolog over Kryger i Bd. XXVI har jeg givet uddrag af nogle erindringsblade, han i sin tid sendte mig. De giver indtryk af vanskelighederne ved at tage på excursion dengang og hyggen ved dem; men til Foreningens historie hører de ikke.

*) Det er et pudsigt udtryk for det, at overlæge A. Norgaard, der var Foreningens sekretær 1905 til 1908 både dengang i protokollen og i telefonen til mig i 1967 kaldte sig Schlicks sekretær, ikke Foreningens.

Fig. 26. Helmerhus på Rådhuspladsen, hvor Foreningen holdt sine møder 1913—18. Fotografi fra 1905 i Bymuseet.

V. Amatør contra Fagentomolog. 1908—1930.

Når jeg har givet den næste periode denne overskrift, så er det naturligvis ikke, fordi der imellem disse to grupper mennesker, der arbejder for samme sag, var nogen form for strid. Begge parter var medlemmer af Foreningen. Men der udviklede sig hos begge parter en trang til at hævde en vis selvstændighed, en uafhængighed af den anden part, som undertiden kunde give sig lidt ærgerlige udslag, og som egentlig først faldt i leje omkring 1930. Jeg har derfor sat denne overskrift op som en slags modsætning til det følgende afsnits overskrift.

Det var amatør-entomologerne, der bar Foreningen i hele denne periode. Med en enkelt undtagelse tog fagentomologerne ikke meget del i Foreningens liv, i de første 10—15 år i hvert fald, de kom en sjælden gang til møderne, holdt måske et enkelt foredrag, det var alt. Undtagelsen var Kai L. Henriksen, der fra han blev medlem, i 1912, og den ganske periode igennem blev bindeledet mellem samlerne og Museet. Man kunde også betegne perioden som den West-Kryger'ske, hvis man vil betegne den næste periode som den Henriksen'ske — der ikke blev afbrudt ved hans tidlige død i 1940.

Men vi må over til at fortæle om, hvad den nye bestyrelse tog sig til.

Engelharts Formandskab.

Det første, bestyrelsen gjorde, var særdeles prisværdigt: den anskaffede en bestyrelsesprotokol. Til glæde for historikeren; men desværre ofte så kortfattet ført (»A og B vexlede Bemærkninger« o. lgn.), at han føler sig som Tantalus, der er lige ved at nå det uopnåelige. Men immerhin får han dog en del viden med på vejen.

Bestyrelsen bestod jo altså nu af en formand, en viceformand (der hurtigt blev til en næstformand), en kasserer, en redaktør og en sekretær. Hvem var nu disse fem mænd, hvem det skulle lykkes at lede Foreningen frem til en international position, hvem var, om jeg så må sige, 2. generation? Det er forøvrigt ikke, fordi næste generation er så forfærdelig meget yngre end 1., ældst var Engelhart og Emil Olsen, født i 1857, yngst Kryger fra 1874.

Formanden var Chr. Engelhart, der var københavner og ingeniør og blev medlem af Foreningen allerede 1885. Han blev 1890 leder af F. L. Smidth's kontor i London, men vendte hjem i slutningen af 90'erne og ledede også de engelske forretninger herfra, omend med hyppige rejser. Han var en meget ivrig og kyndig samler, især af biller, men også sommerfugle etc., men skrev kun lidet; vigtigst er hans afhandling om Apion'erne. Brevene viser ham som et elskeligt rettænkende og klogt menneske og en samvittighedsfuld leder af Foreningen i de 11 år, det forundtes ham at være det. Han døde 1919.

Næstformand blev Will. Lundbeck, der var født 1863 og fra 1910 inspektør ved Zoologisk Museums 3. afdeling efter Meinert. Han havde i 1907 påbegyndt udgivelsen af det klassiske arbejde »Diptera Danica«, hvoraf 7 bind skulde komme inden 1927, og var Foreningens bindeled til Museet. Medlem havde han været siden 1886, men som næstformand forblev han kun til 1912, og han forlod siden Foreningen helt.

Kasserer blev Emil Olsen, der var født 1857 og var postmand, senere kommunalrevisor i København. Han var især interesseret i Micros og en ivrig samler, der dog kun skrev en enkelt lille afhandling. Han var kasserer og senere næstformand helt frem til 1928.

Redaktør blev Alb. Kløcker, der var født 1862, cand. pharm. og assistent hos Emil Chr. Hansen. Han har skrevet om gærsvampe og gæringsorganismer; entomologisk om sommerfugle

Fig. 27. Chr. Engelhart (1857—1919), ingeniør, Foreningens anden formand (1908—19). Efter Schlicks album.

(bl. a. de fem bind i »Danmarks Fauna«) og, i de sidste år, om syrphider. Medlem af Foreningen var han siden 1889 og, som alt fortalt, redaktør siden 1902, men allerede 1913 afløstes han af J. C. Nielsen.

Sekretær blev J. P. Kryger, født 1874, der var kommunelærer i København og en fremragende samler og iagttager, for hvem insekternes biologi spillede den største rolle. Han var medlem af Foreningen fra 1901, nært knyttet til Schlick, hvis interesse for småhvepsene og for billelarver også blev (eller var) Krygers. Han var en af de få, der nogenlunde hyppigt besvarede prisopgaverne, og var i det hele taget skrivende; mange ypperlige afhandlinger foreligger fra hans hånd — i manuskriptform og trykt også om Foreningens historie, for hvilken han havde en levende sans, såvelsom for de mennesker, der skabte historien. Han var sekretær til 1926 og siden et par år formand.

Da Lundbeck trak sig tilbage, kom Aug. West ind i bestyrelsen, og da han kom til at spille en rolle i Foreningen i en lang årrække, må han nævnes her. Han var født 1874 og translator i engelsk, ministerialembudsmand og en utrættelig samler. Det var den danske billefauna, der havde hans største kærlighed, og efter en række forberedelser skabte han den betydelige »Fortegnelse over Danmarks Biller«, der fylder et bind af vort tidsskrift i 1940—41. Han blev medlem af Foreningen allerede i den sidste del af Meinerts tid, og sad med mellemrum i bestyrelsen i 33 år, som kasserer, formand og næstformand. Han blev bindeleddet fra den her omhandlede periode til den næste, som det senere skal fortæles. Han var navnlig for de yngre samlere et af bestyrelsens vigtigste medlemmer, altid hjælpsom og interesseret.

Allerede på det første bestyrelsesmøde er den nye bestyrelse betænkt på at finde midler til at gøre Foreningen større og mere kendt. »Det vedtoges at henlede Offentlighedens Opmærksomhed på Foreningen ved at avertere samt ved at faa en Meddelelse optaget i Vejviserens Fortegnelse over Foreninger«. Og senere (21/3 1909) »Det vedtoges at reklamere dels for nye Medlemmer dels for Salg af Billefortegnelsen. [Ryes fortegnelse fra 1906]«. Og 24/3 s. å.: »Det vedtoges at udsende Reklamer for om muligt at faa flere Medlemmer i Foreningen«. 2. marts s. å. taler man også om statstilskud: »Kløcker talte om Samarbejde med Landbohøjskolen og Wesenberg-Lund for at opnaa Statsunderstøttelse i Lighed med svensk Ent. Tidsskrift. Man vedtog at formaa cand. jur. I. C. Nielsen til at henvende sig til Prof. Boas for at sondere Stemmningen«. Hvorfor man valgte at gå denne snørklede vej, siges ikke; men antagelig har man villet have en borgen for Foreningens og det vil jo sige tidsskriftets (derfor henvisningen til det svenske) videnskabelige standard; og Museet, dvs. Meinert, har man ikke kunnet gå til. Ganske vist vedtog man allerede på første møde, at formanden »skulle henvende sig til Dr. Meinert for om muligt at bevæge ham til atter at træde ind i Foreningen«, men det førte ikke til noget. — Om man faktisk fulgte den vej, er tvivlsomt; i hvert fald hedder det for 1909 i Ent. Medd. VIII p. 412: »Formanden har paa Foreningens Vegne søgt Kultusministeren for at tale med ham om Understøttelse til Udgivelse af Ent. Medd.« Men hvorom alting er, så kom der ikke noget ud af det.

Det er nu ikke, fordi Foreningen var så sølle ved Schlick's afgang. Den med hans sirlige hånd førte kassebog udviser, da han

*Fig. 28. J. P. Kryger (1874—1951), kommunelærer, i bestyrelsen fra 1908—1928.
Fotografi fra 1913.*

afleverede kassen 29. april 1908, en saldo på kr. 1724.34, hvoraf 350 kr. »henstod i Billefortegnelsen« og kr. 3.50 i frimærker; alt i alt for den tid et ikke ubetydeligt beløb. Og medlemstallet har været omkring 90. Ganske vist meldte der sig talrige medlemmer ind lige efter »Systemskiftet«, især fagentomologer og -zoologer, næsten alle Museets folk f. ex., så medlemstallet 1910 er oppe på 104, men 1913 er det nede på 90 igen. Og kassebeholdningen gik også til stadighed tilbage for at »kulminere« 1915 med en rørlig beholdning af kr. 2.79. Det virker næsten ironisk, når revisorerne højtideligt bekræfter: »Den anførte kassebeholdning var tilstede«.

Det var jo især tidsskriftet, der gav anledning til bekymringerne, det var de store trykkeudgifter, der tærede på kassebeholdningen, og det var også tidsskriftet, man argumenterede med, når man vilde søge støtte. Det kunde derfor være på sin plads at se lidt på redaktørens stilling inden for bestyrelsen og over for tidsskriftet i disse år.

1908		Transport Kr.	257.53
Marts	20.	Knitting til Argentina	0.05
-	21	50 Bueskud " 0.03	1.44
-	-	1 Bøge Skindspis	0.35
-	-	Buen til Madlemmer	1.50
-	24	Knitting til C. Jensen	0.04
-	25	Knitting til A. Jensen	0.02
-	30	Knitting til Berlin	0.05
April	1	1/2 Kasse Skind til 1/2 00	25.00
-	4	Melians, Læder (til C. Jensen) (3)	14.40
-	8	Læder Bøge indbinden (3)	2.25
-	-	Bøgerne til Læderne som Gæst	14.00
-	27.	Buen til Læderne Bøgerne	0.10
Mai	2.	Knitting til S. Jensen	0.05
-	-	50 Bueskud " 0.03	1.44
-	-	Sales	1724.34
		Kr.	2042.56
Mønstre Kassekr. 1370.84.			
Kassekr. i Billesamlingen - 350.00			
Trinmønstre 3.50			
Kr 1724.34			
Læderfor Knitteres			
Emil Olsen			

Fig. 29. Schlicks sidste kasseopgørelse, 1908. Lidt formindsket.

Da Budde-Lund kom til efter Meinerts afgang fik han et redaktionsudvalg ved sin side bestående af Chr. Engelhart og numismatikeren Chr. Jørgensen, der var født 1851 og en anset klassisk filolog, inspektør ved Mønt- og Medaljesamlingen på Nationalmuseet og redaktør af »Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning«. Han var billesamler, men har intet entomologisk publiceret. Det kan være ganske lærerigt at se, hvordan et sådant udvalg virker, og jeg skal derfor gribe lidt tilbage og omtale en korrespondance mellem Schlick og dette udvalg fra 1899—1900 vedrørende Schlicks »Biologiske Bidrag. Coleoptera. 3« i 1. årgang af 2. række af tidsskriftet.

Begyndelsen kender vi kun fra Schlicks brev til Budde-Lund af 10. dec. 1899:

»Ifølge vor Samtale igår [ikke noget med »Kjære«, som ellers i brevene] meddeler jeg Dem herved, at det er mit Ønske selv alene at læse Korrektur paa min lille Afhandling »Biologiske Bidrag 3.« uden nogen Hjælp fra den ærede Redaktions Side. Deres R. W. T. Schlick.«

Spørgsmålet er åbenbart, hvor meget en redaktion bør rette i en forfatters afhandling; og da spørgsmålet stadig er aktuelt, citerer jeg redaktionsudvalgets svar fra 17. dec. 1899 i sin helhed. Det er konciperet af Chr. Jørgensen og tiltrådt af de andre to.

»Kære Hr. Cand. Schlick.

Vi stole alle paa Deres loyale Medhjælp til at gøre Tidsskriftets (Entom. Meddel.) Indhold saa godt og læseligt som muligt; dette maa jo have lige stor Interesse for Dem og for Tidsskriftets Redaktion.

For at opnaa dette har Redaktionen ved Deres Artikel ligesom overfor andre Forfattere gjort opmærksom paa, hvad man i Form og Indhold kunde ønske anderledes. Det henstilles da til Forfatterne at tage de gjorte Bemærkninger under Overvejelse og om muligt imødekomme de fremsatte Ønsker om Ændringer. Her plejer*) man at finde Forstaaelse hos de paagældende Forfattere, som da i Reglen ved en lille Ændring kunne give det paapegede Sted en klarere og rigtigere Affattelse.

Men naar De nægter Deres Medarbejde og forlanger, at Deres Afhandling skal trykkes uden Ændringer, kan Redaktionen kun gaa ind derpaa, naar den mener, at Forfatter og Tidsskrift kan være tjent med, at alle Enkeltheder blive uforandrede. Ved en Artikel som Deres er jo heldigvis det allermeste meget rigtigt og klart; men naar der paa nogle faa Punkter findes Udtryk, som støde, eller et og andet i Fremstillingen, som kan give Anledning til Misforstaaelse, se vi ikke, at det kan ligge under Deres Værdighed at optage de gjorte Forslag til Ændringer, naar de kunne hjælpe Læseren til bedre Forstaaelse og fjerne Pletter, som ere fremkomne ved en hurtig Nedskrivning. Vore Ønsker og Raad ere fremsatte, maa De være overbevist om, alene i Sagens og Forfatterens Interesse; det er en afgjort Ting, at en Læser bliver opmærksom paa meget, som Forfatteren læser hen over, fordi han selv ved, hvad han har villet udtrykke, omend Ordene maaske falde lidt utydeligt.

Hvis der altsaa kan hjælpes herpaa, mener Redaktionen, at det bør gøres af Hensyn til Læserne.

Det andet, som vi ønske, er, at der ikke bruges for stærke og nærgaaende Udtryk overfor andre Forskere, navnlig afdøde, selvom de maaske have begaaet en Fejltagelse, som det nu er lykkedes at berigtige. Hvortil disse haanende og hidsige Udtryk? Lad os her hjemme

*) Det var nu kun redaktionens 4. bidrag, hvoraf det ene af redaktøren selv. Forf. anm.

dog holde paa, hvad vi har af stort og dygtigt udført Arbejde, og ikke selv være med til at rive ned, hvad der har skaffet saa mange af os Glæde og Nytte.

Hist og her har De ladet passere smagløse og meget dagligdags Udtryk, som andre mulig kunne benytte til at »gøre Grin med«, og som Ildesindede maaske offentlig vil fremdrage for at vise, hvilket Sprog der føres af »de gode« Entomologer.*) Det kan Tidsskriftet ikke være tjent med, fordi et saadant Ry kan holde andre Forfattere borte derfra, og det kan Redaktionen heller ikke være tjent med, da dens Navne skulle borge for, at Tidsskriftet staar paa Højde ogsaa i sit Sprog med andre videnskabelige Tidsskrifter.

Derfor henstille vi i al Venskabelighed paa ny til Dem at tillade os at foretage de Ændringer, som efter vor Mening ere mest paatrængende nødvendige.

G. Budde-Lund

Chr. Engelhart

Ingeniør

C. Jørgensen

Dr. phil.

I sit ledsagebrev til Budde-Lund skriver Jørgensen: »I Haab om godt Udfald. Deres meget forbundne C. Jørgensen«; men haabet brast. Schlicks svar fra 22. dec. 1899 lader intet tilbage i tydelighed, saa meget mere som redaktionen har gjort den værste fejl, man kan i Schlicks øjne: den var udeblevet fra et møde, nemlig det umiddelbart påfølgende (d. 20. dec. 1899). Ved dette møde oplæste Schlick skrivelsen samt de påklagede steder.

»Ikke en af den talrige Forsamling, som var til Stede, fandt det mindste uforstaaeligt eller aggressivt i den, tvertimod vare Alle enige i, at Redaktionen var aldeles ubeføiet og uberettiget til at forlange Noget rettet i Afhandlingen, naar jeg ikke ønskede det. . . . Da mit eget Standpunkt heller ikke i noget Punkt er blevet rokket, og jeg hverken har Tid eller Lyst til unyttige Skrivelser, saa maa jeg herved bestemt forlange at min Afhandling bliver sendt til Trykkeriet i den Skikkelse, hvori jeg sidst afsendte den. - - - Foreningen er virkelig ikke tjent med at Udgivelsen - - - af intetsigende Grunde forhales. Med megen Agtelse R. W. T. Schlick.«

Dette medfører to karakteristiske breve til Budde-Lund fra hhv. Jørgensen og Engelhart. Jørgensen skriver (24. dec. 1899)

»Kære Hr. Budde-Lund!

Hermed sender jeg 2. Korr. tilbage i Deres og Schlicks forskellige Affattelse tillige med Schlicks Meddelelse. Jeg har paany gennemlæst Korrekturen - - - og da Schlick holder saa stærkt paa, at der ikke foretages Ændringer i hans Text, og dog synes at ønske at faa Ende paa

*) I artiklen bruger Schlick udtrykket: »de gode Entomologer« såvelsom »de Herrer Samlere«. Forf. anm.

Sagen, mener jeg Redaktionen bedst kan gøre som følger. Alle rene Korrekturfejl og alle rene Skoledrenge-Bommerter bør uden videre rettes, derimod lades Schlicks Ord saa vidt muligt uforandrede, selv om Udtrykkene ere uheldige og skødesløse. Saaledes mener jeg, hans Ord kan blive staaende:

— — —
S. 57 »under Sten« (Samlerudtryk)

— — —
[Schjødtes] »Larve var gal« bør blive staaende som karakteristisk for Schlicks Udtryksmaade (ligesom det haanlige »de gode Entom.« S. 49).

— — —
Men der bliver saa to Steder tilbage:

— — —
Værre er det med det andet Sted S. 64 »vilde han vel nok - - - at udgive sin Larve for Cr.«

Da der i Udtrykket »udgive for« *kan* ligge en Beskyldning for bedragerisk Hensigt (forsætlig at give Folk en urigtig Forestilling om en Ting eller Person), synes det mig umuligt som et fornærmeligt Udtryk at lade det staa; Deres Ændring »vilde han vel ikke have antaget sin Larve for Cr.« slutter jeg mig ganske til. - - - Redaktionen er jo forøvrigt ansvarlig overfor Straffeloven. I andre Henseender maa Forfatteren af Artiklen staa inde for sine Udtryk og Meninger, ogsaa for sin daarlige Fremstilling (de *elementære* Fejl maa Redaktionen *nødvendigvis* rette), og det forekommer mig ikke nødvendigt at tilføje bagefter noget Forbehold fra Red. Side eller desavouere Forfatteren, der vistnok kun vil benytte sig deraf til at optræde som »forfulgt Uskyldighed« overfor sine tro Tilbedere.

— — —
Glædelig Jul! Deres hengivne Dr. C. Jørgensen«.

Engelhart skriver d. 28. dec. 1899 til Budde-Lund:

»Kjære Herr Budde-Lund!

— — —
Jeg har allerede, da vi talte om Sagen paa mit Kontor (d. 18de ds.) antydnet som min Opfattelse af Sagen at Forfatteren skulde have Skrivefrihed. At Red. ikke kan optræde som Censor af Artiklernes Indhold, men kun foreslaa Rettelser. Trykfejl og grammatiske Bommerter for saa vidt disse ere absolutte Fejl, kan vi rette uden Forfatterens Tilladelse eller Forbud; vi kan ogsaa henstille Ændringer af anden Art, men naar Forfatteren, som i dette Tilfælde, bestemt fastholder sine Udtalelser efter at vi have henledt hans Opmærksomhed paa mindre heldige Vendinger og Udtryk og foreslaaet Forandringer, saa mener jeg at han maa have Ansaret herfor og at vi ikke kunne gjøre mere.

— — —
Men en Ting synes jeg navnligt vi bør vogte os for og det er at give Schlick en Lejlighed til selv at trække sin Artikel tilbage. Derfor er jeg

bange for at sende det Brev som De under 26de har foreslaaet.*) Selv Dr. Jørgensens Brev, som jeg underskrev d. 18de forekom mig uheldigt i Formen idet Sandheden kom frem ganske vist i den mest elskværdige Iklædning men dog saa overbevisende sand at en Mand i Schlicks Stilling let vilde føle sig krænket. Sandheden er ilde hørt naar den helt og holdent gaar ud over En selv. Havde jeg ikke været saa syg som jeg følte mig den Aften vilde jeg neppe have gaaet med til skrive under paa det omtalte Brev.

Jeg tillader mig nu at foreslaa at der ikke skrives mere til Schlick men at der trykkes et 3' Korrektur, hvori kun Trykfejl rettes - - - og der kun foretages den Rettelse som foreslaaet, nemlig Side 64 »vilde han vel nok - - -«

Dette maa vi uden videre rette.

Det 3' Korrektur tilsendes da Schlick, og om han da retter dette tilbage maa vi tage i Betænkning om vi da skal skrive til Schlick at hans Artikel *kun* vil blive optaget med den af os foreslaaede Ændring; eller om vi skal optage den med en Redaktionsbemærkning hvori vi desavouerer de brugte Udtryk.

Deres hengivne Chr. Engelhart.«

Således blev det og Schlick akkviescerede (7. jan. 1900).

Men han hævnede sig i et brev til Budde-Lund af 31. marts 1900, hvori han gør frygtelige Ophævelser over dennes »Revision«, Bænkebider-afhandlingen.

Den ilde hørte sandhed er nok, at Schlick frydede sig over at kunne rette den store Schiødte, og dette sårede dennes gamle venner og elever. Man var jo mere nærtagende dengang; vi vilde jo næppe lægge noget fornærmeligt i udtrykket »at udgive for«. Man var også mere nøjeregnende; de »dagligdags« udtryk vilde vi nu mere opfatte som krydderi på texten; det var jo de gamle samleres jargon, som vi ældre husker den, de unge nu om dage har andre. Men korrespondancen stiller klart en indgående redaktion af afhandlingerne paa den ene side op mod en stor liberalitet paa den anden — og redaktørerne har siden da væsentligst holdt sig på den liberale side.

Korrespondancen, der kun ved et ukendt tilfælde er blevet bevaret og næppe er enestående, viser også, hvor tungtvirkende apparat et sådant redaktionsudvalg er, eller kan være, og det er intet under, at Kløcker frabad sig et sådant, da han tiltrådte. På den ekstraordinære, lovgivende generalforsamling d. 15. april 1903 overlod man til redaktøren om han vilde have et redaktionsudvalg eller ej, og i lovene fik paragraffen den siden berømte ordlyd

*) Dette brev kendes ikke. Forf. anm.

»Redaktøren er ene bestemmende med Hensyn til Tidsskiftets Indhold og dets Form«. Denne formulering har siden givet anledning til megen fortolkning og diskussion.

Kløcker blev altså fri for at arbejde med et redaktionsudvalg, men til gengæld synes bestyrelsen at have taget livlig del i redaktionsspørgsmål. Undertiden måske endog imod Kløckers ønsker; i hvert fald hedder det på et bestyrelsesmøde d. 29. april 1908, hvor Rosenberg har fremlagt tegninger til en afhandling om *Throscus*-larven, at »det vedtoges at støtte ham af yderste Evne til at faa Afhandlingen optaget i Tidsskriftet«. Også på andre bestyrelsesmøder i årene 1908—13 diskuteres optagelsen af denne eller hin afhandling i tidsskriftet (I. C. Nielsen, Bøving, Rosenberg, Jensen-Haarup, Lundbeck, Trägårdh etc.).

Om den form, Kløcker søgte at give det og alligevel fraveg, er der tidligere talt. Men allerede på generalforsamlingen 5. april 1911 diskuterede man ivrigt dets form og udgivelsesmåde. Kløcker havde jo plæderet for mange små hæfter i stedet for færre og større; men han havde selv kun kunnet holde det i begyndelsen. Nu blev spørgsmålet fremdraget igen, af Victor Hansen, der forøvrigt fremførte det igen på talrige senere generalforsamlinger, støttet af West. Faktisk har de skiftende redaktører altid fra begyndelsen været indstillet på at følge dette forslag, men efter få års forløb er det igen de »tvangløse hæfter«, der præger tidsskriftet. Men derfra kom man ind på tidsskriftets indhold:

»Dr. Nielsen mente, at Medlemmerne havde liden Fornøjelse af de videnskabelige Afhandlinger. Man burde holde sig til Fortegnelser over danske Dyr, saaledes som Holstebroes Afh. om *Choleva*, Victor Hansens om *Seydmæner*, Referater, Medd. om nye Fund, o.s.v. Der vilde da sikkert blive Raad til at udgive flere og ikke saa kostbare Hæfter.

Lundbeck fastslog ligesom Dr. N., at Tidsskriftet burde være et Foreningstidsskrift, med en billig Zinkætsning nu og da o.s.v. — Naturligvis vilde saa Redaktøren rimeligvis miste sine Bytteforbindelser, idet man i Udlandet ikke vilde bryde sig om at bytte.

Victor Hansen mente, at man burde holde baade paa det videnskabelige og det populære.

Formanden fastslog at Redaktørens Indtægter ikke var ret store.

Rosenberg sagde, at hvis man skulde udelade det videnskabelige, saa var Tidsskriftet færdigt.

Dr. Nielsen: Smaa Afhandlinger om danske Dyr var absolut ikke uvidenskabelige mere end en Afh. om Billelarver og Fluelarver.

Weis mente som Victor Hansen, at man burde ikke synke ned i det rene populære.«

Fig. 30. J. C. Nielsen (1881—1918), dr. phil., redaktør 1913—18. R. H. Stamn fot. 1911.

Det er jo en ganske interessant diskussion, hvor Museets repræsentant og amatøren, der var dr. phil., vil have tidsskriftet rent populært, mens de andre holder på den videnskabelige standard. For I. C. Nielsens vedkommende er det så meget mærkeligere, som han i en anmeldelse af Lundbecks »Diptera Danica« (Ent. Medd. (2) III p. 181 ff.) roser den svenske entomologiske forening og ikke mindst dens tidsskrift, »der har svunget sig op i første Række blandt de entomologiske Tidsskrifter« og »har berøvet vor Literatur flere meget værdifulde Arbejder af danske Forfattere, Afhandlinger, hvis naturlige Plads burde være i vort Tidsskrift, hvis vor Forening i nogen Maade havde kunnet udfylde sin Plads«. Men dette er ganske vist skrevet i 1907, før »Systemskiftet«. — Bortset fra ønsket om små og hyppigere hæfter blev der imidlertid ikke vedtaget noget.

Et interessant punkt er det, at bytteforbindelserne åbenbart nu er redaktørens; de er hans honorar. Dette punkt blev afgørende ved generalforsamlingen d. 3. april 1913, der blev Kløckers Waterloo. Der var utilfredshed med hans afgørelser (bl. a. en anmeldelse af »Danmarks Fauna, Landsnegle«), og Schlick foreslog, »at vi burde vælge en ny, hvis vi kunde faa en, der ville gøre Redaktørarbejdet gratis«. Han foreslog I. C. Nielsen. Kløcker var ikke tilstede, men på telefonisk henvendelse svarede han, at han ikke ville give afkald på sine friexemplarer, og I. C. Nielsen gav da en kort programerklæring: »Han havde tænkt at holde sig til et Tidsskrift, der baade bragte originale Afhandlinger af videnskabeligt Indhold og Bestemmelsestabeller m. m. Også Regelmæssighed var nødvendig. Insekternes Udviklingshistorie, som vi særlig her i Landet havde gjort meget Arbejde med, burde have sin rigelige Plads.« Han blev derefter valgt. Heller ikke han kunde imidlertid altid tilfredsstille medlemmerne, bl. a. ankede man over, at C. S. Larsens Fortegnelse over danske småsommerfugle ikke blev delt op i mange små hæfter (senere ankedes der over, at tillægget kom i to hæfter i stedet for et); men han forblev redaktør til sin død i 1918.

I. C. Nielsen var en forbløffende begavelse og arbejdskraft. Han blev kun 37 år gammel, men nåede inden for den tid at tage juridisk embedsexamen og udføre et påskønnet arbejde i skatte-departementet (ikke mindst anstrengende i krigsårene) — og blive dr. phil. på et arbejde over snyltefluerne (1909). Og endda var Tachinerne ikke hans oprindelige emne; han var 19 år gammel, da han publicerede sine første studier over gravehvepse, han skrev to hvepse-bind i »Danmarks Fauna« og publicerede ialt 46 entomologiske afhandlinger. Han redigerede bind X—XII (delvist) og fulgte planen med de korte hæfter, indtil Larsens fortegnelse brød den, hvorimod rubriken »Fra andre Tidsskrifter« hurtigt gik ind. Af jubilæumsbindet nåede han at udgive den historiske afdeling. Resten udgav Kai L. Henriksen efter hans død.

Da tidsskriftet jo tærede så voldsomt på Foreningens økonomi, var det klart, at man måtte se sig om efter tilskud. Tilskuddet fra Det Classenske Fideikommiss ophørte med 1909 og i de derpå følgende år ses der ingen understøttelse at være modtaget før 1914, da Den Raben-Levetzau'ske Fond støtter Foreningen med 200 kr. 1916—18 giver samme Fond 300 kr. årligt (1918 hedder det: »endnu for denne Gang«); men dermed er dens støtte ikke ganske op-

hørt: 1935 tildeler den 500 kr., 1940 500 kr. »en Gang for alle«, og 1941 500 kr. »for sidste Gang«. Anden støtte lykkedes det ikke at opnå før man 1920/21 fik statstilskud, et tilskud, der ligesom de andre tilskud var begrundet i udgifterne til »Entomologiske Meddelelser«; det var oprindeligt på 500 kr., men gik ned til 350 kr. sidst i tyverne, i 1932 til 195 kr. og nåede først i 1960/61 atter op på et rimeligt beløb.

Dette var en digression; i den tid, vi her taler om, var der altså så godt som ingen hjælp at hente fra offentlige midler. Når man alligevel stod økonomien igennem skyldtes det offervillighed fra medlemmernes side; mange gav extra-kontingenter, en del støttede med større beløb gennem adskillige år, 100 kr., 200 kr., helt op til 1000 kr., et vidnesbyrd om den interesse, hvormed medlemmerne omfattede ikke blot Foreningen, men også tidsskriftet. Og medlemstallet var som sagt stagnerende i disse år, 77 i 1917 mod 80 i 1908 (og 1897); først i 1919 er vi oppe på 98, i 1921 på 116 medlemmer.

I forbindelse med tidsskriftet må også omtales bytteforbindelserne. Disse gik som sagt i Kløckers tid til redaktøren og et overblik over dem haves ikke nu; de har næppe oversteget en snes. Da de fra 1913 gik over til Foreningen førte sekretæren (Kryger) bog over dem; de steg i hans tid (til 1922 da Henriksen overtog dem) til 39 og har siden, under de skiftende redaktører, været i støt og stadig stigen, så at de nu udgør et af Foreningens vigtigste aktiver, dels direkte i form af den forholdsvis beskedne indtægt, den får af salget af dem til især Universitetsbiblioteket og Zoologisk Museum, dels i form af den goodwill Foreningen skaffer sig ved at skaffe staten disse tidsskrifter på en lempeligere måde, end om den havde skullet købe dem. Foreningen er derved gledet ind på linie med de allerfleste entomologiske foreninger i verden, er så at sige gledet ind i det broderskab foreningerne imellem, der holdes sammen af deres tidsskrifter.

Men den nye bestyrelse havde mange andre planer end netop tidsskriftet vedrørende. Den vilde oparbejde planer, som allerede tidligere havde været fremme, men var gået i stå, og den havde nye ideer, som kunde udvide og hæve Foreningen.

Der foreligger i bestyrelsesprotokollen en opgørelse over, hvad Schlick overgav til Foreningen d. 29. april 1908.

»1 Skab + 50 Kasser indeholdende Kleins Samling	2000 Kr.
2 Reoler	40 »
28 Kasser med danske Dyr	200 »
Ryes Bog om Billerne	1200 »
Tidsskriftet	2500 »
Bibliotheket	1000 »
	6900 » «

(egentlig 6940 Kr.).

Det er allerede tidligere omtalt, hvor disse ting stammede fra, og de var en ret stor belastning i de følgende år, hvor man stadig måtte skifte lokale. Men som forholdene var på Zoologisk Museum, var der ikke andet at gøre end at affinde sig med dem og yderligere udbygge dem.

Allerede på det første bestyrelsesmøde, 3. april 1908, bestemtes det »at Foreningen skulde begynde at anlægge en Typesamling af danske Insekter«. Enten er den tidligere Samling af »danske Dyr« gået i glemmebogen eller også betragtedes den ikke som den typesamling, man nu vilde lave, og faktisk også kom godt i gang med.

Længst kom man med billesamlingen, idet West og Victor Hansen påtog sig at lave den og tog fat med vanlig energi. D. 5. okt. 1910 kunde de forevise Heteromererne, 18. Jan. 1911 Caraberne (244 af de kendte 280 arter); 5. april 1911 var også træbukkene opstillede, 11. jan. 1912 smælderne (60 af de 75 kendte) og Bupresterne (12 af 19 arter), 21. marts 1912 snudebiller og barkbiller (411 af 483). Men dermed synes det også at være slut; måske fordi forbindelsen med Museet var blevet bedre efter inspektør-skiftet.

Sommerfuglesamlingen skulde Kløcker tage sig af; men det vides ikke, hvor langt den kom bortset fra, at der i Ent. Medd. (2) IV p. 407 (1913) står: »Af Sommerfugle er opstillet Dagsommerfugle, Sphingidae og en Del Sesia, Zygaena og Ugler«. I et brev til Kryger af 28. jan. 1915 angående flytningen af Foreningens ejendele til Hotel Regina udtrykker Engelhart sin forbauselse over »saa lidt Skabene indeholdt, ingen Bøger! Ingen Sommerfugle! Kun de Par Kasser med vore ordnede Biller og en Mængde tomme Kasser«.

Spørgsmålet om Kleins samling, som Meinert havde rejst allerede 1901, fandt nu sin endelige løsning. Aug. West foreslog på en generalforsamling d. 13. april 1910, at Foreningen skulde forære Museet denne samling såvelsom arkitekt Kochs italienske dyr, dels fordi man havde brug for kasserne, dels fordi man var bange for at have ansvaret for de deri indeholdte typer. Efter en del diskus-

Fig. 31. Victor Hansen (f. 1889), højesteretsdommer, ordnede Foreningens billesamling; næstformand 1928—30. Billesamlernes midtpunkt sammen med West. Schaltz fot.

sion for og imod enedes man om at skænke den mod at Museet forpligter sig til at levere en del materiale til Foreningens danske samlinger. I en udateret skrivelse til bestyrelsen takker Lundbeck (som var tilstede ved generalforsamlingen) for samlingen og lover at opfylde forpligtelsen »efter Forhandling mellem Bestyrelsen og Afdelingens Inspector«. Af Museets protokol over tilgang og afgang ses det, at man foruden Kleins og Kochs samlinger også forærede insekter indsamlet af O. Møller i Himalaya og af Joakim Skovgaard på Java. »Forpligtelsen« blev opfyldt ved at Museet gav danske biller til Wests og Victor Hansens »Typesamling«.

Store problemer voldte biblioteket. Det begyndte som tidligere omtalt med, at generalforsamlingen d. 24. okt. 1894 på forslag af Søren Jensen vedtog at bevillige indtil 50 kr. til indkøb af bøger og valgte Johnsson til bibliotekar. Hvad der er købt, kan desværre

ikke ses, da næste bemærkning derom er fra 16/10 1895: »Bibliotekaren aflægger Beretning og nedlagde sit Mandat, hvorefter det overdroges til Bogudvalget at ordne den Sag«. Hvordan den ordnedes, og hvem bogudvalget er, vides ikke, men man gætter på Schlick; i hvert fald meddeles det i januar 1897, at »Medlemmer kunne laane Bibliothekets Bøger ved Henvendelse til Formanden«. Samtidig meddeles det, at »Bibliotheket eier nu circa 60 større og mindre Arbeider over saa godt som alle Ordines«. Listen over håndbøgerne ser således ud:

»Jensen-Haarup:	Danmarks Løbebiller.
Schiødte:	Eleutherata og Fortegnelser.
Strøm:	Sommerfugle.
Amyot & Serville:	Hémiptères.
Chenu:	Encyclopédie. (Coléoptères).
Serville:	Orthoptères.
Berge:	Schmetterlingsbuch.
Gutfleisch:	Die Käfer Deutschlands.
Kuhn:	Die Käfer Bayerns.
Rostock:	Neuroptera germanica.
Schenck:	Goldwespen.
»	Vesparien.
»	Grabwespen.
Seidlitz:	Fauna baltica. (Käfer).
Taschenberg:	Hymenopteren Deutschlands.«

Det er en ganske pæn liste efter 2 års forløb, og man må antage, at mange har fulgt Schlicks opfordring (dec. 1894) til »D'Hrr. Medlemmer, der maatte være i Besiddelse af saadanne entomologiske Værker, som de mene at kunne offere, om at skjænke disse til Bibliotheket«. At dømme efter Schlicks udlånsprotokol fra 1897 til 1903 (4 sider) synes der dog ikke indtil da at være kommet flere bøger til, men 1913 (Ent. Medd. (2) IV p. 403—06) er fortegnelsen betydeligt længere, selvom særtrykkene her er taget med. I mellemtiden var der sket det, at bestyrelsen havde holdt møde d. 24. okt. 1908 for at bringe orden i biblioteket, hvilket »ikke lod sig gøre paa en Aften« og derfor overdroges sekretæren med det resultat, at man på generalforsamlingen 14. april 1909 vedtog at afhænde »mindre tjenlige Tidsskrifter« og købe »brugelige Haandbøger« i stedet.

Det viste sig imidlertid, at Lundbecks spådom på generalforsamlingen 13. april 1910, at man »sikkert til Slut vilde være nødt til at opgive Samling og Bibliotek og kun holde Møder«, kom til at gå i opfyldelse. Foreningens ejendele krævede jo et lokale, og

et varigt sådant viste det sig umuligt at få. Indtil sommeren 1909 holdtes møderne stadig hos Schlick; men da han flyttede, lejede man lokale hos B. G. Rye i Egegade 2 formedelst 75 kr. om året; og samlinger og bibliotek flyttedes. Allerede næste år (18/8 1910) vedtoges det »at holde Møderne i Grundtvigs Hus samt at anbringe Samlingen og Bøgerne hos Sekretæren«, som var Kryger, der boede i Gentofte. 5. sept. 1911 har formanden aftalt med værten i Hotel »Hafnia«, Vestervoldgade, at Foreningen får lokale for sæsonen 1911—1912 for 100 kr.; ejendelene blev så flyttet dertil. Dette varede desværre kun endnu et år; så måtte man flytte igen. »Værten blev hurtig ked af os, fordi vi intet nød ved Møderne udover et Par Bajere og nogle faa Kopper Kaffe« skriver Kryger.

I et brev af 3/9 1913 til Kryger meddeler Engelhart, at han nu har aftalt med »Værten i Kaféen paa Hjørnet af Raadhuspladsen og V. Boulevard [Helmerhus] at vi tager hans Lokale for 3 Kr. pr. Aften. Han vil meget gerne imødekomme os ved at lade vore Skabe og Bogreol staa i Lokalet«; men d. 2. dec. 1913 må han meddele, at værten alligevel ikke vil. 28. jan. 1914 tager man da mod »Brødrene Meyers« tilbud om indtil videre at opbevare disse ting. Brødrene Meyer var Axel og Erik Meyer, begge stud. polyt. og boende i Kompagnistræde. 28. jan. 1915 meddeler Engelhart, at han har fået lokale i hotel »Regina«; »Flytningen af Skabene foregaar imorgen!«. Men heller ikke dette var holdbart; hotellet fik en ny ejer, der ikke vilde give lokale til møderne; disse fortsatte da i »Helmerhus«, men skabene blev i »Regina«. Møderne blev holdt i Helmerhus helt til sommeren 1919, men skabene blev i efteråret 1917 flyttet til Aug. West, der da boede i Holte. I sommeren 1919 gav prof. zoologiæ Ad. S. Jensen Foreningen lov til at holde sine møder »i Zoologisk Studiesal« i Kommunitetsbygningen på universitetet, og derpå er Foreningen atter mødemæssigt i smult vande.

Skabene derimod forblev hos West, indtil han i 1923 flyttede fra Holte; de blev da opbevaret en kort tid hos Hornung; men da »Interessen for at tilvejebringe en Samling danske Dyr synes om trent lig Nul, vedtoges det at sælge Hornung Skabene og avertere Kasserne til Salg til Medlemmerne. De Kasser, hvori den opstillede Billesamling findes, opbevares herefter på Zool. Mus.« (Bestyrelsesmøde 11. sept. 1923). Hvad der siden er sket med denne samling kan ikke ses hverken af Foreningens eller Museets protokoller,

men antagelig er den indgået i Museets danske samling. Biblioteket blev solgt ved auktion d. 6. februar 1935.

Helt smult vande blev der nu ikke omkring Foreningens møder. Man var ikke ganske tilfreds med Zoologisk Auditorium (Bestyrelsesmøde d. 22. sept. 1927), men nok med det såkaldte assistentværelse på studiesamlingen. Senere, da spisning efter møderne blev almindeligt, blev møderne afholdt i det såkaldte professorværelse i Studenternes Spisestuer (»Kannibalen«) i Kommunitetsbygningen, og efter Museets flytning 1963 til Universitetsparken holdes møderne derude. Et eget værelse lykkedes det dog ikke at skaffe Foreningen i det nye Museum; og det er næsten vemodigt at læse i generalforsamlings-referatet af 2. april 1919, at læge A. Norgaard »vilde henstille, at man ved eventuel Ombygning af Zool. Mus. sørgede for at sikre Foreningen Mødelokale m. m. i det nye Musæum. Vilde henstille at Bestyrelsen i Tide overvejede denne Sag«. Ak ja, i Tide var det, det var under påvirkning af de Dahl-With'ske planer; men da Museet endelig kom 40 år efter, var der ikke penge til sligt.

Men der var flere planer hos den nye bestyrelse. Om det første møde i sæsonen 1908—09 hedder det, at det skal »om muligt gøres lidt festligt med Foredrag osv.«. Foredrag blev der nu ikke, idet man i stedet fortalte om sommerens indsamlinger, men derimod nok »osv.«, idet man samledes i Søpavillonen »til et beskedent Aftensmaaltid«. Senere blev der foredrag ved en stor del af møderne, Norgaard om insekter og infektion, Lundbeck om Bombyliiderne, Rosenberg om billelarver, West om apioner og Choleva, Suenson om præparation samt en tur til Balkan, Kryger om ægsnylttere, Wesenberg-Lund om vandkalves og guldsmedes æglægning; men det var først fra 1913, at man kom ind på at have et »emne« ved hvert møde.

Et interessant forslag fremsatte Lundbeck allerede d. 3. februar 1909, nemlig ønsket om »at foretage en entomologisk aarlig Opgørelse og kunde i den Anledning ønske at modtage Oplysninger om Sne, Frost, Tørke, Varme, Bøgens Udspring osv. og i Tilslutning hertil om Arternes tidligere eller senere Forekomst, om Arternes Optræden i Antal, og da navnlig angaaende Arter, som betyder noget for de enkelte Aarstider.« Det var jo økologi på et meget tidligt tidspunkt; men desværre kom der intet ud af det.

Allerede 25. april 1908 er spørgsmålet om naturfredning fremme, idet Lundbeck lover på Foreningens vegne at henvende sig til Udvalget for Naturfredning for om muligt at få fredet en af Danmarks serpentineåer. Det kan ikke ses, om der kom noget ud af det; men Foreningen har også senere taget del i naturfredningsspørgsmål, der vedrørte insekter, således om Æbelø (1922), om fældning af gamle bøge og ege i Dyrehaven (1929) og om en del andre spørgsmål, også derved, at entomologiens repræsentant i Naturfredningsforeningens naturvidenskabelige Udvalg (Henriksen, Tuxen, Anker Nielsen) henvendte sig til Foreningens medlemmer om råd, således som Wesenberg-Lund gjorde det i tyverne.

Også prisopgaverne fortsatte man med, og der havde man den store glæde at en af dem, ganske vist udsat allerede af Schlick, blev besvaret på en fremragende måde, nemlig den, der hed Snyltere i Edderkoppeæg. Den blev »løst«, som det hed, af J. P. Kryger og blev på mødet 17. marts 1909 af Engelhart betegnet som »saa nær Idealet som muligt og den bedste Besvarelse Foreningen nogensinde havde faaet paa en Prisopgave«. Den blev belønnet med 65 kr. »til en Udflugt efter eget Ønske«, idet han gjorde undskyldning for det lidt lille beløb. Og prisopgaver blev fortsat udsat årligt, omend kun få blev besvarede.

Og så endelig — mærkværdig sent i Foreningens historie — tog man fat på excursionerne som en foreningsopgave. På bestyrelsesmødet d. 22. marts 1912 satte man som punkt 7 på dagsordenen for den kommende generalforsamling: »Valg af Ekskursionsudvalg til at foranstalte Udflugter i Løbet af Sommeren« og selvom der på denne blev udtalt frygt for »at Udbyttet ikke vilde blive stort, naar der kom mange Entomologer sammen«, så blev bestyrelsen dog konstitueret som et sådant udvalg. Det kan desværre intetsteds ses, om der blev holdt ekskursioner i sommeren 1912, men nogen må der have været, for på generalforsamlingen 3. april 1913 vedtoges det at »fortsætte med Ekskursioner« og West, Worm-Hansen og Kryger blev valgt til excursionsudvalg. Siden har sådanne excursioner jo været en fast bestanddel i Foreningens sommerprogram, omend med vexlende interesse fra medlemmernes side. Et enkelt bestyrelsesmøde (26. sept. 1915) blev holdt under en sådan excursion i Tokkekøb Hegn »lige inden for Stakittet mod Sorte Mose«.

En lille kuriositet må endnu nævnes. Til bestyrelsesmødet d.

17. januar 1913 var der kommet en »Anmodning fra International Congress of Entomology, Oxford 1912 om at vælge 3 af Foreningens Medlemmer til at tiltræde International Committee of Nomenclature. — Det vedtoges at henlægge Sagen«. Verden var begyndt at få øje på Foreningen, men selv var den sig endnu ikke sit værd bevidst.

Og så er vi da fremme ved 50-års jubilæet, der af flere grunde blev skelsættende.

Jubilæet skulde fejres med manér såvidt de beskedne økonomiske midler tillod det. Der var i de år ingen tilskud af nogen art; men man henvendte sig til medlemmerne selv om støtte, og man gik ikke forgæves, selvom det ikke blev det helt store. Man besluttede bl. a. at fejre dagen ved udgivelsen af et festskrift »og at anvende ca. 1200 Kr. hertil« (24. jan. 1917). Festskriftet blev 1. hæfte af Meddelelsernes 12. bind og kom til at indeholde en lidt summarisk oversigt over Foreningens 50-årige historie skrevet af Engelhart, med korte biografier af de tidligere medlemmer; en oversigt over indholdet af de første 11 bind skrevet af Kai L. Henriksen; og en meget levende og underholdende skildring af entomologiske excursions skrrevet af Kryger — men det var altså ikke excursions arrangeret af Foreningen. Selve dagen fejredes ved en fest i »Ny Rosenborg«; om efteråret 1917 var der udgået indbydelse til at fejre den »under festlige Former til en Pris af 15 Kr. pr. Kuvert. Der var imidlertid ikke videre Stemning for at gøre Festen saa dyr og man enedes derfor om at give Festen mere demokratiske Former (5 Kr. 40 Øre pr. Kuvert)«, hvorfor man imidlertid dengang kunde få »Kalkunsteg, Kabaret m. m.« Der var 34 deltagere, adskillige sange, og »Det vandrende Blad« udkom med sit 2. nummer (det første kom i 1904).

West s o g K r y g e r s F o r m a n d s k a b.

Når dette jubilæumsår blev skelsættende, var det fordi to af Foreningens førende kræfter faldt fra; I. C. Nielsen døde 15. Maj 1918 og Engelhart 21. juni 1919. Til I. C. Nielsens efterfølger valgtes Henriksen (2. april 1919), der allerede havde overtaget redaktionen ved I. C. Nielsens død; til ny formand valgtes West (7. april 1920; Emil Olsen fungerede indtil da), og til kasserer Sofus Hornung.

K a i L. H e n r i k s e n, der hermed trådte aktivt ind i For-

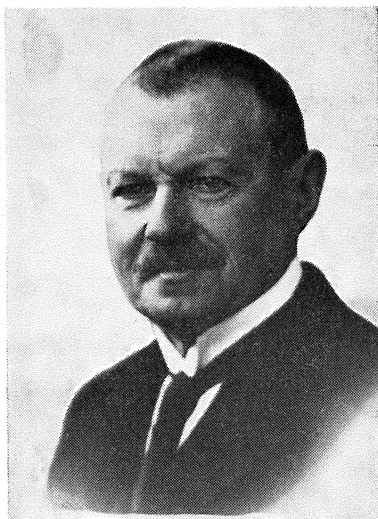
Fig. 32. Aug. West (1874—1949), translator, Foreningens tredje formand og bestyrelsesmedlem i 32 år. Efter Krygers album.

eningens liv, var født 1888, magister i zoologi fra 1912 og ansat på Zoologisk Museums 3. afd. siden 1913. Han var en eminent begavelse med en stor og alsidig viden både morfologisk, biologisk og faunistisk, og med en stor forståelse af amatør-entomologernes indsats; han blev bindeleddet til Museet i de kommende år. Han blev også entomologiens historiker; når den danske entomologis historie er bedre kendt end måske noget andet lands, så skyldes det hans bog om Entomologiens Historie. Med sit lune og sin hjælpsomhed gjorde han sig i almindelighed afholdt, selvom der af og til kom en animositet imod ham til orde. Om sine mange emner holdt han ofte foredrag i Foreningen, og han ledede mange af dens excursionser.

S o f u s H o r n u n g var pianofabrikant, er født 1877, og en ivrig sommerfuglesamler, der dog aldrig har publiceret noget. Han ledede med sikker hånd Foreningens pengesager i den opgangsperiode, der nu fulgte, og var dens kasserer i 25 år.

I denne forbindelse må også nævnes V i c t o r H a n s e n, der

Fig. 33. Emil Olsen (1857—1931), kommunalrevisor, kasserer og næstformand i 20 år. Oprettede »Entomologisk Fond«. Fotografi fra ca. 1930.

var næstformand under Wests sidste periode 1928—30. Han er født 1888, jurist, senest højesteretsdommer og dr. phil. h.c. ved Københavns Universitet. Som billesamler er han nævnt mange gange i det foregående; som forfatter står han for den samlede række af billebind i »Danmarks Fauna« (21 bind) og for det nye billekekatalog fra 1964. Han har, siden han blev medlem 1905, taget meget ivrig del i Foreningens forskellige anliggender og interesseret sig meget for dens virke.

Det første, bestyrelsen tog op efter jubilæums-sæsonen, var en drøftelse af Foreningens økonomi, der var fortvivlende, samt hvilke veje man kunde gå for at forbedre den. Det var d. 27. dec. 1918, og det oplystes, at kassebeholdningen var c. 1100 kr., og det nye hæfte vilde koste c. 1500 kr. Det vedtoges »at søge paa Finansloven samt hos forsk. af de mere velhavende Medlemmer om Bidrag«. Begge dele viste sig formålstjenlige.

Hvordan ansøgningen til Undervisningsministeriet blev formet, vides ikke; men dels af svaret, dels af senere ansøgninger ses det, at hovedmotiveringen var udgivelsen af »Entomologiske Meddelelser« og dets betydning som det eneste danske entomologiske tidsskrift. Ligeledes den gavn staten havde af »Meddelelserne« på grund af de tidsskrifter, man ved bytte skaffede til landet. Undervisningsministeriet reagerede positivt ved at bevilge de ansøgte 500 kr. Derimod reagerede det ikke på en ansøgning i 1921 om at få tilskuddet forhøjet til 1000 kr., men ved-

*Fig. 34. Sofus Hornung (f. 1877).
fabrikant, kasserer i 25 år. Foto-
grafi fra 1950.*

blev dog at bevillige 500 kr. årligt indtil 1925, derefter 450 kr. i 1926, 350 kr. i 1927—31, og 195 kr. i 1932—46, hvorefter det dog steg igen.

Den anden plan viste sig endnu mere frugtbar. På generalforsamlingen 2. april 1919 foreslog Victor Hansen, at bestyrelsen skulde henvende sig til samtlige indenlandske medlemmer om at »erlægge et Ekstra-Kontingent (af Størrelse efter eget Skøn)«. Dette forslag vedtoges, samtidig med at bestyrelsen kunde meddele, at den allerede »privat havde anmodet de mere velhavende Medlemmer om at tegne sig for et aarligt Bidrag«, og 2. dec. 1919 drøftede man på et bestyrelsesmøde »Muligheden for Oprettelsen af et Fond til Fordel for Udgivelsen af Ent. Medd.« 3. marts 1920 planlægges som et punkt på dagsordenen for den kommende generalforsamling: »Bestyrelsen meddeler, at der er oprettet et Fond til Fordel for Udg. af Ent. Medd. Forslaget motiveres ved Brev fra Olsen til Bestyrelsen«. Ideen til dette Fond, der kom til at hedde »Entomologisk Fond«, er således Emil Olsens, og ideen var ledsaget af et smukt startbeløb, der allerede inden generalforsamlingen d. 7. april 1920 var voxet til 3176 kr. og 11 øre. Fundatsen til dette Fond blev oprettet og godkendt året efter, 28. april 1921; den er aftrykt i Ent. Medd. XIV p. 472 og har som væsentlige punkter, at kapitalen ikke må røres, at halvdelen af renterne skal lægges til kapitalen indtil denne er 50.000 kr., og at den skal tjene til fremme af »Entomo-

Fig. 35. Oluf Jacobsen (1846—1921), sparekassedirektør, oprettede »Oluf Jacobsens Legat til fordel for Entomologisk Forening«. Efter Schlicks album.

logisk Forening«s virksomhed. Fondets størrelse var på generalforsamlingen 11. april 1923, 3426 kr. 88 øre, og er siden steget stødt, så det nu, 1967, er oppe på kr. 11.306,19. Men desværre er dets fundatsmæssige urørlighed jo en hindring for dets fulde udnyttelse; tiderne har jo ikke været gunstige for opsparing, og den halvdel af renterne, der indgår i Foreningens driftsregnskab, er nu kun en forsvindende del af dette.

Også en anden i økonomisk henseende glædelig ting kunde meddeles på generalforsamlingen 1921: sparekassedirektør Oluf Jacobsen havde testamenteret Foreningen 5000 kr., hvorefter de årlige renter »anvendes til Fremme af foreningens Formaal.«

Derimod havde ansøgninger til Det Classenske Fideikommis, Den Raben-Levetzau'ske Fond og Rask-Ørsted Fondet vist sig frugtesløse. Både Rask-Ørsted Fondet og Carlsbergfondet støttede dog lejlighedsvis enkeltafhandlinger.

Det var jo som sædvanligt først og fremmest tidsskriftet, der gav anledning til bekymringerne, og det ikke blot af økonomisk art.

Da Henriksen tiltrådte, gav han en slags programerklæring (2. april 1919). Han vilde

»forsaa vidt det var gør ligt holde de 4 3-Arks Hæfter. Ville lægge mere Vægt paa det praktiske. Vilde skaffe Referater af al Entomologi i Danmark, som ikke kom i Ent. Medd. Havde faaet Tilsagn om Medarbejde

fra Norgaard, Gram og M. Thomsen samt muligvis Schmit-Jensen for veterinær Entomologi. Det praktiske vilde være af Betydning, naar Foreningen vilde søge Statens Støtte.»

Bd. XIII, som er hans første selvstændige bind, opfylder da også dette program, der er to hæfter fra 1919 (XII, 2, er ligeledes fra 1919), 3 hæfter fra 1920 og 2 fra 1921. Der er i »Dansk entomologisk Litteratur«, udførlige referater af »alle danske entomologiske Afhandlinger, der forekommer andetsteds end i Entomologiske Meddelelser« (p. 85) i næsten alle hæfter, refereret af »Reservelæge A. Norgaard, Dyr læge H. O. Schmit-Jensen, stud. mag. M. Thomsen og cand. mag. Ernst Gram« samt »Redaktøren og lejlighedsvis andre«. Der er ganske vist ikke ret mange praktiske afhandlinger (Norgaards om verdenskrig og insektbekæmpelse), men til gengæld mange systematiske, faunistiske og biologiske afhandlinger, hvoraf dog kun een større: Elisabeth Deichmanns Theridier som afrunding af Will. Sørensens arbejde fra 1904 (se s. 56). Der er oversigt over Foreningens møder og medlemsfortegnelse.

Også i det næste bind er der rester af programmet, men hæfterne er ved at blive 6-arks hæfter og referaterne skrives til sidst blot af redaktøren. Iøvrigt er stoffet ved at blive delt op i længere artikler og »Mindre Meddelelser«; i faunistiken lægger man mærke til at Sønderjylland, det genvundne land, og Færøerne er specielt repræsenterede. Redaktøren selv har nogle mindre meddelelser, nogle nekrologer og referater af entomologmøder og expeditioner. Myreflittig var Henriksen, for samtidig med alt dette skrev han på den store »Dansk Entomologis Historie«, som han lod udkomme i hæfter som et særligt bind, bd. XV. Ironisk nok var det dette arbejde, som udførligere end noget andet fremhæver samlernes og amatørernes betydning og virke, og som er underholdende og inspirerende lektüre, dette arbejde var det, der i særlig grad irriterede medlemmerne.

Det begyndte på generalforsamlingen d. 21. april 1926, hvor overretssagfører F. r. G u d m a n n, der var specialist i småsommerfugle og havde et nært samarbejde med C. S. Larsen, spurgte »hvormeget af Udgifterne til Tidsskriftet, der var anvendt til Trykning af Entomologiens Historie. — 440 kr. Gudmann spurgte om hvormeget der var tilbage af Ent. Historie. — 3 Hæfter á 3 Ark. — Der førtes nogen Diskussion om, hvorvidt man skulde ændre Udgivelsesmaaden af Ent. Historie. Gudmann spurgte,

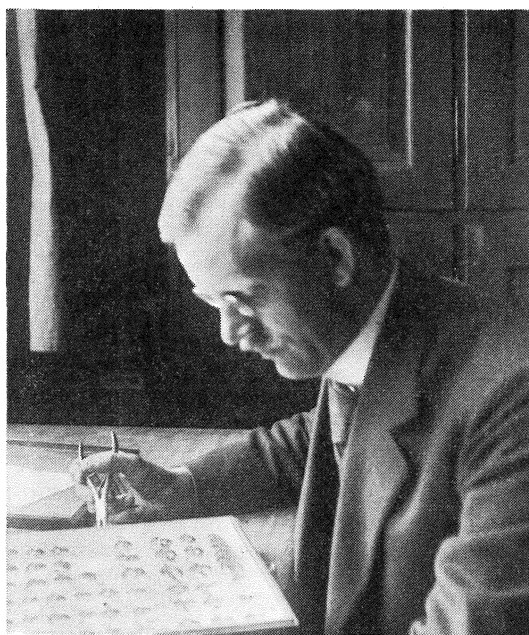

Fig. 36. Kai L. Henriksen (1888—1940), museumsbestyrer, redaktør og senere formand 1918—40. Foreningens forbindelsesled til Museet. K. Stephensen fot. 1917.

om ikke Medlemmerne havde vedtaget at Ent. Historie skulde afsluttes med 1870. Redaktøren bekræftede dette.« Hvornår denne vedtagelse skulde have fundet sted, kan ikke nu ses; men heldigvis var redaktørens stædighed endnu større end hans imødekommenhed: han endte med at føre den op til 1936. Entomologi-historien var hidtil blevet udsendt som hvert andet hæfte; den blev derefter udsendt som hvert tredje.

På næste generalforsamling, 27. april 1927, beklagede Gudmann sig over, at »[Tillægget til] Larsens microsfortegnelse som helt var betalt af Carlsbergfonden udkom som to hæfter og ikke udsendtes samlet«. Ønskede endvidere »reserveret et vist antal sider i hvert hæfte til biologiske meddelelser, idet de lange, stærkt videnskabelige meddelelser ikke interesserede alle medlemmerne«. West og Victor Hansen »vilde særlig slå til lyd for faunistiske meddelelser« og »ønskede mange og tynde hæfter«. Redaktøren kunde ikke reservere sider i hvert hæfte til specielt stof.

18. januar 1928 kulminerede angrebene på en ekstraordinær generalforsamling indkaldt af 10 medlemmer med West som ordfører og med 2 punkter på dagsordenen:

»Punkt 1. Forslag til Ændring af Lovenes § 11, Punkt 1, saaledes at dette kommer til at lyde som følger:

'Redaktøren er med de i denne Lov givne Indskrænkninger (---) i Samraad med den øvrige Bestyrelse bestemmende med Hensyn til Tidsskriftets Indhold og dettes Form, saaledes at Samraadet især tager Sigte paa Principperne for Indholdets Art (jfr. § 1)!

Som Motivering for dette vort Forslag skulde vi anføre den Utilfredshed blandt mange af Foreningens Medlemmer, som i de senere Aar har været raadende med Tidsskriftets Indhold, der kun i en ganske forsvindende Grad byder dem Stof, der har Interesse for dem, saaledes i de sidste to Aar kun ganske ubetydeligt vedrørende den danske Fauna, som det dog *i første Række i Henhold til Lovenes § 1 skal være Foreningens Formaal at udbrede Kendskabet til*. Vi ønsker derfor, at der gives Bestyrelsen som Helhed Lovhjemmel til at være bestemmende med Hensyn til Karakteren af Tidsskriftets Indhold, som efter vor Mening i langt højere Grad end hidtil bør tage Sigte paa Behandling af Emner vedrørende den danske Fauna, saavel af faunistisk, systematisk som biologisk Art.

Punkt 2. Forslag om at det om Entomologiens Historie løbende Bind hurtigst muligt bringes til Afslutning, og at der fremtidig drages Om-sorg for, at der ikke uden ganske særlige tvingende Grunde haves mere end eet Bind løbende ad Gangen af Tidsskriftet«.

Diskussionen blev lang og hed, bestyrelsen stillede sig bag redaktøren, der gav en lang redegørelse for de »retningslinier, hvorefter han havde redigeret tidsskriftet. Hensigten havde været at skabe et tidsskrift, som foreningen kunde være bekendt, ikke mindst overfor udlandet«, samt imødegik anklagen for at have negligeret faunistisk stof. »Kunde kun opfatte den ønskede lovændring som et mistillidsvotum og måtte stille sit mandat til disposition hvis den blev vedtaget«. Victor Hansen (som ikke var medunderskriver) »ønskede at red. skulde indgå på følgende 4 punkter: 1) forpligte sig til hvert år at stille en vis % (helst 50 %) af pladsen i tidsskr. til rådighed for artikler vedr. danske insekter ---; 2) iøvrigt bevare retten til suverænt at bestemme om en artikel med emne som nævnt efter sin kvalitet er værdig til optagelse i tidsskr.; 3) være berettiget til, såfremt der ikke indkom så meget stof af nævnte art at omtalte %-del udfyldtes helt deraf, da at benytte den ledigblevne plads til fritvalgt stof; 4) snarest at optage det under udarbejdelse værende tillæg til billefortegnelsen, uden at det blev medregnet under punkt 1)«.

Redaktøren »bemærkede, at han havde lovet bestyrelsen at stille ét hæfte pr. år til disposition. De 3 andre af de 4 punkter havde så mindre interesse.«

Resultatet blev, at forslagsstillerne trak punkt 1 tilbage, og en af Spärck stillet resolution: »Idet generalforsamlingen udtaler sin tilfredshed med magister Henriksens redaktion, går den over til næste sag på dagsordenen« vedtoges med 16 st. for og 3 imod.

Denne diskussion er interessant derved, at den danner ligesom en kulmination af og samtidig afslutning på de brydninger, der var i Foreningen. På den følgende ordinære generalforsamling (11. april 1928) udtalte formanden, Kryger, at han fandt forløbet af den »utilfredsstillende for såvel medlemmerne som redaktøren. Det vilde blive nødvendigt ved lejlighed atter at optage discussionen om tidsskriftets indhold«; men en sådan lejlighed kom aldrig, og man fandt i de følgende år en *modus vivendi* for tidsskriftet, der jo ifølge sin natur spiller så stor en rolle for Foreningens liv. At det var Henriksen, det skulde gå ud over, var synd i betragtning af det store arbejde, han livet igennem gjorde for Foreningen, og den uselviske interesse netop han af alle fagentomologer altid omfattede den med; men brydninger skal jo have et afløb.

Foredragene blev i denne periode en fast bestanddel af mødeprogrammet. Der var de faste mødeaftener med omtale af nye fund af især biller og sommerfugle. De fandt oprindeligt sted ved efterårets begyndelse, men rykkedes senere og senere, til lige efter nytår — og er nu (i 60'erne) nogle af sæsonens sidste møder. Et nyt fast mødeemne blev land- og havebrugets skadelige insekter. Det påbegyndtes 20. dec. 1922, hvor S o f i e R o s t r u p talte om »Angreb af skadelige Insekter paa Landbrugets Planter i 1922« og fortsattes af fru Rostrup til 1927 (afløst 1926 af Math. Thomsen) og derefter af P. B o v i e n i 32 år indtil 1959; siden er også skovbrugets skade-insekter inddraget i emnet og Jørgen Jørgensen, Lindhardt og Bejer-Petersen har berettet.

Men der var mange andre foredrag; faktisk er næsten alle entomologiske publikationer i landet i den periode oprindeligt forelagt medlemmerne på en mødeaften, og også en del upublicerede emner er der gjort rede for. I 1924 talte Axel Petersen om sine kvægmyg-studier, Emil Nielsen om edderkoppe-biologi, Victor Hansen om Aphodierne, Math. Thomsen om blodlusen i Danmark, Bakkendorf om småhvepseslægten *Anagrus* og Duurloo

om indsamlinger på Tenerifa. Ja, man viste endog film (1924!) om insekternes liv; men da »Films ikke maa forevises paa Studialsalen«, fandt mødet sted hos Hornung. Næste år talte Henriksen om loppernes systematiske stilling, West om islandske billeder, Victor Hansen om Longitarsus-arter, Emil Nielsen om edderkoppernes kløer, og Kryger om Færøernes insekter. 1926 kommer Jens Brændegaard til som foredragsholder, 1927 Jensen-Storch om husbukke, et dengang uhyre aktuelt emne, og E. B. Hoffmeyer om figenhvæpse, 1928 kommer den nye generation af studerende til med emner som tusindben, mimicry og lydorganer, 1929 Spärck, Stamm, Niels L. Wolff og Rosenberg, og 1930 kommer dr. N. A. Kemner fra Stockholm herved og taler om »Java, dess natur och insekter«; det var årets fødselsdagsmøde, og siden har man stræbt efter at gøre dette mødes emne lidt mere alment. Ved denne lejlighed havde man, som så mange gange siden, når emnet havde en almenere zoologisk karakter, inviteret Dansk Naturhistorisk Forenings medlemmer til at overvære mødet.

Dette lille udpluk vil vise alsidigheden i emnevalg, og alsidigheden i valg af foredragsholdere også; som sagt omfattede Foreningen nu så godt som al dansk entomologi.

Jeg nævnte i indledningen, at ligesom det 19. århundrede var foreningernes århundrede, således var det 20. århundrede kongressernes; og det var jo klart, at dette måtte få betydning for Entomologisk Forening. At de internationale entomologkongresser påbegyndtes i 1910 fik nu ikke så meget at sige ud over den på s. 84 nævnte henvendelse. Så meget desmere blev Foreningen impliceret i de nordiske entomologmøder. Det første af disse fandt sted i Stockholm i 1923, og det første, vi hører om det, er på medlemsmødet d. 26. sept. 1923, hvor Kryger beretter om sin deltagelse i det sammen med Math. Thomsen, Henriksen og Emil Olsen. En speciel repræsentant for Foreningen var der ikke; man havde blot inviteret nordiske entomologer.

Det næste møde i 1926 blev derimod direkte Foreningens, idet det blev afholdt i København, og Foreningen stod som indbyder og arrangør. På det første møde var der blevet nedsat et planlægningsudvalg for sådanne nordiske entomologmøder, og dets danske repræsentant mag. Henriksen henvendte sig til Foreningen om at påtage sig værtspligterne. Ånden var redebon, omend pengene manglede; men ved frivillige bidrag — igen —

Fig. 37. Niels L. Wolff (f. 1900), ingeniør, sekretær og senere næstformand 1926—32. Sommerfuglesamlernes midtpunkt. Fotografi fra 1943.

fra medlemmerne skabtes den fornødne garantikapital. 54 entomologer fulgte opfordringen til at møde (der var 34 i Stockholm); men mærkeligt nok ingen fra Norge. Mødet strakte sig over 3 dage og endte med en af Wesenberg-Lund ledet excursion; det indledtes bl. a. af prof. Ad. S. Jensen, som beklagede »de tarvelige forhold som Zoologisk Museum måtte nøjes med«; forhåbentlig vilde vi, når deltagerne næste gang samledes til møde i København, være i stand til at vise samlingerne i værdigere omgivelser«. Dette ønske gik hverken i opfyldelse til det næste møde i 1939, ej heller i 1950, og end ikke i 1962, de år møderne blev holdt i København. Der var mange foredrag af stor værdi, og Foreningen kunde med stolthed se tilbage på arrangementet. Endog økonomien synes at være sluppet helskindet ud af foretagendet, i hvert fald forekommer der ingen udgift til mødet på regnskabet ved generalforsamlingen 1927. Arrangører var Henriksen og Wolff. Disse møder er jo siden blevet en fast institution og afholdes med ca. 3 års mellemrum i de 4 nordiske lande; kun en enkelt gang har der været en repræsentant for Island med (1950).

Endnu et foretagende blev Foreningen inddraget i, i denne periode, nemlig den zootopografiske undersøgelse. På bestyrelsesmødet d. 7. april 1927 hedder det:

»Fra Dansk Naturhistorisk Forening var kommet en anmodning om at lade sig repræsentere ved et møde i påsken sammen med Dansk Nat.

For., Ornitologisk Foren. og Provinsforeningerne angående en påtænkt topografisk-zoologisk undersøgelse af Danmark. Det vedtoges at lade formanden repræsentere Ent. Foren.«

Og ved den følgende generalforsamling (27. april 1927) meddeles det, at der nedsattes et udvalg og at »Ent. For.'s repræsentant i udvalget var blevet ing. Niels L. Wolff«. Dette udvalg sidder vist endnu, men selve organisationen af undersøgelsen var slået så upraktisk op, at den for entomologiens vedkommende måtte løbe ud i sandet.

På generalforsamlingen 1926 trak West sig tilbage som formand og efterfulgtes af J. P. Kryger, medens Niels L. Wolff blev valgt til sekretær; men allerede to år efter trak både Kryger og næstformanden Emil Olsen sig tilbage, West blev atter formand og til næstformand valgtes Victor Hansen. Heller ikke denne konstellation varede mere end to år; West ønskede ikke at fortsætte og havde spurgt prof. Math. Thomsen, om han vilde lade sig opstille. *Math. Thomsen*, f. 1896, var dr. phil. på cocci- dernes og aleurodidernes parthenogenese og havde også beskæftiget sig med anvendt entomologi. 1927 efterfulgte han Boas som zoologisk professor ved Landbohøjskolen.

På generalforsamlingen d. 9. april 1930 blev da Thomsen valgt til formand, Wolff til næstformand efter Victor Hansen, der ikke ønskede genvalg, og stud. mag. S. L. Tuxen til ny sekretær. Og hermed skabtes der for første gang inden for bestyrelsen en balance mellem amatør og fagentomolog, en balance der i de første 4 år viste 3—2 til fagentomologerne og siden 1934 det omvendte forhold, en balance, der har givet mulighed for det naturlige samarbejde, der berettiger til at jeg kalder næste afsnit: *Amatør og Fagentomolog*.

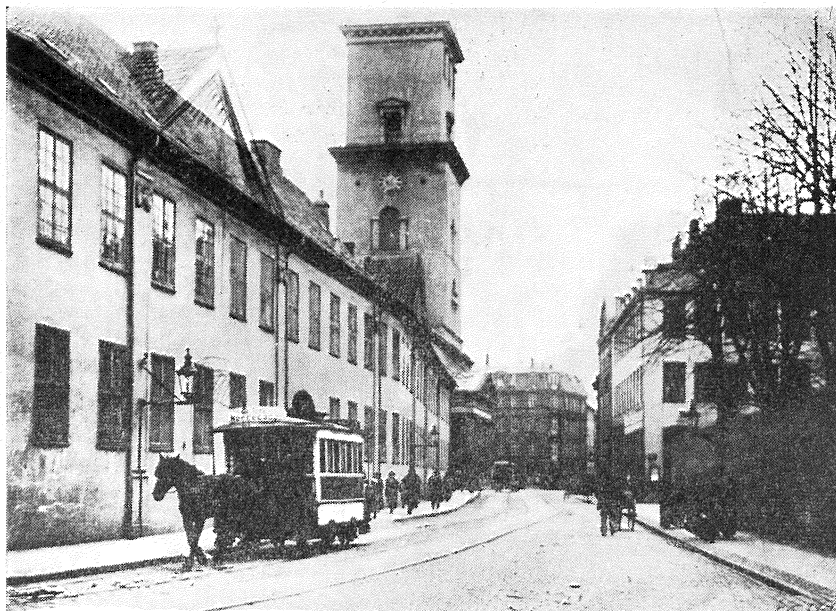

Fig. 38. Universitetets Kommunitetsbygning, hvor moderne holdtes 1918—1963.
Fotografi fra c. 1910 i Bymuseet.

VI. Amatør og Fagentomolog.

I den foregående periode havde foreningslivet efterhånden fundet sin endelige form, og i de siden da forgangne 38 år er der egentlig kun sket meget få ændringer heri. Professor Thomsen indførte strax den første sommer, at man inviterede »Entomologer paa Rejse« til et samvær — det var dengang rejser var sjældne. Det drejede sig om Prof. H. Blunck fra Kiel med 6 studerende. 2 år efter foranstaltede man en festlig sammenkomst med 8 amerikanere »paa Vej til Pariserkongressen«, men dermed hørte denne form for gæstfrihed op igen.

Mødevirksomheden fortsattes med et foredrag eller en meddelelse ved hvert møde, og man fik nu også foredrag af ikke-medlemmer. 4. febr. 1931 talte magister Gunnar Thorson om geografiske racer og 14 dage senere prof. Boas om *Lyda arvensis*. Året efter talte fil. dr. Carl H. Lindroth om Islands insektfauna, efter at dr. Spärck et halvt år før havde refereret hans afhandling. Samme år talte prof. Trägårdh om »Entomologiska undersökningar i de stormhärjade svenska skogarne«, og i 1934 var

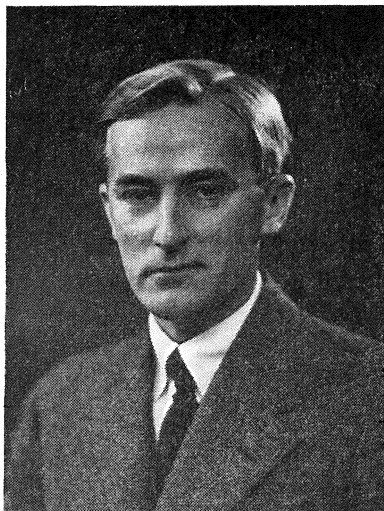

Fig. 39. Math. Thomsen (f. 1896), professor ved Landbohøjskolen. Foreningens første fagentomologiske formand, 1930—34. Fotografi fra 1934.

man medindbyder (og initiativtager) til at få dr. Bøving fra Washington til Danmark, hvor han i en række foredrag gennemgik billelarve-systematiken. Senere havde man dr. Malaise og dr. Kemner fra Stockholm som udenlandske foredragsholdere, og i 1939 dr. S. Mahdihassan fra Madras, der talte om bakterier i tumores hos cikader. Foruden de »faste« aftener med fund af nye insekter og med opgørelse over årets skadedyr; samt endelig en lang række alsidige foredrag af vore egne koryphæer.

Man kom også ind på at give rejseberetninger med lysbilleder og film til fødselsdagsmøderne, hvor da også medlemmernes damer mødte op og stemningen blev animeret; under en sådan påvirkning har sekretæren noteret i protokollen: »A good time was had by all«. Man søgte også at gøre bespisningen lidt extra på fødselsdagsmøderne, nu hvor siden nov. 1934 næsten alle møder afholdtes i Studenternes Spisestuer og afsluttedes med kaffe, øl og smørrebrød. Også i disse beretninger kunde man opvise stor alsidighed, »Monsunen«s rejse, Tunis, Persien, Grønland var nogle af emnerne. Man følte sig også i stand til at invitere andre foreningers medlemmer til adskillige af disse foredrag, ligesom man også selv blev inviteret, når andre foreninger havde entomologiske foredrag (Wigglesworth om hormoner f. ex.).

Også excursionerne fortsatte, 1 eller 2 om året; et par gange til Saltholm, Henriksen havde planer om en entomologisk undersøgelse af denne ø; men tilsidst nægtede medlemmerne at høre

ordet »Saltholm«. De var alle beregnet som samle-excursioner og var i almindelighed pauvert besøgt. En enkelt (11. juni 1933) gik til det østlige Skåne og blev foretaget sammen med Entomologiska Sällskapet i Lund; det var første gang Krygers tanke fra generalforsamlingen 1928 blev realiseret. Et nærmere samarbejde mellem disse to foreninger kom iøvrigt først i stand 1952 efter at Carl H. Lindroth kom til Lund. Det fortjener forøvrigt at nævnes, at Kryger på samme generalforsamling anbefalede at »få udenlandske foredragsholdere til enkelte af møderne«; som sagt blev også denne tanke først realiseret i denne periode.

Det var mærkeligt, at til trods for det rige initiativ i den West-Krygerske periode steg medlemstallet kun lidt, var i perioder nedadgående. Det vil huskes, at da Meinert begyndte »Entomologiske Meddelelser« i 1887, var der c. 35 medlemmer, da han afgav det i 1897, var der 80. Det samme var tilfældet i 1905; i 1910 steg det til 104, men var 1917 igen nede på 77. Indtil 1925 steg det nu til 124, men var i 1930 nede på 112 og kom i 1931 endog ned på 108. Heller ikke i begyndelsen af den nu omtalte periode, var der nogen nævneværdig vækst, og undertiden også nedgang. I 1940 hedder det stolt om medlemstallet 131: »det havde aldrig før været saa højt.« Men det var faktisk først efter 1940, i krigsårene og derefter, at stigningen tog så vældig fart.

Tidsskriftet fortsatte i denne periode i sin sædvanlige gænge; mag. Tuxen afløste i 1934 dr. Henriksen som redaktør, men uden at ændre noget i tidsskriftets karakter. Bind XV blev afsluttet, idet Henriksen nu fik tid til at færdiggøre Entomologi-Historien, hvis sidste halvdel blev et nu uundværligt opslagsværk over al dansk entomologisk litteratur til 1936, foruden de værdifulde oplysninger om samlere og samlinger. I bind XX, som begyndte at udkomme 1937, gik man over til et nyt og festligere omslag med portræt af en dansk entomolog, i dette tilfælde I. C. Fabricius. Man har siden haft skiftende »skytsånder« på de enkelte bind, og i mange tilfælde er der samtidigt holdt et historisk foredrag om denne personlighed. Ofte har de haft relevans til indholdet af det pågældende bind, for jubilæumsbindet 1943 (XXIII) var det Schlick, for Wests billefortegnelse (XXI) Schiødte og for Victor Hansens (XXXIII) West. Denne ændring i titelbladet hang sammen med, at man skiftede forlag; efter mere end 50 år hos Hagerup, traf man 1938 aftale med Haase & Sønns Forlag om at det skulde overtage tidsskriftet i kommission. Denne ordning

Fig. 40. Wilh. van Deurs (f. 1899), ingeniør, sekretær og senere næstformand 1934—56. Fotografi fra 1954.

har holdt indtil Foreningen med bind XXXII, 1963, gik over til at blive sin egen kommissionær. I denne forbindelse bør måske også Foreningens bogtrykker omtales, idet tidsskriftet siden 1913, med en kortvarig afbrydelse omkring 1930, er blevet trykt hos Krøyer i Lyngby.

Økonomien blev efterhånden stabiliseret i den Hornungske kasserertid, hvordan han så siden bar sig ad med det, for stats-tilskudet gik fra 500 kr. i 1920 ned til 350 i 1927 og i 1932 endog til 195 kr. Men han klarede en gennemgående stigende kassebeholdning og kunde endog lade sig henrive til at sige, »at det iaar var en Fornøjelse at aflægge Regnskab« (1936) eller at »han var ualmindelig godt tilfreds med Aarets Resultat« (1938). Han indførte med generalforsamlingens billigelse den skik at lade den halvdel af renterne af Entomologisk Fond, som Foreningen kan disponere over, gå i en særlig pulje kaldet Kongresfondet, til bestridelse af de udgifter de nordiske entomologmøder hvert 12. år belaster Foreningen med. Selvfølgelig kan disse udgifter ikke derved dækkes, men man får et grundlag at arbejde videre på.

Dette viste sig uhyre nyttigt, da man i 1939 skulde organisere det 6. nordiske møde, hvori 114 deltog. Der var da lagt så meget tilside, at man kunde slutte med et underskud på kun kr. 137,33, og så dækkede Raben-Levetzau's Fond endda delvis trykningen af beretningen. Dette møde var iøvrigt i høj grad præget af excursionser: en »historisk« til Frederiksdal og Strandmøllen, en biologisk til Erik Tetens Nielsens laboratorium »Pilehuset«, og 3 excursionser efter mødet: en ferskvandsbiologisk til Funkedam ledet af Wesenberg-Lund, en samletur til Bognæs ledet af West,

og en for alle deltagerne uforglemmelig tur til Skallingen ledet af dr. Ellinor Bro Larsen.

Rent personelt skete der den ændring i periodens første tiår, at Henriksen, der jo hidtil som redaktør havde haft mange af Foreningens tråde i sin hånd, blev valgt til formand, da Thomsen trak sig tilbage 1934; Tuxen blev samtidig redaktør, og microspecialisten ing. cand. polyt. W. v a n D e u r s sekretær, i hvilken stilling han forblev indtil 1949, hvorefter han var næstformand til 1956. Han er navnlig kendt for sine Micros-bind i »Danmarks Fauna«, men har også ved sine omhyggelige og udførlige mødereferater indlagt sig stor fortjeneste af Foreningens historiker.

West blev næstformand efter Wolff 1932 og blev siddende til sin død 1949. N i e l s L. W o l f f, der er født 1900, er ing. cand. polyt., sidst driftsingeniør ved Svanemølleværket; hans righoldige videnskabelige produktion omfatter ikke blot danske sommerfugles biologi og systematik, i de senere år navnlig småsommerfuglenes, men også de dybtgående zoogeografiske studier over Færøernes og Grønlands sommerfugle. Inden for Foreningen er han den samlende skikkelse for alle lepidopterologer, unge og gamle.

Krigen og 75-års jubilæet.

D. 28. Juni 1940 døde Henriksen, der efterhånden var blevet hovedmanden i al dansk entomologi; og igen var det West, der udpegede den nye formand, nemlig afdelingsleder dr. phil. P. Bovien, der da også blev valgt på en ekstraordinær generalforsamling d. 20. nov. 1940. P r o s p e r B o v i e n (født 1894) var egentlig specialist i de rundorme, der snylter i insekter, men han var også en alsidig entomolog, der 1928 efterfulgte fru Rostrup som leder af Statens plantepatologiske Forsøgs zoologiske afdeling, i hvilken stilling han forblev til sin død i 1963. Fra 1936 var han tillige lektor ved Landbohøjskolen. Han var en stilfuld formand for Foreningen i 16 år, hvoraf de første faldt i krigens noget besværlige tid.

I begyndelsen greb denne nu ikke føleligt ind i Foreningens liv, møderne blev afholdt som sædvanligt, og i 1940 havde man endog tre meget vel besøgte excursioner, den ene en samletur endnu under Henriksens ledelse, men de to andre demonstrati-

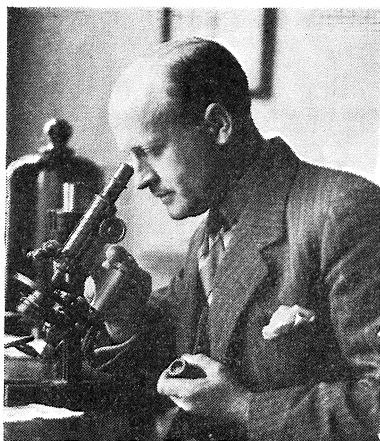

Fig. 41. Prosper Bovien (1894—1963), forstander ved Statens plantepatologiske forsøg, formand 1940—56. Fotografi fra c. 1930

ons-ture, hvilket man ikke tidligere havde forsøgt. D. 8. sept. var man i Krageskoven ved Køge for at se det berømte bøge-nonne-angreb, under ledelse af J. G. Worm-Hansen, og d. 22. september demonstrerer stud. mag. Henning Anthon ceratopogonide- og svampemyg-larver i Hareskoven. Også i 1941 havde man en velbesøgt demonstrations-tur til Lellinge å under ledelse af mag. Anker Nielsen, 1942 til 1943 en samle-excursion årligt, og 1944 endog tre velbesøgte samleture. Private udflugter var jo nu blevet vanskeligere.

Det blev afholdelsen af møderne efterhånden også. 27. jan. 1943 aflyses mødet »paa Grund af langvarig Luftalarm«, 3. nov. 1943 aflyses det på grund af spærretid, men d. 17. afholdes det, dog kl. 17 for at man kan være i hus kl. 20. Dette fortsattes indtil 26. jan. 1944, så kunde man atter holde normale møder; men sept.-nov. 1944 måtte de helt aflyses, og derefter holdt man dem skiftevis onsdag aften kl. 19 og søndag eftermiddag kl. 14. Fødselsdagen 1945 fejredes med en frokost søndag d. 25. februar kl. 12.30, og generalforsamlingen afholdtes søndag d. 29. april kl. 14 — umiddelbart før kapitulationen, der bragte normale forhold tilbage. Trods, eller måske netop på grund af, vanskelighederne var møderne særdeles velbesøgt og medlemstallet i kraftig stigning; 1940 var det 131 og 1946 209.

I denne periode faldt Foreningens 75-års jubilæum, i februar 1943. Allerede 23. februar 1942 begyndte man at tænke på planerne, idet redaktøren foreslog udgivelsen af et specielt redigeret festskrift. West skriver i sin private bestyrelses-protokol:

»Tuxen foreslog at ville henvende sig til en Del Entomol., ca. 40 ialt, om at skrive en mindre Afh. om det Emne, som Tuxen vidste, at de enkelte enten arbejdede med eller interesserede sig for. Det vilde koste ca. 8000 Kr. at faa Festskriftet fremstillet i det Omfang, T. havde tænkt sig. Han mente ved at udsende et saadant Skrift at ville vise de forsk. Landes Entomologer, hvilke Emner dansk Entomologi p.t. beskæftigede sig med.«

Redaktøren vilde søge Carlsbergfondet, men blev derfra henvist til Rask-Ørsted Fondet, der pr. 6. juni 1942 bevilligede 8000 Kr. (og pr. 3. juni 1944 kr. 791.53 til en overskridelse). Festskriftet, der blev bind XXIII og udkom med 1. hæfte på selve dagen og 2. hæfte i december, kom til at omfatte 28 afhandlinger (456 sider), af amatører og fag-zoologer, studenter og bedagede professorer, og kom faktisk til at repræsentere det tværsnit af dansk entomologi ved 1943, som han havde tilsigtet. Alle afhandlinger var fremmedsprogede med dansk resumé, og de omfattede faunistik, systematik, biologi, ontogenese, embryologi, morfologi, zoogeografi, fysiologi, økologi, genetik, og anvendt entomologi, ikke blot hos insekter, men også hos arachnider (edderkopper, mider) og landisopoder, ja endog hos en terrestrisk amphipod. Hele bindet blev dediceret mindet om Kai L. Henriksen og fik undertitlen:

Opuscula Entomologica Danica ad celebrandam a.d. VIII Kal. Mart. A.D. MDCCCXLIII memoriam Societatis Entomologicae Danicae LXXV abhinc annos conditae ab Entomologicis Danicis edita.

Desværre gav denne lidt krukkede titel anledning til indsigelse fra den Lundensiske forenings side, af frygt for forveksling med dennes tidsskrift »Opuscula Entomologica«.

Men selve dagen skulde jo også fejres og blev det med manér, skønt man »paa Grund af Tidens Restriktioner« måtte slutte af kl. 23. Der var et historisk tilbageblik af formanden og et mere personligt af næstformanden samt mange taler ved festmåltidet, hvoriblandt en gjorde opmærksom på, som udtryk for bestyrelsens trofasthed, at de fem nuværende medlemmer af bestyrelsen tilsammen havde været i bestyrelsen just 75 år. På grund af enkelte medlemmers tilskud kunde prisen holdes på 5 kr., hvilket endog var mindre end i 1918, og man fik dog snitter, ribbenssteg, lagkage, snaps, øl, kaffe og frugtvin. Der deltog da også 108 medlemmer med damer i den animerede fest, og »Det vandrende Blad«s 3. nummer omdeltes. Stilfuldhed og hygge synes altid at have kunnet forenes ved Foreningens fester.

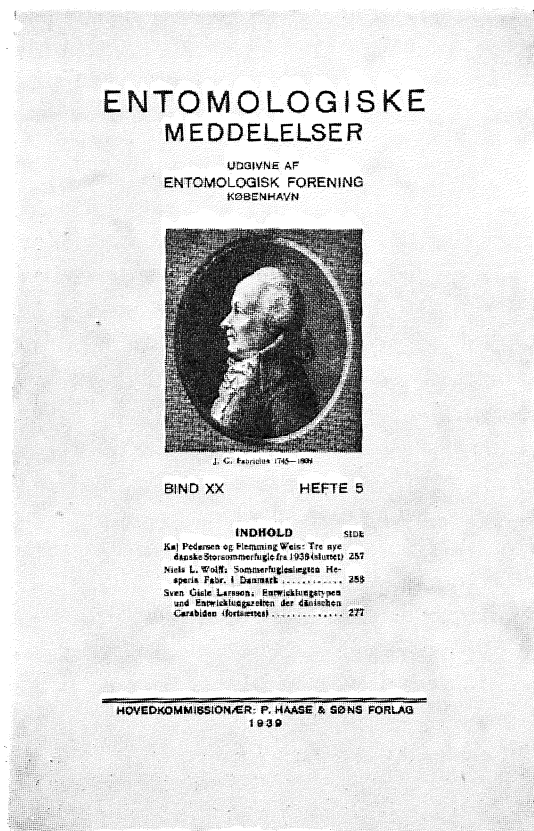

Fig. 42. Forsiden af tidsskriftet i ny skikkelse 1940. Lidt formindsket.

Økonomien holdt sig pænt i disse år, bortset fra, at jubilæums-året bragte kassebeholdningen ned på 253 kr. Man fik nu også flere tilskud; Raben-Levetzau's Fond er allerede nævnt, fra Rask-Ørsted Fondet fik man 500 kr. i 1941 og 1000 kr. i 1942, og i dec. 1943 tilstod overretssagfører L. Zeuthens mindelegat et beløb af 850 kr. til enkelte afhandlinger i tidsskriftet. 1943 bevilligede Rask-Ørsted Fondet 720 kr. og 1944 1000 kr. 1945 fik man afslag, men 1946*) fik man atter 500 kr.

De senere År.

Tiden siden da har bragt nogle personskitfer inden for besty-

*) Når disse årstal ikke altid stemmer med de trykte regnskabers, er det fordi beløbet sjældent bliver hævet i det år, det er bevilliget.

Fig. 43. Knud Fæster (1887—1966), ingeniør, kasserer 1945—61. Fotografi fra 1954.

relsen, men ingen, der i væsentlig grad har forandret Foreningens »ansigt«. Ved generalforsamlingen i 1945 trak Hornung sig tilbage som kasserer, og i hans sted valgtes Knud Fæster. Fire år senere, ved Wests død, valgtes van Deurs til næstformand og Carolsfeld-Krausé til sekretær for senere at blive afløst af Lindhardt, der igen afløstes af Hans Gønget. 1956 gik både formand og næstformand af og Anker Nielsen og Bakkendorf trådte til, men allerede 1960 trak Anker Nielsen sig tilbage, Tuxen blev formand og Børge Petersen redaktør; og endelig afløstes Fæster som kasserer 1961 af F. Bangsholt. Et par biografiske data om disse mænd, der førte Foreningen videre i efterkrigsårene.

Knud Fæster, f. 1887, var ingeniør i Grønlandske Handel og en mand med utrolig mange interesser. Da krigen hindrede ham i at komme til Grønland, kastede han sig over en af disse, nemlig gravehvepsene, som han arbejdede med først biologisk, senere systematisk på Zoologisk Museum; efterhånden også med andre aculeater, for hvis systematik han havde et skarpt blik. Han døde 1966.

Osvald Bakkendorf, f. 1893, var skrædder, indtil han 1961 begyndte at arbejde på Zoologisk Museum. Han er specialist i småhvepse, især mymariderne, og har arbejdet både med deres udviklingshistorie og deres systematik. Inden for Foreningen har han især varetaget excursionerne.

Fig. 44. Osvald Bakkendorf (f. 1893), skrædder, næstformand siden 1956 og arrangør af excursionserne. Efter Krygers album.

A. G. Carolsfeld - Krausé, f. 1905, er kommunelærer i København og specialist i minérmøllene, Nepticulidae.

K. Lindhardt, f. 1916, er forstander for den zoologiske afdeling ved Statens plantepatologiske Forsøg, specialist i rundorme og billesamler.

Anker Nielsen, f. 1907, er ferskvandsbiolog, dr. phil. på vårfluelarvernes morfologi, docent ved Zoologisk Museum og lektor i Entomologi.

Børge Petersen, f. 1925, er docent ved Zoologisk Museum, dr. phil. på bladlusebiologi og specialist i hymenopterer.

Hans Gønget, f. 1933, er forsikringsmand, og Frits Bangsholt, f. 1929, overassistent i Frederiksberg kommune, begge billesamlere.

Og endelig udvidede bestyrelsen sig ved en lovændring 15/12 1965 med to medlemmer, Preben Bjørn, f. 1925, der er reklamemand, oversætter og sommerfuglesamler, og stud. mag. Nils Møller Andersen, f. 1940, der er specialist i tæger, især gerrider. I oktober 1967 trådte cand. mag. Leif Lyneborg, f. 1932, museumsmand og specialist i Diptera, ind i stedet for Gønget.

Denne lille oversigt viser, hvor alsidigt bestyrelsen har været sammensat de sidste 20 år, amatører og fagentomologer i ligelig fordeling, og talrige specialer repræsenterede.

Økonomisk har Foreningen stået sig hæderligt i disse år tak-

Fig. 45. Fangst på kviksølblampe under en excursion efter det nordiske entomologmøde i 1950. Hakon Nielsen fot.

ket være en gradvis forøgelse af statstilskuddet siden 1949 (fra 300 kr. til nu, 1967, 3500 kr.), et næsten regelmæssigt årligt tilskud fra Rask-Ørsted Fondet (ansøgningen afstemt efter behovet), tilskud til enkeltafhandlinger nu og da fra Carlsbergfondet og Videnskabsfondet, og endelig en mere rimelig betaling for de tilbyttede tidsskrifter. Denne lidt friere økonomi er i første række kommet tidsskriftet tilgode, men har også gjort det lettere for Foreningen at invitere gæsteforelæsere nu og da, anskaffe lysbilledapparat o. lgn. og i det hele taget yde lidt mere »service« over for medlemmerne end tidligere tiders knappe økonomi tillod. Nævnes må det også, at Foreningen i 1952 modtog en testamentarisk gave på 1000 kr. fra fuldmægtig i Østifternes Kreditforening Johs. Rasmussen. Man tænkte at benytte den til honorering af besvarelsen af prisopgaver; men da ingen sådanne er indkommet, er den indgået i kongresfondet.

Især ved Foreningens årlige fødselsdagsmøde har man kunnet invitere foredragsholdere fra det øvrige Danmark eller endog udlandet (Sverige, Norge, Finland, England, Tyskland). I den for-

bindelse kan også nævnes et årligt fællesmøde med medlemmer fra Entomologiska Sällskapet i Lund, som påbegyndtes i 1952 på initiativ af dettes formand prof. Carl H. Lindroth, og som finder sted hvert andet år i København, hvert andet i Lund. I begyndelsen krævede efterkrigstidsvanskelighederne, at mødet blev to-dages (en weekend), hvor man da ofte afsluttede det med en excursion; men i de senere år er det blevet indskrænket til selve mødet. Oprindeligt skulde de valgte emner kunne give anledning til gensidige oplysninger i diskussionen (»Øresund som spærrende faunistisk Faktor«; »de nordatlantiske øers Fauna sammenlignet med Nordskandinaviens«); men efterhånden gik man over til almenere emner, over hvilke der arbejdes i det ene eller det andet land.

Også de nordiske entomologmøder blev fortsat arrangeret af Foreningen; allerede i 1950 blev det 8. møde afholdt i København med 141 deltagere og Tuxen som sekretær; der var excursionser til Allindelille Fredskov (ved van Deurs), Lolland (ved Kryger og Carolsfeld-Krausé) og Thisted-Mors-Aarhus-Mols (ved Tuxen) efter kongressen, som mirabile dictu endte med et overskud (242 kr.!). Og 1962 var Foreningen vært ved det 12. møde, som også endte med overskud, og hvor excursionen (ved Tuxen) gik til Sydsjælland, Møen og Falster. Børge Petersen og cand. mag. Leif Lyneborg var dette mødes sekretærer.

Foreningsmøderne fortsættes på vanlig vis med foredrag ved hvert møde, en sjælden gang en diskussionsaften »uden egentligt emne«. Fysiologen Aug. Krogh holdt d. 23. marts 1947 foredrag om insekternes flugt, idet han ønskede medlemmernes hjælp til at skaffe levende materiale til forsøg. Samarbejdet blev dog næppe til meget, da Krogh døde to år efter.

På forslag af Fæster (bestyrelsesmøde 5. dec. 1949) indførte man imidlertid en ny form for mødeaftener, som man kaldte klubaftener. De fandt sted en onsdag aften uden for de egentlige mødedage, fortrinsvis engang om måneden, i »Arkivet« på Zoologisk Museum i Krystalgade, og var tænkt som tvangfri sammenkomster, hvor medlemmerne bragte de dyr, hvis bestemmelse de var i tvivl om, med og fik dem undersøgt af andre medlemmer eller ved hjælp af museets samlinger. Der var — eller rettere er, for disse klubaftener blev en sådan succes, at medlemmerne beklager sig, hvis der ikke afholdes tilstrækkeligt af dem — som regel intet samlende emne og ingen bespisning; og

Fig. 46. Anker Nielsen (f. 1907), docent, formand 1956—60. Fotografi fra 1967.

dog trækker disse møder ud over meget længere tid end de ordinære møder. Det første blev holdt 8. februar 1950 og havde, som en slags programmerklæring, et emne, idet Tuxen talte om »Hvad der er nået og hvad der mangler i dansk insektfaunistik«. Det var med denne oversigt, som aldrig er blevet trykt, meningen at vise, inden for hvilke grupper vor viden var om ikke tilstrækkelig så dog stor, og hvilke grupper der i høj grad trængte til bearbejdere. En hjælp til at arbejde med sådanne grupper var det også meningen der kunde gives ved disse klubaftener, men jeg er bange for, at de ikke helt er kommet til at opfylde disse forventninger; en spredning af samlerinteressen over større dele af insektverdenen er stadig en kun delvis opfyldt ønskedrøm. De første par år holdt man kun 1 à to klubaftener; senere har man holdt 6—8 årlige klubaftener, efter overflytningen til det nye zoologiske museum i et særligt lokale i dettes insektafdeling.

Med den forbedrede økonomi har man også været i stand til at trykke flere og flere sider årligt i tidsskriftet, og denne forøgelse kom måske overvejende til at omfatte »tungere« afhandlinger, der ikke altid kunde interessere medlemmerne. Redaktøren måtte derfor endnu et par gange stå for skud. På generalforsamlingen 12. april 1944 blev der fremsat følgende forslag:

»Generalforsamlingen henstiller til Redaktøren at tiltræde følgende Ordning: Artikler af ganske ringe Omfang (nogle faa Sider) vedrørende den danske Fauna og forfattede af et Foreningsmedlem bør, naar de

iøvrigt er egnede til Optagelse i Tidsskriftet, og hurtig Offentliggørelse er af særlig Interesse paa Grund af Artiklens Indhold, paa Begæring optages snarest muligt i Tidsskriftet uanset Tidsprioriteten«.

Da redaktøren ikke havde noget at indvende, udover at han ikke syntes, artiklens omfang burde være det afgørende, vedtoges forslaget. Det var lidt farligt, idet det løsne næsten det sidste bånd på den »ene bestemmende« redaktør, nemlig tidsprioriteten; men det ses ikke at have givet anledning til misbrug eller klager.

En begrænsning i redaktørens valg af afhandlinger foretog bestyrelsen på sit møde d. 1. nov. 1948, idet man, efter modtagelsen af en afhandling af en tysk coleopterolog, vedtog, at »Afhandlinger til Entomologiske Meddelelser maa have deres Hovedemne indenfor dansk Fauna eller være skrevet af en Dansker«. Det første er nu blevet tolket som »maa vedrøre danske Forhold«, altså også f. ex. dansk museumsmateriale fra fremmede egne; men iøvrigt gælder reglen stadig, skønt dens oprindelige baggrund var frygt for at blive oversvømmet med afhandlinger i efterkrigsårene, hvor trykkeforholdene de fleste steder var meget vanskelige. Der var forøvrigt efter krigen en almindelig tendens herhjemme til ikke at ville trykke afhandlinger på tysk, og også inden for Foreningen var der en del underhåndsforhandlinger herom; men spørgsmålet blev ikke aktuelt, før stemningen atter var rolig. Det er forøvrigt mærkeligt, at spørgsmålet allerede var fremme før 1. verdenskrig. I bestyrelsesmøde-referatet d. 2. dec. 1913 læser vi:

»Det vedtoges at tyske Afhandlinger eller tyske Resuméer for Fremtiden ikke optages i Ent. Medd. med mindre Afhandlingerne hidrøre fra Tyskere«.

Baggrunden for denne vedtagelse kendes ikke nu mere. — I 1923 foranstaltede man iøvrigt en indsamling til nødlidende tyske og østrigske entomologer, hvorved der indkom 200 kr., der sendtes til fire tyske og fem østrigske entomologer.

D. 18. april 1951 blev redaktøren eller tidsskriftet angrebet af to nu afdøde medlemmer: »der var ingen linie i tidsskriftet, ingen faunistik, anmeldelserne var flabede, meget negativt stof osv.« Der kom dog ingen resolution til afstemning.

I erkendelse af det ofte ret specielle stof i tidsskriftet foreslog redaktøren på et bestyrelsesmøde d. 27. marts 1946,

»at man i hvert Hefte havde eet Ark med særligt »sjovt« Indhold

og med særlig Paginering. Artiklerne heri skulde bl. a. handle om Samlerliv og Foreningsliv i forskellige Lande. - - - Bestyrelsen var i det store og hele enig med Redaktøren i, at et saadant Forsøg burde gøres og det vedtoges at spørge Generalforsamlingen under eventuelt.

Dette blev også gjort d. 24. april 1946, men i den af redaktøren foreslåede form var der ingen stemning for det; og da et par medlemmer bragte et beslægtet forslag frem på generalforsamlingen d. 18. april 1951, var der heller ikke nogen stemning for det blandt medlemmerne.

På samme generalforsamling blev der iøvrigt fremsat forslag om at Foreningen skulde foranstalte et »Kursus i Entomologi« samt forslag om »Samvirke« med de andre danske foreninger med entomologiske interesser. Det første kom forsøgsvis i stand i 1951 ved dr. phil. Sv. G. Larsson og igen 1961 ved cand. mag. Leif Lyneborg, men slog aldrig helt an. Et samarbejde mellem de omtalte foreninger finder ganske naturligt sted.

Medlemstallet gennemgik i disse år en enorm udvikling. Den svage stigning indtil 1940 er allerede omtalt, men i årene 1940—1946 steg det fra 131 til 209. Og siden har stigningen været støt og jævn, så det nu ved jubilæet er 354, og endda har man udskilt »institutioner« som medlemmer og overført dem til abonnement på tidsskriftet.

Entomologisk Forenings Thy-Undersøgelse.

Endnu et initiativ må omtales fra disse senere år, nemlig en undersøgelse af Hansted-reservatets insektfauna. Baggrunden var en dobbelt. Dels den videnskabelige, at Thy's insektfauna var langt ringere kendt end det øvrige Danmarks, hvortil kom et fund fra 1830'erne af en snudebille *Otiorrhynchus dubius*, der aldrig var genfundet, men ideligt citeredes som en reliktførekommst — dels den rent praktiske, at redaktøren ved sine undersøgelser over augustmiden i Thisted havde lært Hansted-reservatet at kende og set, at man uden stor bekostning kunde få logi for en »entomologisk station« i reservatet.

Forslaget om en sådan undersøgelse blev forelagt og vedtaget på et bestyrelsesmøde d. 28. marts 1951; og 26. august 1952 kunde det oplyses, at der var blevet bevilliget 8500 kr. af tipsmidlerne hertil. Man fik af overklitfoged Axel Rasmussen tilladelse til at benytte to værelser i den ene ende af den af jagtopsynsmand Kjeld Nielsen beboede »Ørgaard« i reservatet mod

Fig. 47. Hansted-reservatet, som Foreningen gennemførte en undersøgelse af i 1952—64. Jens Böcher fot. 1962.

at istandsætte og møblere dem. Et lidet håndbibliotek blev også indkøbt; og dr. Tuxen bemyndigedes til at lede undersøgelserne.

I de følgende år blev stedet besøgt af en lang række samlere og fagentomologer, i begyndelsen især sommerfugle- og bille-samlere, men senere også indsamlere af de øvrige insektgrupper. Med de 8500 kr. var desværre ministeriets interesse for sagen udtømt; men da de var brugt op, trådte Naturfredningsrådet til med en årlig sum, og i 1960 kunde man påbegynde trykningen af resultaterne. Trykningen, der først kunde afsluttes fem år efter, bekostedes af Carlsbergfondet; og så fik man da i »Entomologiske Meddelelser«s 30. bind den første nogenlunde samlede danske lokal-entomologi — bearbejdelsen af enkelte grupper (ichneumonider, chironomider o.a.) måtte opgives. »Dansk zootopografisk Undersøgelse« fik ligeledes 1952 et tilskud af tipsmidlerne og valgte at anvende også dette på Thy og specielt ferskvandsfaunaen; disse to sideløbende og samarbejdende undersøgelser kom pludselig til at gøre Thy til et af de bedst kendte områder i landet.

Det var første gang, Entomologisk Forening havde taget sig en sådan samlende opgave på; til trods for, at den omtalte reliktsnudebille ikke blev fundet, var resultatet så lovende, at man må håbe også andre områder med tiden må komme i søgelyset, aldenstund faunistik jo er en af Foreningens hovedopgaver ifølge formålsparagraffen.

Fig. 48. Det nye zoologiske museum, hvor Foreningen har holdt møder siden 1963. Tuxen fot. 1963.

VII. Slutning. Fremtiden.

Om fremtiden er det som bekendt særligt vanskeligt at spå; men hvis vi på 100-års dagen gør status op, så må vi fastslå, at Foreningen står fast forankret i den entomologiske verdens bevidsthed som en af de mindre, men en af de betydende entomologiske foreninger. Når man ser tilbage på den beskedne start — 5 unge mennesker i en dagligstue — så fyldes man af beundring for de mennesker, der har bragt den frem til, hvad den er nu. Navne er nævnt i det foregående. Alle har de været besjælet af en sejt energi, en klippefast tro på Foreningens eksistensberettigelse, en offervilje, en evne til at overvinde modstand, uden hvilken Foreningen næppe havde eksisteret i dag eller højst som et lille lokalt selskab.

Vil man så igen spørge, om den har levet op til sin formålsparagraf: »at virke for Entomologiens Fremme i Almindelighed og Kundskaben om den danske Fauna i Særdeleshed«, som det blev formuleret på det stiftende møde, så må det besvares med ja.

Fra løsningen af mindre, faunistiske problemer har den arbejdet sig frem til et alsidigt kendskab til den danske fauna. De

mænd, der har skrevet insektbindene i »Danmarks Fauna« er rekrutteret fra Entomologisk Forening for langt de flestes vedkommende. Langt den største del af dem har været amatører, elskere, for hvem det at skabe en samling og ad den vej nå frem til kendskabet til den danske fauna har været en hjertesag, ofte en besættelse. Andre har haft deres gerning i nær forbindelse med entomologien; men også for dem er det at uddybe kendskabet til den danske fauna, og at skabe et grundlag for andre forskere til at forøge denne kundskab, en hjertesag. Kataloger er blevet skabt, oversigter over de i vort land fundne arter af den ene eller den anden gruppe; og »Entomologiske Meddelelser« har været stedet, hvor man gik for at få dem publiceret, til gavn for fortsatte studier.

Men heller ikke »Entomologien i Almindelighed« blev glemt. Så vist som Danmark er en del af verden, er den danske faunistik en del af zoogeografien, og både »kongeriget« og »bilandene«, som det tidligere hed, er vigtige zoogeografiske provinser; og igen har »Meddelelserne« været åbne for større og mindre kundskabsbidrag. Men »Entomologien i Almindelighed« er et vidt begreb, og allerede de tidlige medlemmer havde blik for andre sider af den, vel især biologien. Og efterhånden som flere almene sider af den kommer i søgelyset, bliver også de belyst i Foreningens foredrag, og ofte publiceret i dens tidsskrift. »Meddelelserne« hører dermed op med at være blot meddelelser fra medlemmer til medlemmer; meget deri vil interessere kun de få, noget endog kun henvende sig til få udenlandske specialister. Men »Meddelelserne« er Foreningens ansigt; og i sit ansigt ønsker man ikke blot at se sig selv, men også spejlbilledet af de andre. Det er et af Foreningens mest beundringsværdige træk, at man har ofret så meget på tidsskriftet, til trods for at det ifølge sagens natur måtte give andre meget mere, end det gav en selv. Det er medlemmernes sans for Foreningens reputation og deres offervilje, der har gjort Foreningen til, hvad den er nu.

Og fremtiden? Ja, der er megen faunistik endnu at bedrive, så meget mere som faunaen stadig ændrer karakter; og der er en overflod af biologiske problemer, som det netop for Foreningen vil være nærliggende at tage op. Det stadig mere nære samarbejde med Museet, udstrakt efterhånden også til Universitetets øvrige instituter, hvor der arbejdes med entomologi, giver muligheder for løsning af spørgsmål, som den enkelte vanskeligt

kan løse; og den enes erfaringer kan og vil befrugte den andens. Skulde man ønske, måtte det være, at hidtil mere negligerede grupper måtte fange medlemmernes interesse, at biologi og larvebeskrivelser i forbindelse med klækning måtte komme til at spille den rolle igen, de engang spillede, og at zoofysiologi, økologi og andre discipliner, der for tiden er i explosiv udvikling, må finde medarbejdere inden for Foreningens rammer, så at Foreningen ikke stivner i faunistik, men bliver det, dens nuværende stade giver den mulighed for at blive: den danske entomologis centrum. Ikke ved højtflyvende planer, men ved sundt og pålideligt arbejde. Il faut cultiver notre jardin.

VIII. Entomologisk Forenings bestyrelse 1868—1968.

	Formand og Casserer	Secretair	Redaktør
21/2 1868	Schlick	Haas	
10/9 1869	»	Budde-Lund	
15/9 1871	»	Ammitzbøll	
12/1 1872	Schlick (Viceformand: Hammeleff)	Klein (Vicesecretair: H. Larsen)	
13/9	Budde-Lund (V.f.: do.)	Smith (V.s.: Koch)	
24/1 1873	Løvendal (Kasserer: Budde-Lund)	Klein	
31/1	Schlick	»	
10/9 1875	»	F. V. Christensen	
14/1 1876	»	Schlick	
11/1 1878	»	Klein	
11/10	»	Schlick	
27/11 1885	»	F. V. Christensen	
22/10 1886	»	Plenge	
19/10 1887	»	L. C. Træger	Meinert (ikke i Best.)
9/10 1889	»	Mourier	
24/9 1890	»	Gudmann	
12/10 1892	»	Søren Jensen	
14/10 1896	»	Nyström	Budde-Lund (ikke i Best.)
11/10 1899	»	Arnljot Rasch	»
8/10 1902	»	»	Kløcker
5/4 1905	»	Axel Tofte	»
4/4 1906	»	A. Norgaard	»

	Formand	Næstformand	Kasserer	Redaktør	Sekretær
1/4 1908	Engelhart	Lundbeck	Emil Olsen	Kløcker	Kryger
10/4 1912	»	Emil Olsen	West	»	»
3/4 1913	»	»	»	I. C. Nielsen	»
2/4 1919	»	»	»	Henriksen	»
7/4 1920	West	»	Hornung	»	»
21/4 1926	Kryger	»	»	»	Wolff
11/4 1928	West	Vict. Hansen	»	»	»
9/4 1930	Math. Thomsen	Wolff	»	»	Tuxen
13/4 1932	»	West	»	»	»
11/4 1934	Henriksen	»	»	Tuxen	van Deurs
20/11 1940	Bovien	»	»	»	»
29/4 1945	»	»	Fæster	»	»
27/4 1949	»	van Deurs	»	»	Carolsfeld- Krausé
22/4 1953	»	»	»	»	Lindhardt
25/4 1956	Anker Nielsen	Bakkendorf	»	»	»

		Formand	Næstformand	Kasserer	Redaktør	Sekretær	u.p.	u.p.
20/4	1960	Tuxen	Bakkendorf	Bangsholt	B. Petersen	Gønget		
11/10	1965	»	»	»	»	»	P. Bjørn	Møller
11/10	1967	»	»	»	»	Møller Andersen	»	Andersen Leif Lyne- borg

IX. The Danish Entomological Society 1868—1968.

The Danish Entomological Society is number ten in the row of existing entomological societies. The first was established in Paris in 1832 and then in the next 30 years followed the ones in London, Amsterdam, Bruxelles, Berlin, Bern, Philadelphia, St. Petersburg and Ottawa. There is, however, the difference that whereas these societies, as far as I know, were founded by prominent scientists wanting to keep in contact with other prominent scientists, the Danish one was set up by five quite young enthusiasts meeting one fine day in a drawing-room.

In this world there is a time for every idea; one becomes more or less the fashion for a time and then new ideas and fashions turn up. Thus, universities were erected all over the then known world in the 14th to 16th centuries; the 17th and 18th centuries were the time for national academies and the 19th for national societies. And then the 20th century has seen the rise of the great international congresses. The Danish science follows this scheme.

Around 1800 a small group of amateurs, headed by the Fabricius pupil N. Tønder Lund, formed some sort of an entomological club within the Natural History Society (Naturhistorie-Selskabet) which, however, existed only from 1789—1804. In 1842 a Scandinavian Entomological Society was founded. The famous collector B. W. Westermann was president, but I. C. Schiødte was the leading power, and thus the society dissolved a few years later when Schiødte went abroad for some years.

The entomological headquarters were the Zoological Museum, where Schiødte reigned. Not everybody ventured to go there, however, and probably this was the reason for the founding of the Entomological Society on February 21th, 1868. Two of the founders were students and pupils of Schiødte, and a third had worked together with him, but they all felt a need to work with the Danish insect fauna just by themselves. The rallying spirit was R. W. T. Schlick in whose home the meetings took place in the first forty years, with short interruptions. He was economically independent, had an enormous knowledge of the native fauna, especially of the biology of insects, and collected and studied insects, preferably Microhymenoptera and beetles, on more than 2000 excursions in Denmark. Among the other founders were Andreas Bang-Haas who later took over the entomological trade-firm Staudinger & Bang-Haas in Dresden and who made the first catalogue of Danish Lepidoptera; and G. Budde-Lund, who became a manufacturer and politician but nevertheless was able to publish the basic work on the terrestrial isopods of the world. The remaining founders, C. A. Møller and Ivar Ammitzbøll, were just collectors.

In the beginning, the founders and some few others just met every one or two weeks to talk matters over, made some few excursions together, set up prize subjects, started a collection, and so on; but after

a while the members dispersed, going abroad or getting time-consuming jobs. After 15 years the society was very close to expiring, held together only by the stubbornness of Schlick, when Schiødte's successor Fr. Meinert entered the society. He immediately revived it and the number of members increased, so that in 1887 there were 35. It was due to Meinert that the society was able in that year to start its own journal, called "*Entomologiske Meddelelser*", a journal which from the very beginning brought high-quality scientific papers together with articles of more local interest. He managed to get support from the government and from private funds, and the well-known amateur entomologist Chr. Drewsen, who owned a paper mill, bestowed the paper for the journal.

After ten years, however, Meinert got tired of editing the journal of which five volumes had then appeared, and others had to take over the journal, simultaneously changing its appearance. But the journal remained the mixture of purely scientific papers and papers of more local interest, and whenever the editorship changed hands a discussion arose on how to fulfill both demands in the best way. The first editors after Meinert were amateurs, Budde-Lund editing vol. 6, Alb. Kløcker vol. 7—9, and the famous specialist in tachinid biology, I. C. Nielsen, vol. 10—12. But after that time the museum entomologists took over the editing, Kai L. Henriksen vol. 13—18, S. L. Tuxen vol. 19—30, and Børge Petersen the following volumes. One volume, no. 15, is exclusively devoted to a history of Danish entomology; two volumes, 21 and 33, are catalogues of Danish beetles; one, vol. 30, is devoted to the fauna of a certain part of Denmark, the northwesternmost part of Jutland (Hansted); and one, finally, vol. 23, contains 28 papers dedicated to the society on its 75th anniversary and written by almost all the amateurs and experts active in that year.

When Meinert retired in 1897 there were 80 members, but they had some trouble finding out what to do next. Schlick was still the chairman and he remained so for 40 years, and the question of the editor gradually worked itself out. But the meetings kept the same character, with the members just getting together and talking things over, and it was actually not till a new chairman took over the reins that a development can be seen. The chairman from 1908 was Chr. Engelhart, an amateur student of beetles, whose tranquil cleverness and organizing ability gave the meetings the characteristics they still have, with lectures, discussions, and announcements of new findings, and also made the board an actively working organ. Already in the nineties the society had started building up a library and a collection, because access to the then very old-fashioned Zoological Museum was very difficult for the amateurs, and this continued under the new chairman. Especially Aug. West and Victor Hansen, two leading coleopterists, were busily working up a beetle collection. But with the spiritual opening-up of the Museum in the twenties these projects proved superfluous, the books were sold and the collection entered the museum collection.

Engelhart presided over the 50th anniversary in 1918, but died shortly after, and another amateur, the coleopterist Aug. West, took over the chairmanship until 1930, except for two years' interval when I. P. Kryger was chairman. Kryger deserves a special mention because his untiring energy and unrestrained interest were essential for the chairman's plans. His biological and systematical works on Microhymenoptera are world-known.

During the second and third decades of the century a certain mistrust or jealousy developed between the amateurs and the expert entomologists, who tended to undervalue each other's work, but from the thirties this animosity vanished and a very fruitful co-operation has since that time taken place between these two kinds of entomologists who are working towards the same goal and have so many possibilities for helping each other. From 1930 the chairmen have been entomological scholars, Math. Thomsen, Kai L. Henriksen, Prosper Boviën, Anker Nielsen, and S. L. Tuxen. Their different interests and works within entomology have been manifested in the lectures and the excursions during these years. But again it must be said that the lecture topics have been equally divided between the interests of all members, amateurs and experts, and hardly an investigation has been made or a paper published which was not presented first to the members of the society. The jubilee volume in 1943 reflects the many-sidedness of the subjects: the 28 papers concerned faunistics, systematics, biology, ontogenesis, embryology, morphology, zoogeography, physiology, ecology, genetics, and applied entomology, not only within insects but also in connection with arachnids (spiders and mites) and terrestrial isopods, and even on a terrestrial amphipod. "Entomology" in Denmark means terrestrial arthropods.

It is not possible to say that the society has followed a distinct line or attended to a distinct topic all the time. At the onset faunistical and biological problems were most important, but later also morphological and zoogeographical, as well as phylogenetic, problems were added and biology turned more or less into ecology. As a whole it must be said that the line is not that of the society, but of the members who at different times have influenced it; and this is the best that can be said of a society, that it does not stagnate, but changes with time and its members. Thus the Danish Entomological Society is flowering at its centennial anniversary, and it is to be hoped that more fruits and more flowers will characterize the next 100 years.

Index

Sidehenvisninger; kursiverede tal betyder hovedomtale, tal med * betyder billeder.

- Ammitzbøll, J. F. C. 14, *18, 20—21, 24, 58.
 Andersen, L. 39.
 Andersen, Nils Møller 106.
 Anthon, Henning 102.
 Auktioner 27.
 Bakkendorf, O. 93, 105, *106.
 Bang-Haas, se Haas.
 Bangsholt, F. 105, 106.
 Bejer-Petersen, B. 93.
 Bergsøe, Vilh. 19.
 Bjørn, Preben 106.
 Blunck, H. 97.
 Blågårdsgade 14, *14, *23, 24.
 Boas, J. E. V. 68, 96, 97.
 Boheman, C. H. 22.
 Boie, F. 12.
 Borries, Herm. 45.
 Bovien, Prosper 93, 101, *102.
 Brünnich, M. Th. 8.
 Brændegaard, Jens 94.
 Budde-Lund, G. 14, 16, 17—20, *18, 21—36 passim, 39, 52, 54, 55, 56, 58, 71—74.
 Busk, Aug. 55.
 Bytteforbindelser 48, 52, 78, 107.
 Bytteforening 32.
 Børgesen, Harald 50.
 Børgesen, Oscar 50.
 Bøving, A. 39, 57, 75, 98.
 Carolsfeld-Krausé, A. G. 105, 106, 108.
 Carlsbergfondet 89, 91, 103, 107, 112.
 Christensen, F. V. 17, 34, 35.
 Christensen, H. A. 29.
 Classenske Fideikommis 43, 44, 51, 77, 89.
 Colsman'ske insektsamling 11.
 Dahl fra Sct. Croix 27.
 Daniels, Holtegaard 29.
 Deichmann, Elisabeth 90.
 Deichmann, H. 39, 50.
 van Deurs, W. *100, 101, 105, 108.
 le Dous, C. 39.
 Drewsen, Chr. 11, 16, 33, 39, 42, *46, 50.
 Duurloo, H. P. 36, 40, *41, 42, 46, 47, 50, 93.
 Engelhart, Chr. 39, 40, 41, 52, 57, 63, 66, *67, 71—74, 79, 82, 84, 85.
 Entomologisk Fond 88, 100.
 Entomologisk Forenings Bibliotek 49, 80—82.
 Entomologiska Sällskapet 20, 99, 108.
 Entomologiske Meddelelser 41—45, *44, 48, 51—53, 56—57, 69—76, 90—93, 99—100, *104, 109—11.
 Esben-Petersen, P. 57.
 Eschricht, D. F. 9.
 Excursioner 26, 29, *62, 64, 84, *107.
 Fabricius, J. C. 8, 99.
 Fruhstorfer, H. 57.
 Fæster, Knud 105, *105, 108.
 Gram, Ernst 89, 90.
 Grundtvigs Hus 82.
 Gudmann, F. 39, 90, 91.
 Gædeken, C. G. 39, 45.
 Gønget, Hans 105, 106.
 Haas, Andreas Bang 14, 17, *18, 21, 22, 28, 34.
 Hafnia, Hotel 82.
 Hammeleff 32, 34.
 Hansen, Emil Chr. 22, 66.
 Hansen, H. J. 34, 38, 45.
 Hansen, Victor 36, 55, 57, 63, 75, 79, *80, 86—87, 88, 91, 92, 93, 94, 96, 99.
 Hansted-reservatet 111—12, *111.

- Hauschild, L. 28, 58, 63.
Hedemann, W. von 39, 45.
Helmerhus *65, 82.
Henriksen, Kai L. 16, 57, 65, 77, 78, 84, 85—86, 89—95 passim, *91, 98, 99, 101, 103.
Hoffmeyer, E. B. 94.
Holstebro, H. O. 63, 75.
Hornung, Sofus 82, 85, 86, *88, 94, 100, 105.
Hutzen-Pedersen, R. se Stamm.
Hørring, O. 39.
- Internationale entomologkongresser 84—85.
- Jacobsen, Frants V. 11.
Jacobsen, Oluf 35, *89, 89.
Jensen, Ad. S. 82, 95.
Jensen, Otto G. 34.
Jensen, Søren 39, 80.
Jensen-Haarup, A. C. 39, 75.
Jensen-Storch, Sv. 94.
Johansen, Joh. P. 36, 45, 57.
Johnstrup, Fr. 19.
Johnsson, John 50, 80.
Jungersen, H. F. E. 63.
Jørgensen, Chr. 39, 52, 70, 71—74.
Jørgensen, Jørgen 93.
Jørgensen, N. P. 39.
- Kemner, N. A. 94, 98.
Kiellerup, C. E. 11.
Klein, P. A. *25, 28, 29, 32, 34, 35, 62, 79—80.
Klubafteener 108—09.
Klöcker, Alb. 39, 55, 56, *57, 61, 62, 63, 64, 66—67, 74, 75, 77, 78, 79.
Koch, V. 28, 30—31, 34, 35, 42, 50, 79—80.
Kommunitetsbygningen 83, *97.
Kongelige Museum 9, 11, 13, 16.
Kongresfondet 100, 107.
Krogh, Aug. 108.
Kryger, J. P. 24, 45, 51, 52, 54, 57, 63, 64, 67, *69, 78, 79, 82, 83, 84, 85, 93, 94, 96, 108.
- Krøyer, Henrik 9.
Kursus i entomologi 111.
- Lange, Joh. 11.
Larsen, Carl C. R. 40, *62, 64.
Larsen, C. S. 39, 77, 90.
Larsen, Ellinor Bro 101.
Larsen, H. 32, 42.
Larsson, Sv. G. 111.
Levinsen, G. M. R. 29, 34, 39.
Lindhardt, K. 93, 105, 106.
Lindroth, Carl H. 97, 99, 108.
Love 21—22, 32—33, 47—48, 58—61.
Lund, L. 39.
Lund, Niels Tønder 8, *9.
Lundbeck, W. 39, 46, 47, *49, 50, 63, 66, 75, 76, 80, 81, 83.
Lyneborg, Leif, 106, 108, 111.
Løvendal, E. A. 16, 24, 26, 28, 29, 32, 34, 39, 45, 47.
- Madsen, A. 50.
Mahdihassan, S. 98.
Malaise, R. 98.
Medlemstal 40, 55, 69, 78, 99, 111.
Meinert, Fr. 34, 36, 37—39, *38, 40—53 passim, 57, 61, 63, 68, 79.
Mejborg, 24, 25.
Meyer, Axel 82.
Meyer, Erik 82.
Mortensen, Th. 39.
Müller, O. Fr. 8.
Møller, C. A. 14, *18, 20, 26, 28.
Møller, Fr. A. 20.
Møller, Otto 20, 27, 80.
- Naturfredning 83—84.
Naturfredningsrådet 112.
Naturhistorieselskabet 8.
Naturhistorisk Forening 9, 90.
Naturhistorisk Tidsskrift 11, 42, 51.
Nielsen, Anker 84, 102, 105, 106, *109.
Nielsen, Emil 93, 94.
Nielsen, E. Tetens 100.
Nielsen, J. C. 54, 57, 67, 68, 75, *76, 77, 85.
Nielsen, Kjeld 111.
Nordiske entomologmøder 94, 100, 108.

- Norgaard, A. 55, 62, 64, 83, 89, 90.
 Ny Rosenborg 85.
- Olsen, Emil 54, *62, 63, 66, 85, *87, 88, 94, 96.
Opuscula Entomologica Danica 103.
Osborne, Café *37, 40.
- Petersen, Axel 93.
 Petersen, Børge 105, 106, 108.
 Petersen, O. G. 22.
 Plenge, V. 39, 58.
Prisopgaver 29, 49, 58, 84.
 Prytz, C. V. 45.
- Raben-Levetzau'ske Fond 44, 77—78, 89, 100, 104.
 Rasch, A. C. V. 58.
 Rask-Ørsted Fondet 89, 103, 104, 107.
 Rasmussen, Axel 111.
 Rasmussen, Johs. 107.
Redaktionsudvalg 52, 70—74.
 Regina, Hotel 79, 82.
 Reinhardt, J. H. 11.
 Reuter, O. M. 35, 45.
 Rosenberg, E. 40, 57, 75, 83, 94.
 Rosenkrantz, F. 40, 49.
 Rostrup, E. 39.
 Rostrup, Sofie 55, 93.
 Rye, Bertram G. 54, 57, 62, 68, 82.
- Sange 50—51.
 Schaltz, Olaf 55.
 Schiødte, J. C. 9, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 19, 28, 37, 38, 39, 42, 43, 45, 74, 99.
 Schlick, R. W. T. 14—17, *19, 21—35 passim, 40, 42, 45—64 passim, *62, 67, 68, 70—74, 78, 81, 82, 84, 99.
 Schmidt, Johs. 40.
 Schmit-Jensen, H. O. 89, 90.
 Schouw, J. Fr. 9.
 Sehested, O. R. 8, 10.
 Skandinavisk Entomologisk Selskab 11.
 Skovgaard, Joakim 80.
- Spärck, R. 93, 94, 97.
 Stamm, R. 55, 94.
Statstilskud 78, 87, 100, 107.
 Staudinger, O. 17.
 Steenstrup, J. 16, 19, 38.
 Strøm, V. 11, 12.
 Studenternes Spisestuer 83, 98.
 Stæger, R. C. 9, 11.
 Suenson, Eigin 55, 83.
 Svendsen, J. C. 34.
 Sørensen, Andr. 46.
 Sørensen, William 45, 56, 90.
- Tengnagel, C. A. Fabritius de 31.
 Thomsen, M. 89, 90, 93, 94, 96, 97, *98, 101.
 Thorning, Peter 10.
 Thorson, G. 97.
 Thy-undersøgelsen 111—12.
 Tipsmidler 111.
 Tofte, Axel 62.
 Torp, N. J. 39.
 Tryde, Eggert 34.
 Trägårdh, Ivar 75, 97.
 Tuxen, S. L. 84, 96, 99, 101, 103, 105, 108, 109, 112.
 Typesamling 79, 80—83.
- Vandrende Blad 85, 103.
 Vedtægter se love.
 Videnskabsfondet 107.
- Warming, Eug. 40.
 Weis, H. 54, 75.
 Wesenberg-Lund, C. 39, 45, 68, 83, 84, 95, 100.
 West, Aug. 52, 54, 62, 68, 75, 79, 80, 82, 83, 84, 85, *86, 91, 92, 94, 96, 99, 100, 101, 102, 105.
 Westermann, B. W. 9, 11, *12, 61.
 Westring, N. 12.
 Wielandt, E. 55, 58.
 Wigglesworth, V. B. 98.
 Wolff, Niels L. 94, *95, 96, 101.
 Worm-Hansen, J. G. 84, 102.
- Zeuthens Mindelegat 104

- Zoologisk Museum 13, 16, 26, 27, 38, 61—63, 78, 79, 80, 82—83, 95, 108, *114. Æresmedlemmer 25, 50, 52, 63.
Zoologisk Studiesal 82, 83. Øgmundsen, J. S. 11.
Zootopografisk undersøgelse 95—96, Ørsted, A. S. 19.
112.
-